

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Навчально-науковий інститут економіки менеджменту та міжнародного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

проректор

_____ Р.П. Мигущенко

« » _____ 2018 р.

ПРОГРАМИ

для проведення вступних випробувань за фахом
при зарахуванні на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» на 2-3 курс за
спеціальностями:

051 Економіка

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент

075 Маркетинг

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

292 Міжнародні економічні відносини

Директор інституту

_____ О. Манойленко

Харків 2018

ЗМІСТ

051 Економіка	3
051.01 Економіка інноваційно-інвестиційної діяльності	3
051.02 Економіка підприємства	3
051.03 Управління персоналом та економіка праці	21
051.04 Економічна кібернетика.....	28
071 Облік і оподаткування.....	39
071.01 Облік, аудит і оподаткування.....	39
071.02 Бізнес-аналітика.....	39
072 Фінанси, банківська справа та страхування	65
072.01 Фінанси і банківська справа	65
072.02 Податкова справа.....	91
073 Менеджмент	96
073.01 Менеджмент організацій і адміністрування	96
073.03 Бізнес-адміністрування	96
073.02 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.....	108
073.07 Міжнародний бізнес	108
073.04 Менеджмент підприємств та організацій.....	117
073.06 Управління підприємницькою діяльністю.....	117
075 Маркетинг	124
075.01 Рекламний бізнес	124
075.03 Маркетингові дослідження.....	124
075.02 Маркетинг і правова охорона інтелектуальної власності	141
075.04 Маркетинговий менеджмент	148
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	160
076.03 Товарознавство і торговельне підприємництво	160
292 Міжнародні економічні відносини	177
292.01 Міжнародні бізнес-структури	177
292.01 Міжнародна економіка	177

051 Економіка
051.01 Економіка інноваційно-інвестиційної діяльності
051.02 Економіка підприємства

АНОТАЦІЯ

Метою проведення вступного випробування за фахом при зарахуванні на навчання на 2-3 курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» та спеціалізаціями 051-01 «Економіка інноваційно-інвестиційної діяльності» і 051-02 «Економіка підприємства» є з'ясування теоретичних знань та практичних навичок вступників щодо розв'язання конкретних економічних та виробничо-господарських завдань, які входять у коло питань економіста.

Вступне фахове випробування включає питання нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

Для зарахування на 2 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Розміщення продуктивних сил.

Для зарахування на 3 курс:

1. Вступ до спеціальності.
2. Розміщення продуктивних сил.
3. Економіка підприємства.

Організація вступних випробувань здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП».

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Мета дисципліни – оволодіння основами економіки, системних знань ринкових механізмів, поняттями про основні функції економіки, основними положеннями науки і практики економіки підприємства, концепцією підготовки спеціалістів у галузі економіки, функціями економістів у промисловому виробництві та інших сферах національного господарства.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: історію, наукові та навчальні школи НТУ «ХП»; передові методи навчання, в тому числі основи міжнародної Болонської системи; основні положення науки і практики економіки підприємства; основні функції економіки підприємства, їх зв'язок з майбутніми службовими обов'язками;

вміти: працювати над освоєнням навчальних дисциплін, в т.ч. за допомогою самостійної роботи; мати змогу дати попередню оцінку своєї роботи; підвищувати свій культурний рівень та фізичну насагу; оцінювати основи організації економічної діяльності на підприємстві, в організаціях і установах.

Тема 1. Економіка знань, її розвиток, значення для піднесення економічного розвитку

Сутність економіки знань, її значення. Глобалізація економіки. Шляхи подальшого розвитку економіки України.

Тема 2. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» – флагман вищої освіти

Історія НТУ «ХП». Сучасний розвиток ВИШу. Спеціаліст XXI сторіччя – програма НТУ «ХП». Економічний блок у НТУ «ХП».

Тема 3. Міжнародні системи освіти, їх основна націленість. Болонський процес, як фактор підвищення освітянського рівня освіти

Дворівнева система вищої освіти. Основні положення Болонського процесу. Демократизація Європейських систем навчання.

Тема 4. Оцінка знань студентів. Кредитно-модульна система, її зміст, значення для здобуття відповідної кваліфікації

Національна оцінка знань студентів. Міжнародні оцінки знань студентів. Рейтингові оцінки знань.

Тема 5. Функції фахівця з економіки підприємства і зміст діяльності фахівців з даного напрямку

Які роботи може виконувати фахівець з економіки підприємства. Де він зможе працювати. Перспективні зміни напрямів роботи фахівця.

Тема 6. Стан економіки України та шляхи її розвитку

Сучасний стан економіки України. Інноваційний стан економіки України. Заощадження всіх видів ресурсів. Міжнародне співробітництво.

Тема 7. Види формувань суб'єктів підприємництва. Промислове підприємство – основна ланка промислового виробництва

Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві. Види промислових підприємств. Підприємництво, його сутність, види. Кластерні форми організації діяльності.

Тема 8. Основи планування і прогнозування науково-виробничої діяльності

Види планів. Перспективне планування. Основи поточного планування. Основи календарного планування. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.

Тема 9. Науково-технічний прогрес і його напрями. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основний важіль розвитку економіки

Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.

Тема 10. Якість і конкурентоспроможність товарів. Їх роль в здобутті позицій на міжнародних ринках

Якість, її показники, методи по розрахунку. Конкурентоздатність, її показники, методи розрахунку. Сучасний стан конкурентоздатності українських товарів, шляхи її збільшення.

Тема 11. Ефективність нововведень та виробничо-господарської діяльності суб'єктів підприємства

Сутність і принципи визначення ефекту нововведень. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва. Ефективність національної економіки.

2.2. РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Мета дисципліни – формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: закони розміщення і територіальної організації продуктивних сил країни та окремих регіонів на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки;

вміти: робити глибокий всебічний аналіз сучасного стану розвитку продуктивних сил та характеру їх розміщення на території країни, її економічних регіонів; на базі глибокого аналізу сучасного стану розвитку та розміщення продуктивних сил передбачати перспективи розвитку

галузей народного господарства; виявляти основні проблеми розвитку регіональної економіки та обґрунтовувати шляхи і напрямки їх вирішення.

Тема 1. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіону

Предмет курсу. Територіальний поділ праці і розміщення продуктивних сил. Місце курсу в системі наукових дисциплін. Зв'язок з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами. Методологічна основа курсу. Спеціальні методи. Завдання дисципліни. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, їх об'єктивний характер. Порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.

Тема 2. Економічне районування і територіальна організація продуктивних сил

Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства. Територіальний розподіл праці – основа формування економічних районів. Сучасне мезорайонування України. Територіальна організація господарства. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення – економічного районування.

Тема 3. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів

Основні закономірності РПС: ефективність розміщення продуктивних сил, територіальний розподіл праці, економічна цілісність регіону, регіональної інтеграції господарства, територіальної концентрації продуктивних сил, зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; комплексного розміщення продуктивних сил. Показники спеціалізації регіонів країни: питома вага виробництва продукції галузей спеціалізації регіону в загальному виробництві країни, коефіцієнт локалізації, коефіцієнт виробництва на душу населення, коефіцієнт товарності.

Тема 4. Природно – ресурсний потенціал та його економічна оцінка

Соціально-економічний потенціал регіону: природно-ресурсний, демографічний, науково-технічний, виробничий, науковий, рекреаційний, інформаційний, соціальний, культурний. Природно-ресурсний потенціал та його структура. Місце України в світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах, рівень забезпечення власних потреб. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов: балансові, промислові, геологічні і прогнозні запаси сировини і палива. Характеристика природно-ресурсного потенціалу: паливних, рудних, нерудних корисних копалини, земляних, водних, біологічних, рекреаційних. Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. Екологічні проблеми України. Охорона довкілля. Раціональне природокористування.

Тема 5. Населення і трудові ресурси

Населення України та його роль у розвитку і територіальній організації господарства. Чисельність населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми.

Депопуляція. Територіальне розміщення населення. Міграція населення та її види: регіональні особливості і відмінності. Національний склад населення та його особливості. Міське і сільське населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.

Тема 6. Виробничий і науково – технічний потенціал

Виробнича сфера. Галузева структура промисловості України. Структурні зміни у виробництві. Виробничий потенціал. Інвестиційний потенціал. Інноваційна діяльність. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Показники виробництва в регіоні. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил. Альтернативні джерела енергії. Новий вигляд сировини і матеріалів. Зміна в галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

Тема 7. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформації в ринкових умовах

Поняття господарського комплексу. Основні показники, що характеризують економіку країни. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку. Історія розвитку економіки України. Сучасний економічний стан України – основні тенденції та проблеми. Структура господарського комплексу України. Стратегія і тактика структурної перебудови. Зміна в галузевій структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації і технологічного прогресу.

Тема 8. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

Промисловість, як провідна галузь індустріального сектора. Галузева структура промисловості України: ефективність і тенденції розвитку. Роль паливно-енергетичного комплексу в народному господарстві та його структура. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування. Їх вплив на розвиток і територіальну організацію народного господарства. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура. Металургія як чинник районування. Роль машинобудування в народному господарстві. Структура комплексу. Умови і чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування. Значення галузей хімічного комплексу в народному господарстві. Структура комплексу. Лісова і деревообробна промисловість. Галузева структура. Значення агропромислового комплексу (АПК) в народному господарстві. Пріоритетність вирішення продовольчої програми. Галузева структура АПК. Сільське господарство. Галузева структура сільського господарства.

Тема 9. Сутність регіональної економіки та її регіональні особливості

Економіка регіонів – ланка єдиного господарського комплексу України. Місце і спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових стосунків. Диференціація території по рівню і комплексності розвитку виробничих сил. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх вирішення. Територіально-виробничі комплекси та їх роль в розвитку продуктивних сил.

Міжгалузові комплекси як соціально-економічна система. Виробничі комплекси, промисловий вузол, район, технополіс, портово-промисловий комплекс. Спільність регіональних соціально-економічних систем. Територіальні особливості розвитку різних регіонів і областей України.

Тема 10. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

Господарство регіонів України. Характеристика продуктивних сил економічних районів України: Донецького, Придніпровського, Північно-східного, Столичного, Причорноморського, Центрального, Подільського, Карпатського, Північно-західного. Склад і місце району в економіці України, галузі спеціалізації, основні чинники районоутворення, географія основних галузей промисловості та АПК, транспортна система, проблеми і перспективи розвитку економіки району.

Тема 11. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком

Основні складові механізму реалізації регіональної економічної політики: відповідна законодавчо-нормативна база; бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку; програмування і прогнозування; розвитку різних форм продуктивних сил. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями. Об'єкти і суб'єкти регіональної економічної політики. Стратегія економічного розвитку. Стратегічна модель економічного розвитку України. Стійкий розвиток та економічне зростання. Концепція стійкого розвитку. Основні принципи, положення і завдання. Цілі державної регіональної економічної політики. Підвищення ефективності територіального розподілу праці. Оптимізація інтеграційних і дезінтеграційних процесів. Основні принципи державної регіональної економічної політики. Завдання регіональної економічної політики. Забезпечення комплексності і раціональної структури господарства регіону.

Тема 12. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і її регіонів

Основні форми зовнішньоекономічних зав'язків (ЗЕЗ). Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку. Об'єктивні причини розширення ВЕС. Територіальна і товарна структура експорту і імпорту. Головні торговельні партнери України. Проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні. Зовнішньоекономічна співпраця України в рамках СНД. Історичні, політичні, економічні, науково-технічні, військові, соціальні, транспортні, культурні зв'язки ЗЕЗ з країнами Євросоюзу, ГУАМ, СЕП, ЧОС. Інтеграція України в ЄС.

2.3. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Мета дисципліни – формування сукупності знань і навичок оволодіння науковим інструментарієм теорії та практики господарювання з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів щодо підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність основних понять економіки та методи їх застосування в різноманітних сферах діяльності підприємств; значення та шляхи підвищення ефективності функціонування підприємств та їх підрозділів; основи моделювання ефективності роботи підприємств у ринкових умовах;

вміти: поєднувати теоретичні знання і практичні навички по ефективному веденню виробництва; розраховувати основні економічні показники діяльності підприємств та аналізувати їх; знаходити шляхи використання резервів підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства, місія, цілі і завдання його створення. Правове забезпечення підприємництва. Правові засади функціонування підприємств. Еволюція теорій економіки підприємства. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності. Типи професійної підприємницької діяльності та їх особливості. Виробнича та посередницька діяльність. Підприємницькі договори (контракти, угоди): структура і порядок їх укладання. Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки. Формування підприємницького середовища. Активізація підприємницької діяльності в Україні.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика. Об'єднання підприємств. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань в сучасних умовах.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств та організацій. Характеристика складових макро- та мікросередовища підприємства. Технологія використання PEST-аналізу для оцінювання факторів макросередовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства та її види. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами. Принципи та методи управління підприємством. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.

Тема 5. Ринок і продукція

Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу. Фактори макро- і мікросередовища маркетингу. Загальна сутнісна характеристика продукції, її класифікація й вимірники обсягу. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Загальні

специфічні чинники ціноутворення. Основні методи встановлення ціни. Сутність та різновиди цінової політики підприємства. Технологія розроблення цінової стратегії підприємства.

Тема 6. Прогнозування та планування діяльності підприємства

Прогнозування як наукове обґрунтування можливого стану суб'єктів господарювання у майбутньому. Мета, ознаки, об'єкти й принципи прогнозування. Методологічні основи планування. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення, стадії формування. Тактичне планування діяльності підприємства. Відмінність тактичного планування від стратегічного. Оперативне планування поточної діяльності: суть і завдання. Розробка оперативних планів та графіків виробництва. Виробнича програма підприємства та основні її завдання. Формування вартісних показників виробничої програми. Схема формування виробничої програми підприємства, її ресурсне обґрунтування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття персоналу. Категорії персоналу підприємства. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Поняття оплати праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми та системи оплати праці. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці та соціального захисту.

Тема 8. Капітал підприємства

Матеріальні активи як сукупність виробничих фондів підприємства. Класифікація основних фондів. Структура основних фондів та її види. Оцінювання вартості основних фондів. Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Амортизація основних фондів та методи її нарахування. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Сутнісна характеристика оборотних коштів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Елементний склад оборотних фондів підприємства. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних фондів підприємства. Змістова характеристика матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Розрахунок потреби в матеріалах. Запаси матеріалів та їх регулювання. Оптимізація партій поставки матеріалів.

Тема 9. Інвестиції підприємства

Сутність і характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу суб'єктів господарювання. Класифікація інвестицій підприємства. Джерела формування реальних інвестицій. Технологічна й відтворювальна структура капітальних вкладень, тенденції її зміни у часі. Роль фінансових інвестицій у системі господарювання. Види цінних паперів, порядок їх випуску та обігу. Державне регулювання та масштаби обігу цінних паперів в Україні.

Тема 10. Інноваційна діяльність підприємства

Загальна характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів. Організаційні форми інноваційної діяльності. Інноваційна політика підприємства та принципи її формування. Стратегія інноваційного розвитку підприємства: суть і види.

Тема 11. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Основні показники рівня розвитку техніко-технологічної бази підприємства. Загальна характеристика, види та чинники формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства. Баланс виробничих потужностей. Форми розвитку і трансформації техніко-технологічної бази підприємства. Сутність та соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. Об'єктивна необхідність, сутність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Види підприємницької діяльності: виробнича, комерційна і фінансова. Звичайна і надзвичайна діяльність підприємства. Операційна діяльність: поняття, сутність і цілі. Принципи організації операційної діяльності. Характеристика різних типів виробництва. Ресурси як вхідні фактори операційної діяльності. Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники й методи оцінювання якості продукції (послуг). Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення. Наявні в Україні стандарти та технічні умови, сфери їх застосування. Державний нагляд за дотриманням вимог стандартів. Сертифікація продукції, її економічне значення. Обов'язкова й добровільна сертифікація виробів. Міжнародні системи сертифікації. Національні системи якості.

Тема 13. Витрати виробництва та реалізації продукції підприємства

Поточні витрати, собівартість продукції як комплексний економічний показник. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками. Структура поточних витрат за окремими групами первинних елементів на підприємствах різних галузей і тенденція її зміни з часом. Системи управління витратами. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці.

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела фінансування діяльності. Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та види прибутку. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Оцінка прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій.

Сукупність чинників, що впливають на рівень ефективності інвестицій. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів різних суб'єктів господарювання. Методика визначення ефективності технічних нововведень. Економічна суть і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Методика оцінювання ефективності діяльності підприємств.

Тема 15. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства. Зміст основних теорій розвитку підприємства. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Загальні моделі розвитку сучасних підприємств. Характеристика, принципи та методичні засади трансформації підприємств. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види. Суть механізму санації та її цілі. Особливості державної підтримки проведення санації потенційно конкурентоспроможних підприємств.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність.

Технологічна характеристика економічної безпеки суб'єкта господарювання. Можливі загрози економічній безпеці суб'єкта господарювання. Основні ознаки достатнього рівня економічної безпеки підприємства за умов ринкової системи господарювання. Обґрунтування стратегії створення належної економічної безпеки підприємства. Основні групи чинників, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства. Класифікація чинників, що сприяють банкрутству.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступ до спеціальності

1. Сутність економіки знань, її значення.
2. Актуальність і мета підготовки економістів.
3. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з економіки.
4. Сутність та наслідки глобалізації економіки.
5. Основні тенденції та шляхи розвитку економіки України.
6. Характеристика сучасного стану економіки України.
7. Інноваційний стан економіки України.
8. Державна політика заощадження всіх видів ресурсів.
9. Стан міжнародного співробітництва.
10. Різноманітність формувань суб'єктів підприємництва в ринковому господарстві.
11. Підприємництво, його сутність, види.
12. Акціонерні товариства в Україні.
13. Види промислових підприємств.
14. Кластерні форми організації діяльності.
15. Транснаціональні компанії у сучасній економіці.
16. Сутність планування та види планів.
17. Особливості перспективного планування.
18. Основи поточного планування.
19. Основи календарного планування.
20. Прогнозування науково-виробничої діяльності, його сутність, види.
21. Сутність науково-технічного прогресу, його ефективність.
22. Сутність інвестиційної діяльності, її ефективність.
23. Сутність інноваційної діяльності, її ефективність.
24. Технологічні уклади як стан розвитку національної економіки.
25. Якість, її показники, методи по розрахунку.
26. Національна система сертифікації товарів.
27. Міжнародні сертифікати якості.
28. Конкурентоздатність, її показники, методи розрахунку.
29. Сучасний стан конкурентоздатності українських товарів, шляхи її збільшення.
30. Сутність і принципи визначення ефекту нововведень.
31. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва.
32. Ефективність національної економіки.

Розміщення продуктивних сил

1. Зв'язок розміщення продуктивних сил (РПС) з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами.
2. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності РПС, їх об'єктивний характер.

3. Опис методології порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.
 4. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.
 5. Територіальний розподіл праці як основа формування економічних районів.
 6. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.
 7. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення економічного районування.
 8. Опис показників спеціалізації регіонів країни.
 9. Соціально-економічний потенціал регіону та його визначення.
 10. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
 11. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.
 12. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов.
 13. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.
 14. Екологічні проблеми України.
 15. Сутність раціонального природокористування.
 16. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.
 17. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція.
 18. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.
 19. Національний склад населення та його особливості.
 20. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація.
- Урбанізація і проблеми довкілля.
21. Галузева структура промисловості України.
 22. Структурні зміни у виробництві України.
 23. Виробничий потенціал України.
 24. Інвестиційний потенціал України.
 25. Інноваційна діяльність України. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності.
 26. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил.
 27. Характеристика альтернативних джерел енергії.
 28. Зміни у галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.
 29. Сутність господарського комплексу.
 30. Опис основних показників, що характеризують економіку країни.
 31. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку.
 32. Стислий опис історії розвитку економіки України.
 33. Сучасний економічний стан України – основні тенденції і проблеми.
 34. Структура господарського комплексу України.
 35. Промисловість як провідна галузь індустріального сектора.
 36. Ефективність і тенденції розвитку галузевої структури промисловості України.
 37. Роль паливно-енергетичного комплексу у народному господарстві та його структура.

38. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування.
39. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура.
40. Металургія як чинник районування.
41. Роль машинобудування в народному господарстві.
42. Умови та чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування.
43. Значення галузей хімічного комплексу у народному господарстві.
44. Галузева структура лісової і деревообробної промисловості.
45. Значення агропромислового комплексу (АПК) у народному господарстві.
46. Галузева структура сільського господарства.
47. Місце та спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці.
48. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових відносин.
49. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх рішення.
50. Територіально-виробничі комплекси та їх роль у розвитку продуктивних сил.
51. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система.
52. Територіальні особливості розвитку різних регіонів та областей України.
53. Характеристика господарства регіонів України.
54. Продуктивні сили економічного району України: Донецького.
55. Продуктивні сили економічного району України: Придніпровського.
56. Продуктивні сили економічного району України: Північно-східного.
57. Продуктивні сили економічного району України: Столичного.
58. Продуктивні сили економічного району України: Причорноморського.
59. Продуктивні сили економічного району України: Центрального.
60. Продуктивні сили економічного району України: Подільського.
61. Продуктивні сили економічного району України: Карпатського.
62. Продуктивні сили економічного району України: Північно-західного.
63. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями.
64. Стратегічна модель економічного розвитку України.
65. Цілі державної регіональної економічної політики.
66. Основні принципи державної регіональної економічної політики.
67. Завдання регіональної економічної політики.
68. Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку.
69. Основні проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні.
70. Ситуація щодо інтеграції України в ЄС.

Економіка підприємства

1. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Принципи здійснення, форми і моделі підприємницької діяльності.
2. Поняття підприємства, цілі і завдання його створення.

3. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми підприємств та їх характеристика.
4. Поняття, компоненти та моделі ринкового середовища функціонування підприємств.
5. Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління.
6. Планування, організація, мотивація, контроль як основні функції управління підприємствами.
7. Принципи та методи управління підприємством.
8. Виробнича і загальна структури підприємства.
9. Поняття маркетингу, його концепції та різновиди. Принципи, задачі та функції маркетингу.
10. Алгоритм формування та управління товарним асортиментом.
11. Види цін. Основні методи встановлення ціни.
12. Сутність та різновиди цінової політики підприємства.
13. Мета, принципи та методи прогнозування.
14. Види, принципи та методи планування.
15. Сутність та основні етапи стратегічного планування.
16. Бізнес-планування: сутність, призначення, стадії формування.
17. Тактичне та оперативне планування.
18. Виробнича програма підприємства та основні її завдання.
19. Поняття, класифікація та структура персоналу.
20. Поняття та функції оплати праці.
21. Форми та системи оплати праці.
22. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
23. Поняття, класифікація і структура основних фондів.
24. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів.
25. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.
26. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
27. Виробнича потужність підприємства.
28. Поняття оборотних фондів та їх елементний склад.
29. Ефективність використання оборотних коштів.
30. Сутність і класифікація інвестицій.
31. Структура капітальних вкладень.
32. Характеристика інноваційної діяльності та інноваційних процесів.
33. Організаційні форми інноваційної діяльності.
34. Стратегія інноваційного розвитку підприємства.
35. Загальна характеристика, види та чинники формування (нaroщування) виробничої потужності підприємства.
36. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності підприємства.
37. Якість продукції. Показники й методи оцінювання якості продукції.
38. Поняття та визначення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств на

ринку.

39. Стандартизація та сертифікація продукції: складові елементи та принципи здійснення.
40. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики. Управління витратами.
41. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.
42. Об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці. Розрахунок основних статей

калькуляції.

43. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
44. Загальна характеристика рентабельності та її розрахунок.
45. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.
46. Сутнісна характеристика, роль і значення розвитку підприємства.
47. Реструктуризація бізнесу: особливості, основні форми та види.
48. Санація підприємств. Суть механізму санації та її цілі.
49. Антикризова діяльність і банкрутство підприємств. Причини й симптоми банкрутства.
50. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальності

1. Бордовский В.П. Экономика. Учебник для вузов. / В.П. Бордовский, О.В. Рудаков, Е.В. Самородова. М.: Форум, Инфра-М, 2014. – 672 с.
2. Гесць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Гесць, В.П. Семиноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
3. Горфинкель В.Я. Экономика фирмы / В.Я. Горфинкель – М.: Юрайт, 2011. – 688 с.
4. Грибов В.В. Экономика. Курс для бакалавров / В.В. Грибов, В.П. Грузинов. М.: Курс, Инфра-М, 2014. – 448 с.
5. Гура О.І. Педагогіка вищої освіти: вступ до спеціальності: Навч. посіб. / О.І. Гура – К.:ЦНЛ, 2005. – 384 с.
6. Колот А.М. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації Європейської вищої школи / Колот А.М. та ін. – К.: КНЕУ. 2005. – 234 с.
7. Кремень В.Г. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посіб./ Ред. В.Г. Кремень. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2004. – 384 с.
8. Липсиц И.В. Экономика. / И.В. Липсиц. – М.: Кноруз, 2013. – 312 с.
9. Перерва П.Г. Экономика и управление инновационной деятельностью / ред. П.Г. Перерва, Г.К. Вороновский, С.А. Мехович, Н.И. Погорелов – Х.: НТУ «ХПИ». 2009. – 1023 с.
10. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України: монографія / Федулова Л.І, Бажал Ю.М., Осецький В.П. / за ред. Федулової Л.І. – НАН України, ін-т екон. та прогноз. – К.: 2011. – 656 с.
11. Тимошенко З.І. Болонський процес: Нормативно-правові документи / Уклад.: З.І. Тимошенко, І.Г. Онищенко, А.М. Грехров, Ю.І. Палеха – К.: Європ. ун-т, 2004. – 73 с.
12. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є.І. Сокол, Б.В. Клименко. – Х.: НТУ «ХПИ», 2004. – 144 с.
13. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства / За ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 910 с.
14. Федулова Л.І. Інноваційна політика: підручник / Л.І. Федулова, Л.А. Мазаракі, Г.О. Андросчук – К.: КНТЕУ, 2012. – 604 с.
15. Яковлєв А.І. Роль фундаментально-гуманітарної спрямованості в підготовці майбутніх фахівців. / Наука та Наукознавство. – К.: НАНУ, ЦД НТТПШН ім. Н.М. Доброва, №1, 2011. – С. 108-112.
16. Яковлєв А.І. Організація промислового виробництва / ред. А.І Яковлєв, М.І Ларка, С.П. Сударкіна та ін.– Х.: НТУ «ХПИ», 2016. – 368 с.
17. Янковий О.І. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення / О.І. Янковий. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.

Розміщення продуктивних сил

1. Білорус О.Г. Глобальний сталий розвиток / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К.: КНЕУ, 2006. – 488 с.

2. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст]: навч. посіб. / П.Ю.Буряк, О.Г.Гупало, 2007. – 336 с.
3. Голіков, А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку [Текст]: навч. посіб./ А.П. Голіков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба – Х: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. – 240 с.
4. Данилишин Б.М. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]/ Б.М. Данилишин, Д. В. Клиновий, Т.В. Пепа [ред. д.е.н. Б. М.Данилишин]. – Ніжин: ТОВ «Видавництво» Аспект-Поліграф», 2007. – 688 с.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія/ за ред. З. С. Варналій. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.
6. Димченко О.В. Регіональна економіка: Навч. посібн. [Текст] / О.В. Димченко – Харків: ХНАМГ, 2010 – 221 с.
7. Зінь Е.А. Регіональна економіка [Текст]/ Е.А. Зінь – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 528 с.
8. Лібанова Е.М., Аксьонова С.Ю. та інші. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів/ – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.
9. Прогнозування соціально-економічного розвитку регіону: питання теорії і методології / НАН України. Інститут регіональних досліджень: [під ред. д.е.н., проф. Є.І. Бойко]. – Львів, 2005. –234 с.
10. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб./ А.П. Голіков, О.Г. Дейнека [та ін.]; за ред. А.П. Голіков. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
11. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: [навч. посібник] / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
12. Хвесик М.А. Размещение производительных сил и региональная экономика: уч. пособ. [Текст]/ Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Изд-во: Кондор, 2009. – 344 с.

Економіка підприємства

1. Березін О.В., Березіна Л.М., Бутенко Н.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2009. – 390 с.
2. Бондар Н.М. Економіка підприємства. – К: АСН, 2004. – 400 с.
3. Економіка підприємства / За заг. ред. д.е.н., проф. Петровича Й.М. – Львів: Новий Світ , 2004. – 680 с.
4. Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2006. – 614 с.
5. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. — К: КНЕУ, 2003. – 608 с.
6. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К: Видавничий центр «Академія», 2005.– 400 с.
7. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2006. – 580 с.
8. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 220 с.
9. Сударкіна С.П. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. економ. та техн. ф-тів денної і заочної форм навч./ С.П. Сударкіна. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – 292 с.
10. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання вступного випробування за фахом здійснюється за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці знань вступника за основу слід брати повноту і правильність отриманих відповідей і виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня зважена за оцінками відповідей на всі питання.

Оцінка за 4 бальною системою	Характеристика відповіді вступника
Відмінно (5)	- досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
Добре (4)	- володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	- частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
Незадо-вільно (2)	- має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва, маркетингу.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Тести

для оцінки рівня знань абітурієнтів з технікумів на 2, 3-ій курс НТУ «ХП»

1. Цінний папір, що свідчить про долю її власника в капіталі (майні) підприємства що не надає право на участь в його прибутках.

- а) облігація
- б) вексель
- в) акція
- г) приватизаційний сертифікат

2. Підрозділ - це:

- а) частина підприємства або організації
- б) частина підприємства того, що виконує конкретне завдання
- в) частина підприємства або організації, створена для досягнення певної мети
- г) частина підприємства, відособлена в результаті горизонтального розподілу праці для вирішення конкретних завдань і досягнення специфічних цілей.

3. До основних функцій маркетингу не відносяться:

- а) збір інформації
- б) збут і розподіл
- в) реклама
- г) усі відповіді не вірні

4. Що може викликати падіння попиту на товар?

- а) зниження цін на товар-замінник
- б) очікування зростання цін на товар
- в) падіння пропозиції на товар

5. Преміювання працівників здійснюється на основі:

- а) норм вироблення
- б) виконання плану по усім показникам господарської діяльності
- в) положення про преміювання працівників підприємства
- г) за рішенням керівника підприємства

6. Витрати виробництва класифікують за наступними ознаками:

- а) за економічним змістом
- б) по відношенню до об'єму виробництва

- в) по галузях діяльності
- г) усі відповіді вірні

7. У ринковій економіці високий рівень зарплати залежить від:

- а) узаконеного рівня мінімальної зарплати
- б) дій уряду
- в) рівня продуктивності праці працівників
- г) соціальної відповідальності лідерів ділового світу

8. Проблема обмеження ресурсів можна розв'язати:

- а) якщо люди економитимуть ресурси
- б) якщо усі добровільно обмежать свої потреби
- в) лише в майбутньому, коли рівень розвитку павуки і техніка дозволить істотно збільшити виробництво товарів.
- г) немає вірної відповіді

9. Середня зарплата визначається:

- а) діленням об'єму виробленої продукції на облікову чисельність тих, що працюють
- б) діленням прибутку на середньосписочну чисельність тих, що працюють
- в) діленням річного фонду оплати праці усіх працівників на середньосписочну чисельність тих, що працюють.
- г) немає можливості визначити

10. Економічна ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві визначається:

- а) продуктивністю праці
- б) витратами на оплату праці
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату
- д) усі відповіді вірні

11. Які з наступних виразів є найбільш правильним визначенням вільної ціни:

- а) вільні ціни визначаються виходячи з кон'юнктури ринку і споживчих якостей продукції.
- б) вільною ціною є ціна, в яку включається собівартість виробництва, прибуток, без обмеження рівня рентабельності, ПДВ іноді акциз
- в) вільні ціни - це ціни, які встановлюються виробником за погодженням н на рівноправних умовах із споживачем і застосовуються при розрахунках виробників зі своїми покупцями.

12. У оборотні кошти не входять засоби, вкладені в:

- а) виробничі запаси;
- б) залишки НЗП і витрати майбутніх періодів;
- в) патенти, торговельні марки;
- г) МБП;

13. Основні фонди підприємства класифікуються за наступними ознаками:

- а) по місцю в процесі виробництва;
- б) за призначенням;
- в) по приналежності;
- г) по участі в технологічному процесі;
- д) за джерелами фінансування;

е) усі попередні відповіді вірні.

14. Показник продуктивності праці рівноцінний поняттям економічної теорії:

- а) середній продукт праці;
- б) граничний продукт праці;
- в) замещаємость виробничих чинників;
- г) виробнича функція.

15. Сучасними формами матеріального стимулювання праці працівників є:

- а) почасова оплата праці;
- б) безпосередній розподіл між працівниками частини прибули;
- в) винагорода за працю в натуральній формі;
- г) матеріальні блага з громадських фондів споживання.

16. Податок на додану вартість це:

- а) частина знову створеної вартості, яка вноситься до бюджету на кожному етапі реалізації товарів, виконання робіт і послуг;
- б) елемент вільної ціни (відпускний) промислового підприємства, за рахунок якого утворюється прибуток підприємства-виробника;
- в) складова частина вільної відпускної ціни оптового підприємства, призначена для покриття витрат оптових організацій.

17. Перевагами малих підприємств є:

- а) можливості отримання кредитів банків;
- б) можливості забезпечення матеріально-технічними ресурсами;
- в) можливості пристосування до змін кон'юнктури ринку;
- г) усі відповіді вірні.

18. Фондовіддача основних фондів залежить:

- а) від віддачі пасивної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- б) від віддачі активної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- в) від фондомісткості продукції;
- г) усі відповіді вірні.

19. Процес планування охоплює наступні етапи:

- а) прогнозування, розробка програми дій, складання графіку робіт;
- б) прогнозування, з'ясування і вибір варіантів розвитку;
- в) прогнозування, формування цілей і бюджету;
- г) прогнозування, вибір варіантів розвитку, формування цілей, програми дій і бюджету;
- д) усе перераховане вище вірно.

20. Яким з показників застосовуємося для оцінки ефективності використання оборотних коштів:

- а) середня сума оборотних коштів;
- б) сума оборотних коштів на певну дату;
- в) тривалість одного обороту оборотних коштів в днях.

21. Початковим елементом відпускної ціни промислового підприємства є:

- а) прибуток, що є основним джерелом формування власних засобів підприємства;
- б) собівартість продукції, що відбиває витрати підприємства по виробництву і реалізації продукції;

в) акцизний збір, який є непрямим податком на високорентабельні і монопольні товари.

22. До податків на товари не відносяться:

- а) податок на додану вартість;
- б) акцизний збір;
- в) податки на прибутки юридичних осіб;
- г) митні збори.

23. В склад матеріально-технічної бази підприємства включають:

- а) засоби праці;
- б) предмети праці;
- в) вживані технології;
- г) організація виробничих процесів;
- д) енергетичне і інформаційне забезпечення;
- е) усі відповіді вірні.

24. До складу споживчого ринку входять:

- а) ринок землі;
- б) ринок цінних паперів
- в) ринок товарів народного споживання

25. Яке визначення є найповнішим визначенням поняття ризику?

- а) ризик - це можлива небезпека матеріальних й інших втрат;
- б) ризик - це дії, в результаті яких мета не досягнута;
- в) ризик - це витрата зусилля, засобів при невизначеному співвідношенні виграшу і втрат.

26. Основні фонди втрачають свою первинну вартість в процесі:

- а) фізичного зносу;
- б) морального зносу;
- в) фізичного і морального зносу.

27. Економічна ефективність використання трудових ресурсів в підприємстві визначається:

- а) продуктивність праці;
- б) витратами на оплату праці;
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів;
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату;
- д) усі відповіді вірні.

28. Виберіть кращого вимірника рівня життя в країні:

- а) грошовий дохід на душу населення;
- б) реальний дохід на душу населення;
- в) рівень безробіття;
- г) рівень інфляції.

29. Збільшення попиту на гарячі домашні пиріжки, що продаються біля станції метро, викликало однозначну реакцію - випікати і продавати пиріжки стали у великій кількості, в результаті ціна на пиріжки:

- а) впала;
- б) могла не змінитися;
- в) підвищилася;
- г) подвоїлася.

30. Хто має більший вплив на управління підприємством?

- а) власники звичайних акцій;
- б) власники привілейованих акцій;
- в) і ті, і інші мають рівний вплив;
- г) і ті, і інші ніяк не впливають на управління підприємством.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Вступні випробування проводяться у вигляді тестування. Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії.

Для проведення тестування приймальною комісією попередньо готуються тестові завдання відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ».

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 30 тестових завдань з варіантами відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 3 академічні години (180 хвилин).

Вірне виконання усіх 30 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Одне вірно виконане завдання оцінюється в 3 бали.

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки експертного оцінювання знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (таблиця 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (таблиця 2).

Таблиця 1 - Критерії експертного оцінювання знань абітурієнтів при виконанні тестового завдання з фахового вступного випробування

	Характеристика відповіді	100 балів
1.1	Вірна відповідь на тестове завдання	3 бали
1.2	Правильність оформлення тестового завдання, та відповідність його оформлення встановленим критеріям (вимогам)	5 балів
1.3	Відсутність редакційних помилок	5 балів

Після експертного оцінювання та узагальнюючого підрахунку отриманої студентом певної кількості балів передбачається подальше їх переведення у критерії ECTS згідно з таблицею 2.

Таблиця 2 – Переведення відповідної кількості балів у критерії ECTS

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C	Добре	75-81
D	Задовільно	64-74
E	Задовільно	60-63
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	1-59

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

051 Економіка
051.04 Економічна кібернетика

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін:

«Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку, відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система та її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Розділ1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний механізм. Види ресурсів.
2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.
3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.
4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.
5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.
6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція .
7. Сутність і функції ринку.
8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків .
9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі .
10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.
11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).
12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.
- 13 . Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.
14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.

15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.
16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.
17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убутання граничної корисності .
18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості . Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів .
19. Гроші: поняття, функції, еволюція.
20. Підприємство і фірма в економічній системі.
21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.
22. Закон убутання граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.
23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.
24. Середні витрати і ефект масштабу.
25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .
26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.
27. Показники ефективності функціонування підприємства.
28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.
29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.
34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.
36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.

41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.
44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД і проч.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макрорівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види , фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.
53. Світове господарство: поняття , форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

54. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.
55. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.
56. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.
57. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.
58. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.
59. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.
60. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.

61. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Ступенева виробнича функція.
62. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.
63. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.
64. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вікслея-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.
65. Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.
66. Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.
67. Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.
68. Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.
69. Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація).
70. Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.
71. Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаної кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.
72. Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

73. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".

74. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.
75. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.
76. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм.
77. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.
78. MS Access 97. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних.
79. MS Access 97. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Экономическая теория: Учебник/С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко; Под ред. С.В.Мочерного. -2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.
2. Экономика: Учебник/Под ред. доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.
3. А. Лившиц. Введение в рыночную экономику. - М.:Изд-во «Станкин», 1992.
4. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.:Республика, 1992.
5. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.
6. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.
7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.-К.:КОО.1998.
8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.-СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.
9. Долан Э.,Линдсей Д. Микроэкономика.-СПб.1994.
10. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Микроэкономика.–М.: Экономика. 1992.
11. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Гамільтон Д. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка та Д.Рубінфелда.- К.:Основи.1996.
13. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.- М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
14. Максимова В.Ф. Микроэкономика.-М.:Соминтэк. 1996.
15. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.- К.:МАУП.2003.68с.
16. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.: ХПИ. 1999.

17. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
18. Руденко В.Д., Макачук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
19. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
20. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
21. Вычислительная техника и программирование / А.В. Петров, В.Е. Алексеев и др. – М.: Высш. шк., 1990. – 478 с.
22. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
23. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
24. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
25. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.
26. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК “Парітет” ЛТД, 1995. – 352 с.
27. Фаронов В.В. Программирование на персональных ЭВМ в среде Турбо-Паскаль. – М.: Изд-во МГТУ, 1991. – 580 с.
28. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
29. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.
30. Інформтика та комп'ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
31. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
32. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.
33. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.
34. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
35. Обчислювальна техніка та програмування. Методичні вказівки і завдання до лабораторних робіт / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КІСМ, 1996. – 84 с.
36. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
37. MathCAD. Практичний poradnik для розв'язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.
38. Лабораторний практикум з інформатики, комп'ютерної техніки і програмного забезпечення для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Знання вступників оцінюються за чотирьохбальною системою:

- «відмінно»
- «добре»
- «задовільно»
- «незадовільно»

Оцінка	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: вільно володіє навчальним матеріалом на підставі всього комплексу вивченої спеціальності обліково-економічної літератури і законодавчо-нормативної бази; глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; демонструє здібності аналітичного міркування, уміння робити порівняння, моделювати дії і події, аналізувати різну інформацію з питання і знаходити вірне рішення проблеми; уміє пов'язувати теорію з практикою: розв'язує практичні задачі, виробничі ситуації; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисте рішення.
Добре (4)	Абітурієнт: володіє навчальним матеріалом у повному обсязі, на підставі всього комплексу вивченої спеціальної літератури і законодавчо-нормативної бази; здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводить окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; розуміє економічний зміст господарських операцій, користується понятійним апаратом, демонструє культуру спеціальної економічної мови і використовує сучасну термінологію, добре володіє професійними навичками та вміннями, вміє робити необхідні розрахунки, збирати і систематизувати результати власних досліджень; грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності; студент припускає 2-3 неprincipові помилки (наприклад: арифметичні помилки), які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	Абітурієнт: частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначенні понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; завдання виконує, але припускає 2-3 методологічні помилки; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти припущені помилки, але при цьому відповідає не на всі додаткові питання викладача; розуміє економічний зміст не всіх господарських операцій, не впевнено користується понятійним апаратом.
Незадовільно	Абітурієнт:

(2)	має розрізнені безсистемні знання; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; завдання виконує з порушенням методологічної (логічної) послідовності, допускає помилки у визначенні термінів; припускає принципові помилки при вирішенні типових задач, не правильно виконує необхідні розрахунки; не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.
-----	---

Схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту
Протокол № 4 від 26.04.2018 р.

Завідувач кафедри ЕКММ

В.Я. Заруба

071 Облік і оподаткування
071.01 Облік, аудит і оподаткування
071.02 Бізнес-аналітика

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту.

Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Підготовка фахівця в галузі бухгалтерського обліку в сучасних умовах –надзвичайно складний та динамічний процес, який вимагає оперативного врахування появи специфічних багаторівневих систем освіти та частих змін діючого законодавства, розробки нових підходів до методики і техніки викладання спеціальних дисциплін тощо.

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Економічного факультету НТУ «ХПІ» є:

- визначення рівня підготовки молодших спеціалістів з основ бухгалтерського обліку, економічної інформатики та економіки підприємства, які б відповідали сучасним вимогам організації бізнесу суб'єктами господарювання;

- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних економічних та виробничо-господарських завдань.

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;

- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;

- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;

- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;

- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;

- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;

- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;

- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;

- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;

- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;

- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження;

- обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

Програма вступного фахового випробування на здобуття освітньо- кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Економічного факультету НТУ «ХПІ» складена на основі тем з наступних дисциплін:

1. Бухгалтерський облік.

2 Економічна інформатика.

3 Економіка підприємства.

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Метою викладання курсу “Бухгалтерський облік” є формування навичок у студентів ефективно використовувати облікову інформацію в управлінні виробництвом, оволодіти методикою відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку та звітності.

Курс "Бухгалтерський облік" вивчається по програмі, затвердженій на засіданні кафедри економічного аналізу та обліку.

При вивченні курсу рекомендується:

- ознайомитися з питаннями кожної теми по літературних джерелах і коротко їх законспектувати,
- з метою самоперевірки сформулювати відповіді на контрольні запитання.

Вивчення предмета "Бухгалтерський облік" передбачає оволодіння студентами знаннями з теорії бухгалтерського обліку й основами його методології, первинним обліком окремих господарський проектів, синтетичним обліком і порядком складання звітності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- предмет і метод бухгалтерського обліку, склад і класифікацію господарських засобів підприємств і джерел їх утворення;
- бухгалтерські документи і вимоги до їх оформлення;
- рахунки бухгалтерського обліку;
- класифікацію рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом, призначенням і структурою;
- план рахунків бухгалтерського обліку господарської діяльності суб'єкта підприємницької діяльності;
- сучасні форми організації бухгалтерського обліку;
- порядок складання і подання бухгалтерської звітності.

Студенти повинні **вміти**:

- оформляти бухгалтерські документи;
- відкривати в облікових регістрах рахунки бухгалтерського обліку;
- складати бухгалтерські проводки по основних господарських операціях і відображати їх в облікових регістрах на рахунках синтетичного й аналітичного обліку;
- підраховувати обороти і визначити залишки по рахунках;
- складати оборотні відомості по синтетичних і аналітичних рахунках;
- складати бухгалтерський баланс і звіт про фінансові результати.

Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод

Поняття господарського обліку, статистичний, бухгалтерський і оперативно-технічний обліки. Види обліку за обліковими функціями і сферами діяльності, користувачі бухгалтерського обліку.

Диференціація та інтеграція видів обліку. Роль обліку в прийнятті управлінських рішень та контролі за їх виконанням. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку. Історія розвитку бухгалтерського обліку. Взаємозв'язок та взаємозалежність бухгалтерського обліку як науки і практичної діяльності.

Предмет і об'єкт бухгалтерського обліку: відмінність і спільність. Класифікація господарських засобів за участю в обороті, ліквідністю, формою. Класифікація джерел утворення господарських засобів на власні і залучені. Термінами погашення зобов'язань. Сутність і класифікація господарських процесів.

Елементи методу бухгалтерського обліку. Групування елементів методу за стадіями господарського обліку. Сутність документування і інвентаризації, оцінки та калькуляції, рахунків та подвійного запису, балансу та звітності

Тема 2. Бухгалтерський баланс

Сутність бухгалтерської збалансованості. Поняття та функції балансу. Основне балансове рівняння. Історія балансу як одного з елементів методу бухгалтерського обліку. Структура та зміст балансу інших країн.

Структура та основи побудови балансу. Розділи, статті, валюта балансу. Види балансів. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.

Типи змін в балансі. Операції, що призводять до зростання валюти балансу. Операції, що призводять до зменшення валюти балансу. Операції, що не змінюють валюту балансу.

Тема 3. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова. Будова активного рахунку. Будова пасивного рахунку. Взаємозв'язок будови рахунку з балансом. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку: аналітичні і синтетичні.

Подвійний запис та його значення. Історія розвитку подвійного запису. Форми відображення подвійного запису при різних способах опрацювання облікової інформації. Поняття “стаття” та “контирівка” в обліку. Порядок складення бухгалтерських проводок, прості і складні кореспонденції.

Плани рахунків бухгалтерського обліку. Використання планів рахунків для підприємств за видами діяльності. Взаємозв'язок класів рахунків з балансом. Синтетичні рахунки і субрахунки в Плані рахунку і інструкції до його використання.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку. Порядок складання оборотної відомості за синтетичними рахунками, оборотної відомості за аналітичними рахунками. Порядок складання та перевірки оборотно-сальдової відомості. Шахова відомість. Значення і застосування оборотних відомостей у сучасних умовах використання автоматизованого бухгалтерського обліку.

Тема 4. Оцінювання та калькуляція

Сутність та значення вартісної оцінки. Види облікових оцінок: первісна, справедлива, ліквідаційна вартість.

Оцінка в процесі постачання. Оцінка необоротних активів при придбанні чи іншому надходженні. Оцінка запасів при придбанні чи іншому надходженні. Порядок розрахунку ТЗВ. Оцінка дебіторської заборгованості.

Оцінка в процесі виробництва. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку. Види калькуляцій. Позамовний, попередільний метод калькулювання. Фактичні і планова собівартість. Обчислення собівартості незавершеного виробництва та готової продукції.

Оцінка в процесі реалізації. Облік та оцінка собівартості реалізованої продукції. Порядок обчислення фінансових результатів.

Тема 5. Документування та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку

Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Відмінність та єдність документа і його матеріального носія. Шляхи удосконалення первинного обліку та бухгалтерської документації. Форма і види матеріальних носіїв документів.

Облікові реєстри за формою, будовою, порядком складання.

Виправлення помилок у первинних документах та облікових реєстрах. Спосіб додаткових записів та «червоного сторно». Коректурний спосіб виправлення помилок. Документи. В яких заборонено виправлення.

Форми ведення бухгалтерського обліку. Характеристика меморіальної форми обліку. Особливості журнально-ордерної форми обліку. Переваги автоматизованої форми обліку.

Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку, її значення в управлінні підприємством. Порядок проведення інвентаризації. Обов'язкові випадки проведення інвентаризації. Відображення в обліку результатів інвентаризації.

Тема 6. Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості

Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів та дебіторської заборгованості.

Облік коштів на рахунках в банку. . Порядок відкриття рахунків в банках. Безготівкові розрахунки в господарському обороті України. Розрахунки акредитивами. Порядок складання платіжних доручень і чеків. Банківська виписка.

Облік касових операцій. Контроль касової дисципліни, штрафні санкції за порушення касової дисципліни. Поняття каси та ліміту каси. Порядок надходження готівки в касу, використання готівкових коштів підприємства та його документальне оформлення. Інвентаризація каси. Порядок складання касової книги. Складання прибуткових і видаткових касових ордерів, журналу їх реєстрації.

Облік розрахунків з покупцями і замовниками та іншими дебіторами.

Облік розрахунків з підзвітними особами. Службові відрядження в межах України та за кордон. Порядок складання Звіту про використання коштів: терміни звітування. Штрафні санкції за порушення термінів звітування.

Тема 7. Облік запасів

Економічний зміст і завдання обліку запасів. Визнання та класифікація запасів. Документування операцій з обліку запасів. Порядок складання прибуткового ордера, накладної, вимоги, лімітно-забірної картки.

Оцінка запасів. Способи надходження запасів на підприємство. Методи оцінки запасів при вибутті. Облік вибуття запасів.

Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів. Особливості визнання малоцінних активів, документування операцій з ними.

Тема 8. Облік необоротних активів

Економічний зміст і завдання обліку необоротних активів.

Облік основних засобів. Класифікація і оцінка основних засобів. Облік ремонту основних засобів. Документування операцій з обліку основних засобів. Способи надходження основних засобів. Витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів. Способи вибуття основних засобів.

Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Документування операцій з малоцінними активами та нематеріальними активами.

Облік нематеріальних активів. Особливості визнання нематеріальних активів, їх класифікація. Документальне оформлення операцій з нематеріальними активами.

Облік зносу та амортизації основних засобів. кореспонденції з нарахування амортизації, операції зі зносом. Методи амортизації. Порядок складання відомості нарахування амортизації.

Тема 9. Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу

Форми та системи оплати праці. Облік використання робочого часу, облік виробітку. Документування розрахунків з оплати праці. Документування виплати заробітної плати.

Облік відпусток. Кореспонденції з обліку відпусток, створення забезпечення відпусток. Порядок розрахунку відпускних. Документальне оформлення нарахування та видачі відпускних. Оподаткування відпускних.

Облік допомоги з тимчасової непрацездатності. Кореспонденції з обліку допомоги з тимчасової непрацездатності. Порядок розрахунку допомоги з тимчасової непрацездатності. Документальне оформлення нарахування та видачі допомоги з тимчасової непрацездатності. Оподаткування допомоги з тимчасової непрацездатності.

Нарахування на фонд оплати праці та утримання з доходів фізичних осіб. Законодавче регулювання оплати праці та утримань із неї. Єдиний соціальний внесок (ставки, порядок утримань). Податок з доходів фізичних осіб (ставки, порядок утримань).

Тема 10. Облік зобов'язань

Економічний зміст та класифікація зобов'язань.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Види постачальників і підрядників. Документальне оформлення розрахунків з постачальниками та підрядниками. Кореспонденції з виникнення та погашення заборгованості.

Облік розрахунків за податками й платежами на рахунках бухгалтерського обліку. Порядок нарахування податку на прибуток, відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Порядок нарахування податку на додану вартість, відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Порядок нарахування податку з доходів фізичних осіб, відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Облік кредитів банків. Довгострокові кредити, короткострокові кредити. Відсотки за кредитами. Облік поточної заборгованості за довгостроковими кредитами.

Тема 11. Облік власного капіталу

Визначення власного капіталу та його складові.

Формування та облік статутного капіталу. Облік неоплаченого та вилученого капіталів. Формування та облік додаткового та резервного капіталів.

Облік нерозподіленого прибутку. Облік розподілу нерозподіленого прибутку, дивіденди. Облік збитку. Порядок оподаткування прибутку підприємств.

Тема 12. Облік фінансових інвестицій

Цінні папери і їх види. Сутність акцій, облігацій, векселів і відмінності між ними.

Облік придбання і реалізації акцій. Облік дивідендів. Облік викупу акцій в акціонерів.

Облік облігацій. Облік бланків суворого обліку.

Облік на спільних, дочірніх підприємства. Облік інвестицій за методом участі в капіталі. Облік інвестицій пов'язаним і не пов'язаним сторонам.

Тема 13. Облік витрат діяльності підприємства

Групування та склад витрат. Витрати за видами діяльності та елементами. Виробничі витрати та їх класифікація. Облік витрат виробничої собівартості продукції.

Облік витрат звичайної діяльності. Виробнича собівартість продукції. Методи калькулювання собівартості продукції. Документування процесу виробництва. Облік виробництва. Брак у виробництві. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших операційних витрат. Облік інших витрат.

Тема 14. Облік доходів і фінансових результатів

Визнання та класифікація доходів підприємства. Види діяльності підприємства. Групування доходів і витрат на рахунках бухгалтерського обліку.

Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів. Облік доходів від фінансової та інвестиційної діяльності.

Облік фінансових результатів діяльності підприємства. Напрямки використання прибутку: споживання та накопичення

Тема 15. Фінансова звітність

Сутність бухгалтерської звітності. Основні форми звітності і їх призначення. Терміни складання і подання звітності. Основні користувачі звітності.

Класифікація бухгалтерської звітності.

Склад фінансової звітності та загальні вимоги. Основний зміст та порядок складання Форми 1, Баланс. Основний міст та порядок складання Форми 2, Звіт про фінансові результати. Зв'язок форм фінансової звітності і плану рахунків бухгалтерського обліку.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Метою викладання навчальної дисципліни «Економічна інформатика» є формування знань про принципи побудови та функціонування обчислювальних машин, організацію обчислювальних процесів на персональних комп'ютерах та їх алгоритмізацію, програмне забезпечення персональних комп'ютерів і комп'ютерних мереж, а також ефективне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна інформатика» є вивчення теоретичних основ економічної інформатики і набуття навичок використання прикладних систем оброблення економічних даних та систем програмування для персональних комп'ютерів і локальних комп'ютерних мереж під час дослідження соціально-економічних систем та розв'язування завдань фахового спрямування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- принципи побудови комп'ютерів, їх внутрішньої структури та про принципи виконання програм процесором;
- призначення операційних систем та їх файлових структур;
- класифікацію та галузі використання інформаційних систем;
- методи роботи з файлами;
- принципи інформаційної безпеки;
- методи формалізації задач та вміння будувати їх алгоритми;
- організацію, структуру та методи роботи комп'ютерних мереж;

Студенти повинні **вміти**:

- створювати тексти різного формату, таблиці, формули, стилі набору тексту, графічні зображення засобами Microsoft Word;
- створювати комплексні текстові документи в середовищі Microsoft Word та володіти навичками професійного набору та верстки великих документів;

- створювати комплексні документи в середовищі Microsoft Excel;\
- працювати з середовищем програмування Visual Basic;
- працювати з масивами даних та розв'язувати основні задачі типу пошуку екстремальних елементів, їх сортування і т.п.;
- обчислювати економічні показники та користуватись ними за допомогою різноманітних програмних продуктів;
- проектувати структуру бази даних в Microsoft Access;
- створювати таблиці, запити, форм та звітів в Microsoft Access;
- володіти основами комп'ютерних мереж та Інтернет;
- створювати web- проекти засобами Front Page.

Тема 1. Системне забезпечення інформаційних процесів

Основні компоненти персонального комп'ютера (ПК). Периферійні пристрої персонального комп'ютера. Програмне забезпечення ПЕОМ. Короткий огляд сучасних операційних систем. Кількісна оцінка інформації і даних.

Тема 2. Введення в економічну інформатику

Предмет і зміст дисципліни. Дані, інформація і знання. Економічна інформація.

Тема 3. Сучасність та перспективи розвитку інформаційних технологій

Класифікація інформаційних систем. Галузі застосування інформаційних систем в економіці. Інтегроване автоматизоване виробництво, планування і управління. Інтегровані економічні інформаційні системи. Основні поняття, компоненти та архітектура експертних систем. Функціональні можливості й характеристика експертних систем (ЕС). Причини виникнення необхідності в захисті інформації. Захист від комп'ютерних вірусів. Особливості захисту інформації у відкритих системах.

Тема 4. Мережні технології та інтернет

Класифікація мереж. Топологія мереж. Організація, структура, принципи роботи та сервіси Internet. Протоколи IP і TCP. Доменна система імен. World Wide Web. Електронна пошта. Платіжні системи в Інтернет. Основи електронної комерції.

Тема 5. Програмні засоби роботи зі структурованими документами

Системи обробки тексту. Основи роботи з текстовим процесором MS Word. Електронні табличні процесори. Робота з даними у Microsoft Excel.

Тема 6. Основи офісного програмування

Редактор VBA. Програмування в Microsoft Excel. Об'єкти VBA Excel. Управління файлами за допомогою VBA. Виконання макросу.

Тема 7. Програмні засоби роботи з базами та сховищами даних

Основні поняття баз даних (база даних, види моделей даних). Функціональні можливості СУБД. Основи технології роботи в СУБД. Інтерфейс програми Microsoft Access. Створення, заповнення, редагування, форматування бази даних. Створення форм, запитів на вибірку та звітів. Створення макросів. Обмін даними. Друк таблиць, запитів, форм та звітів.

Тема 8. Основи веб-дизайну

Заголовки документів. Заголовки розділів документів. Абзаци. Поєднання з іншими документами. URL - Uniform Resource Locator. Звернення до певних розділів інших документів. Додаткові можливості форматування. Авторський стиль редагування. Цитати. Адреси. Стилi. Переривання рядка. Горизонтальна лінія. Внутрішні рисунки. Зовнішні рисунки, звуки і мультиплікація.

ІІІ. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Метою дисципліни «Економіка підприємства» є вивчення студентами найбільш раціональних об'єктивних законів та закономірностей господарювання підприємства в ринкових умовах. Глибоке вивчення студентами теорії та практики організації, управління та планування виробництва, визначення ефективних шляхів його розвитку, встановлення впливу об'ємів робіт, рівня технічної оснастки, якості технологічних процесів експлуатації та ремонту машин та механізмів, рівня організації праці та методів господарювання на економічні показники роботи підприємства, є обов'язковою умовою успішної діяльності фахівця в умовах ринкової економіки.

Завданням вивчення курсу «Економіка підприємства» є отримання знань та навичок з курсу економічної підготовки, що є необхідними умовами для успішного виконання студентом у майбутньому своїх функціональних обов'язків у практичній роботі.

В результаті вивчення предмету студенти повинні **знати**:

- дію економічних законів в нових умовах виробничо-господарської діяльності на машинобудівних підприємствах;
- організацію, методологію та методику розробки перспективних, поточних і оперативних планів машинобудівного підприємства, системи управління ними, виробничу структуру та організацію діяльності окремих служб управління, їх функції та взаємовідносини, функціонування підприємства в умовах ринку, фактори виробництва і підвищення ефективності їх використання;
- витрати виробництва та економіку технічного переоснащення підприємства, наукові методи організації праці та заробітної праці робітників підприємства і організацію матеріального стимулювання їх роботи.

Студенти повинні *вміти*:

- узагальнювати та розробляти шляхи раціональної організації основних і допоміжних виробничих процесів на машинобудівних підприємствах та способи більш повного використання їх матеріальних, технічних і трудових ресурсів;
- знаходити шляхи підвищення продуктивності праці, скорочення витрат;
- обґрунтовувати технічне переоснащення підприємства, впровадження нової техніки та технології.

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття підприємства та його місце в системі ринкових відносин. Економіко-правові основи функціонування підприємств та нормативи, що регулюють їх діяльність. Класифікація промислових підприємств. Виробнича та загальна структури підприємств.

Тема 2. Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання

Характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької діяльності. Формування підприємницького середовища та активізація підприємницької діяльності. Підприємницькі договори (контракти). Партнерські зв'язки та угоди (операції).

Тема 3. Управління підприємствами

Суть управлінської діяльності. Основні принципи та методи управління підприємствами. Типи організаційних структур управління.

Напрямки вдосконалення управління. Визначення економічності апарату управління.

Тема 4. Персонал підприємства

Поняття, класифікація та структура персоналу. Визначення чисельності працівників окремих категорій. Нормування праці на підприємстві.

Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства. Форми й ефективність підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу.

Тема 5. Основні засоби підприємства та ефективність їх використання

Характеристика та склад виробничих фондів. Поняття, класифікація і структура основних фондів. Оцінка основних фондів. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.

Амортизація основних фондів. Норми амортизації. Нематеріальні ресурси та активи підприємств. Показники використання основних фондів.

Тема 6. Оборотні кошти та фонди підприємств

Сутнісна характеристика оборотних коштів підприємств. Оборотні фонди їх матеріальний склад, структура та економічне призначення. Характеристика витрат майбутніх періодів. Фонди обігу їх склад та характеристика. Нормування та джерела утворення оборотних коштів. Кругообіг оборотних коштів. Показники використання та шляхи економії оборотних коштів.

Тема 7. Фінансове забезпечення промислових підприємств

Фінанси підприємств їх характеристика, склад та планування. Інвестиції, їх характеристика, структура і напрямки використання. Загальні положення методології визначення ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Банківська система. Податкова система та взаємозв'язок з бюджетом. Цінні папери, фондові і валютні біржі.

Тема 8. Прогнозування, планування та регулювання діяльності підприємств

Мета, принципи й методи прогнозування. Види, принципи і методи планування. Сутність та основні етапи стратегічного планування. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне й оперативне планування.

Тема 9. Виробнича програма та потужність підприємств

Характеристика та показники виробничої програми. Обґрунтування виробничої програми. Виробничі потужності підприємств: характеристика та види.

Шляхи покращення використання виробничої потужності підприємства. Обґрунтування виробничих програми та потужності підприємства.

Тема 10. Якість продукції та економічна ефективність її підвищення

Технічний рівень продукції. Необхідність підвищення якості продукції. Конкурентоспроможність. Рівні якості продукції. Показники якості продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Економічна ефективність від поліпшення якості продукції.

Тема 11. Продуктивність та оплата праці на підприємстві

Продуктивність праці. Основна і додаткова заробітні плати. Елементи тарифної системи.

Форми оплати праці. Склад загального фонду оплати праці. Доплати та надбавки до заробітної плати.

Тема 12. Поточні витрати підприємств

Поняття витрат підприємства. Види собівартості продукції. Показники собівартості. Ознаки групування витрат. Поділ витрат. Склад витрат на виробництво. Калькулювання.

Тема 13. Ціни і ціноутворення в ринкових умовах

Поняття ціни та її складові елементи. Функції цін. Елементи виробничих і споживчих цін. Поділ ціни за способом встановлення. ПДВ і акцизний збір. Методи ціноутворення.

Тема 14. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства

Суть фінансової діяльності. Основні завдання фінансової діяльності. Форми фінансування підприємств. Фінансовий план.

Види прибутку. Джерела формування прибутку підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства. Рентабельність. Основні фактори підвищення рентабельності. Показники ефективності використання активів.

Тема 15. Реструктуризація і санація підприємств

Поняття реструктуризації та варіанти її проведення. Показники реструктуризації. Види реструктуризації. Етапи реструктуризації. Санація. Етапи реалізації санації.

Тема 16. Банкрутство та ліквідація підприємства

Поняття банкрутства підприємства. Ознаки виникнення неплатоспроможності підприємства. Судові процедури банкрутства. Ліквідація і її наслідки. Форми ліквідації. Проблеми сучасних виробничих підприємств.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

1. Поняття господарського обліку, види обліку.
2. Вимірники, що застосовуються в обліку.
3. Мета, завдання, функції та принципи бухгалтерського обліку.
4. Елементи методу бухгалтерського обліку.
5. Предмет та об'єкт бухгалтерського обліку.
6. Класифікація господарських засобів і джерел їх утворення, господарських процесів.
7. Сутність бухгалтерської збалансованості.
8. Поняття та функції балансу.
9. Структура та основи побудови балансу (розділи, статті, валюта балансу).
10. Види балансів. Типи змін в балансі. Групування статей активу балансу. Групування статей пасиву балансу.
11. Поняття бухгалтерських рахунків, їх побудова.
12. Подвійний запис та його значення.
13. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
14. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.
15. Плани рахунків бухгалтерського обліку.
16. Сутність та значення вартісної оцінки.
17. Види облікових оцінок: первісна, справедлива, ліквідаційна вартість.
18. Оцінка необоротних активів.
19. Оцінка запасів.
20. Оцінка дебіторської заборгованості.
21. Калькулювання в системі бухгалтерського обліку.
22. Види калькуляцій. Позамовний, попередільний метод калькулювання. Фактичні і планова собівартість.
23. Порядок обчислення фінансових результатів.
24. Облікова оцінка в процесі постачання, виробництва та реалізації.
25. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку.
26. Виправлення помилок у первинних документах та облікових регістрах.
27. Форми ведення бухгалтерського обліку.
28. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку.
29. Облік коштів на рахунках в банку.
30. Облік касових операцій.
31. Облік розрахунків з покупцями і замовниками та іншими дебіторами.
32. Контроль касової дисципліни, штрафні санкції за порушення касової дисципліни.
33. Поняття каси та ліміту каси.

34. Облік розрахунків з підзвітними особами. Службові відрядження в межах України та за кордон. Порядок складання Звіту про використання коштів: терміни звітування.
35. Облік виробничих запасів та готової продукції.
36. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів.
37. Облік товарів та тари.
38. Документування операцій з обліку запасів.
39. Облік основних засобів.
40. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів.
41. Облік нематеріальних активів.
42. Облік зносу та амортизації основних засобів.
43. Витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів.
44. Облік використання робочого часу, облік виробітку.
45. Облік відпусток.
46. Облік допомоги з тимчасової непрацездатності.
47. Нарахування на фонд оплати праці та утримання з доходів фізичних осіб.
48. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками.
49. Облік розрахунків за податками й платежами
50. Облік кредитів банків.
51. Довгострокові кредити, короткострокові кредити. Відсотки за кредитами.
52. Формування та облік статутного капіталу.
53. Облік неоплаченого та вилученого капіталів.
54. Формування та облік додаткового та резервного капіталів.
55. Облік нерозподіленого прибутку.
56. Облік придбання і реалізації акцій. Облік дивідендів.
57. Облік інвестицій за методом участі в капіталі.
58. Облік витрат за видами діяльності та елементами.
59. Облік витрат виробничої собівартості продукції.
60. Облік витрат звичайної діяльності.
61. Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інших операційних доходів.
62. Облік доходів від фінансової та інвестиційної діяльності.
63. Облік фінансових результатів діяльності підприємства.
64. Сутність бухгалтерської звітності.
65. Класифікація бухгалтерської звітності.
66. Склад фінансової звітності та загальні вимоги.
67. Основний зміст та порядок складання Форми 1, Баланс.
68. Основний зміст та порядок складання Форми 2, Звіт про фінансові результати.
69. Зв'язок форм фінансової звітності і плану рахунків бухгалтерського обліку.

70. Порядок складання і подання фінансової звітності.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

1. Елементи вікна Windows. Панель інструментів Windows.
2. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
3. Провідник Windows Explorer, його основні функції.
4. Копіювання й переміщення об'єктів у Windows Explorer.
5. Робочий стіл Windows. Панель завдань Windows. Многовіконний інтерфейс Windows.
6. Файли й файлова структура Windows.
7. Установка й видалення додатків Windows.
8. Способи відображення об'єктів у вікні Windows.
9. Провідники Opera, Chrome, їх основні функції.
10. Копіювання й переміщення об'єктів у Opera, Chrome.
11. Створення таблиць та редагування таблиць редактора MS Word.
12. Робоче вікно редактора MS Word.
13. Перевірка правопису у редакторі MS Word.
14. Введення в текст спеціальних знаків у редакторі MS Word.
15. Створення документа у редакторі MS Word.
16. Робота зі стилями у редакторі MS Word.
17. Формування рисунків засобами MS Word.
18. Параметри сторінок у редакторі MS Word.
19. Номерація сторінок, зміст і покажчики у редакторі MS Word.
20. Перевірка правопису у редакторі MS Excel.
21. Основні поняття електронних таблиць.
22. Форматування даних у редакторі MS Excel.
23. Абсолютні й відносні адреси ячеек у редакторі MS Excel. Діапазони MS Excel.
24. Стандартні функції у редакторі MS Excel.
25. Типи даних у редакторі MS Excel.
26. Майстер діаграм у редакторі MS Excel.
27. Масштабування документу на екрані й при друці у редакторі MS Excel.
28. Пункт меню «Дані» у редакторі MS Excel.
29. Захист даних і робочого аркуша у редакторі MS Excel.
30. Попередній перегляд інформації у редакторі MS Excel.

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття підприємства. Місія й різноманітні цілі підприємства.
2. Класифікація підприємств.

3. Виробнича і загальна структури підприємства.
4. Функції, принципи здійснення, форми, типи й моделі підприємницької
5. діяльності.
6. Підприємницькі договори (контракти, угоди).
7. Партнерські зв'язки та угоди (операції).
8. Міжнародний бізнес: поняття, суб'єкти, типи та види. Форми
9. міжнародного бізнесу.
10. Функції управління підприємствами та організаціями.
11. Поняття та основа класифікації методів управління. Організаційні
12. форми їх реалізації.
13. Основні типи організаційних структур управління.
14. Виробнича програма підприємства.
15. Поняття, класифікація та структура персоналу.
16. Поняття й основні елементи системи управління персоналом під-ва.
17. Поняття, класифікація і структура основних фондів.
18. Первісна, відновна й залишкова вартість основних фондів. Індексація
19. основних фондів.
20. Спрацювання (зношування) основних фондів. Види зношування.
21. Амортизація основних фондів. Норми амортизаційних відрахувань.
22. Виробнича потужність підприємства.
23. Поняття оборотних засобів.
24. Ефективність використання оборотних коштів
25. Сутність, склад і структура інвестицій.
26. Структура капітальних вкладень.
27. Визначення та функції капітального будівництва.
28. Мета, принципи й методи прогнозування.
29. Види, принципи і методи планування.
30. Сутність та основні етапи стратегічного планування.
31. Бізнес-планування: сутність і призначення.
32. Тактичне й оперативне планування
33. Функції, принципи і концепція маркетингової діяльності підприємства.
34. Якість і конкурентоспроможність продукції.
35. Стандартизація та сертифікація продукції.
36. Поняття продуктивності праці та чинники її зростання.
37. Моделі та методи мотивації праці.
38. Поняття та функції оплати праці.
39. Форми та системи оплати праці.
40. Доплати й надбавки до заробітної плати.

41. Собівартість продукції: поняття, види, характеристики. Управління
42. витратами.
43. Зміст та методика обчислення кошторису виробництва.
44. Об'єкти калькулювання й калькуляційні одиниці. Обчислення основних
45. статей калькуляції.
46. Поняття, роль, функції і види цін. Методи ціноутворення.
47. Дохід та прибуток: їх сутність та різниця.
48. Загальна характеристика рентабельності та її обчислення.
49. Методика оцінки та показники ефективності діяльності підприємства.
50. Види ефективності виробництва.
51. Чинники зростання ефективності виробництва.
52. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства.
53. Характеристика процесу реструктуризації та її види.
54. Санація підприємств.
55. Сутнісна характеристика банкрутства підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

І. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

Основна

1. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку: – Київ: 2008. – 692 с.;
2. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 2008 – 672 с.
3. Бухгалтерський облік. Вправи, ситуації, тести. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За редакцією проф.. Ф.Ф. Бутинця. – 3 – є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП „Рута”, 2008. – 288 с.
4. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За редакцією проф.. Ф.Ф. Бутинця. – 3 – є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП „Рута”, 2008. – 488 с.
5. Бухгалтерський облік: облікова політика і План рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність. Автори: проф.. Ф.Ф. Бутинець, проф. Н.М Малюга. Навчальний посібник для студентів ВУЗІВ.- Житомир- ЖІТІ, 2009.-480 с.
6. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку. – Київ: А. С. К., 2009. – 223 с.;
7. Кім Г., Сопко В. В., Кім С. Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: – Київ: Центр навчальної літератури., 2006. – 440 с.;
8. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік. – Київ: Центр учбової літератури., 2008. – 524 с.;

9. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 464 с.;
10. Писаренко Т.М. Звітність підприємств: Навчальний посібник. – Луцьк: Видавництво «Волинська книга», 2009. – 452 с.;
11. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні. – Тернопіль: Економічна думка. 2009. - 422 с.;
12. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 632 с.;
13. Садовська І.Б., Жураковська І.В. Практикум з бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. - Луцьк: Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2008. – 409 с.;
14. Садовська І.Б., Михалевич С.Г., Вегера Т.Г. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. - Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009.- 458с.;
15. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник для студентів ВУЗІВ – 5 видання –К: А.С.К.,2009 .-784 с.;
16. Ткачук І.М. Облік у зарубіжних країнах. Практикум. – Луцьк: Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2009. – 240 с.;
17. Усач Б. Ф., Шупренкова Р. К. Теорія бухгалтерського обліку. – К.: Знання, 2007. – 301 с.;

Нормативно-правова

1. Податковий кодекс України
2. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостатчею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 06.06.95 N 217/95-ВР
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон від 16.07.99 N 996-XIV.
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування. Закон від 8.07.2010 №2424 –VI.
5. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. № 88.
6. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики від 29.12.95 р. № 352.
7. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Наказ МФ України від 11.08.94 р. № 69.
8. Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку [Мінфін]: Наказ, Положення від 31.03.99 N 87.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» [Мінфін]: Положення від 31.03.99 N 87.

10. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” [Мінфін]: Наказ, Положення від 18.10.99 N 242.
11. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” [Мінфін]: Наказ, Положення від 20.10.99 N 246.
12. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” [Мінфін]: Наказ, Положення від 18.10.99 N 237.
13. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” [Мінфін]: Наказ, Положення від 29.11.99 N 290.
14. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування (Мінфін): Наказ від 30.11.99 N 291.
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій.
16. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів: Наказ від 22.05.96 N 145.
17. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів: Наказ від 21.06.96 N 193.
18. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності: Наказ від 11.03.96 N 67.
19. Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації виданих, повернутих і використаних довіреностей на одержання цінностей [Мінфін]: Наказ, Інструкція від 16.05.96 N 99.
20. Постанова Правління Національного банку України "Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті" №135 від 29.03.2001 р
21. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ №637 від 15.12.2004 р
22. Інструкція №7 "Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті", затверджена Постановою Правління НБУ №22 від 21.01.2004 р.
23. Постанова Правління Національного банку України "Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку" №32 від 09.02.2005 р.
24. Порядок складання Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт №440 від 19.09.2003 р.
25. Наказ Мінфіну України № 1580 „Про затвердження типових форм первинного обліку об’єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів” від 14 грудня 2004 року
26. Наказ Головного архівного управління "Про перелік типових документів" №41 від 20.07.1998 р.

II. ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАТИКА

Основна

1. Фигурнов В. Э. IBM PC для пользователей. От начинающего — до опытного. — 7-е изд. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 640 с.
2. Карпенко С. Г., Иванов Є. О. Основи інформаційних систем і технологій: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 264 с.
3. Вакал Є. С., Карпенко С. Г., Тригуб О. С. Практикум з операційних систем Windows: Метод. вказівки. — К.: МАУП, 2004.
4. Інформаційні системи і технології в менеджменті: Навч. посіб./А. В. Кузьмін, Н. М. Москалькова, І. К. Рисцов, М. Є. Сіницький; За заг. ред. І. К. Рисцова. — К.: МАУП, 2006. — 320 с.
5. Карпенко С. Г., Попов В. В., Тарнавський Ю. А., Шпортюк Г. А. Інформаційні системи і технології: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. — К.: МАУП, 2004. — 192 с.
6. Валецька Т. М. Комп'ютерні мережі. Апаратні засоби: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2002. — 208 с.
7. Основи інформаційних систем: Навч. посіб. — 2-ге вид, перероб. і допов./ В. Ф. Ситник, Т. А. Писаревська, Н. В.Єрьоміна, О. С. Краєва; За ред. В. Ф. Ситника. — К.: КНЕУ, 2001. — 420 с.
8. Маслов В. П. Інформаційні системи і технології в економіці: Навч. посіб. — К.: Слово, 2006. — 264 с.
9. Джексон П. Введение в экспертные системы: Учеб. пособие: Пер. с англ. — М.: Вильямс, 2001. — 624 с.
10. Бахонський О. В., Бондарчук Ю. В., Иванов Є. О. та ін. Табличний процесор Microsoft MS Excel: Метод. вказівки до викон. лаб. робіт з дисципліни “Інформатика та комп'ютерна техніка”. — 2-ге вид., стеретип. — К.: МАУП, 2004. — 173 с.
11. Система управління базами даних Microsoft MS Access: Лаборатор. практикум /О. В. Вітюк, А. В. Кузьмін, Н. М. Москалькова та ін. — К.: МАУП, 2004. — Ч. 1. — 168 с.; Ч. 2. — 166 с.
12. Попов В. В., Левченко Л. О., Москалькова Н. М. Практикум та контрольні роботи з MS Access: Метод. вказівки. — К.: МАУП, 2005. — 105 с.
13. Тарнавський Ю. А. Internet-технології: Конспект лекцій. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.27
14. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 р. № 851-ІУ. — ВВР. — 2003. — № 36.
15. Закон України “Про електронний цифровий підпис” від 22.05.2003 р. № 852-ІУ. — ВВР. — 2003.— № 36.
16. ДСТУ 4145–2002 “Інформаційні технології. Криптографічний захист інформації. Цифровий підпис, що ґрунтується на еліптичних кривих. Формування та перевіряння”.
17. Зайченко Ю. П. Комп'ютерні мережі. — К.: Слово, 2003. — 256 с.

18. Степаненко О. С. Практическая сборка и наладка ПК.: Самоучитель. — М.: Вильямс, 2007. — 336 с.
19. Автоматизированные информационные технологии в экономике: Учебник / М. И. Семенов, И. Т. Трубилин, В. И. Лойко, Т. П. Барановская; Под общ. ред. И. Т. Трубилина. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 416 с.
20. MS Excel 2007. Лучший самоучитель. — 2-е изд., доп. и перераб. / С. В. Глушаков, А. С. Сурядный. — М., 2008. — 416с.
21. Калберг К. Управление данными с помощью Microsoft Excel: Пер. с англ. — М.: Вильямс, 2005. — 448 с.28
22. А. И. Афоничкин, В. Л. Акимов, Е. А. Афоничкина и др. Разработка бизнес-приложений в экономике на базе MS Excel. — М., 2003. — 416 с.
23. Козлов А. Ю., Мхитарян В. С., Шишов В. Ф. Статистические функции MS Excel в экономико-статистических расчетах: Учеб. пособие /Под ред. проф. В. С. Мхитаряна. — М., 2003. — 231 с.
24. Курицкий Б. Я. Поиск оптимальных решений средствами MS Excel. — СПб.: BHV-Петербург, 1997.
25. Андерсен В. Microsoft Office MS Access 2003: Пер. с англ. — М., 2007. — XIX, 571 с.
26. Самоучитель MS Office 2007. Все программы пакета / А. М. Тихомиров, А. К. Прогди, П. В. Колосков, И. А. Клеандрова и др. — СПб.: Наука и техника, 2008. — 608 с.
27. Нильсон Н. Принципы искусственного интеллекта. — М.: Радио и связь, 1985.
28. Представление и использование знаний / Пер. с яп. Х. Уэно, М. Исидзука. — М.: Мир, 1989.
29. Справочник по искусственному интеллекту: В 3 т. / Под ред. Э. В. Попова, Д. А. Пospelова. — М.: Радио и связь, 1990. 29
30. Евангулос П. VisualBasic 6. Руководство разработчика: В 2 т.: Пер. с англ. — К., 2000. — Т. 1. — 576 с.; — Т. 2. — 560 с.
31. Олбрайт К. Microsoft Excel и VBA: разработка систем принятия решений. — М.: Вильямс, 2005. — 870 с.
32. Клименко Б. И., Розенберг М. М. Microsoft MS Word: комфортная работа с помощью макросов: Самоучитель. — СПб.: БХВ-Петербург, 2006. — 496 с.
33. Монадьеми П., Мюллер Б. Защита от хакеров в Windows XP: Пер. с нем. — М., 2005. — 320 с.
34. Смирнова И. Е. Начала WEB-дизайна. — СПб.: БХВ —Петербург, 2005. — 256 с.
35. Леонтьев Б. WEB — дизайн: Тонкости, хитрости и секреты. — М.: СОЛОН — Пресс, 2003. — 640 с.

Додаткова

1. Гульяев А. К. DREAMWEAVER 4 — инструмент создания интерактивных WEB — страниц: Практик. пособие. — СПб., 2001. — 224 с.
2. Ракитина Е. А., Пархоменко В. Л. Информатика и информационные системы в экономике: Учеб. пособие. — Ч.1. — Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2005. — 148 с.
3. Вирт Н. Алгоритмы и структуры данных. — М.: Мир, 1989.
4. Поспелов Д. А. Моделирование рассуждений. — М.: Радио и связь, 1989.
5. Прокушева А. П., Колесникова Н. А., Липатникова Т. Ф. Информационные технологии в коммерческой деятельности: Учеб.-метод. пособие. — М.: Маркетинг, 2001. — 191 с.
6. Успенский И. В. Интернет как инструмент маркетинга. — СПб.: БХВ-Петербург, 2000. — 256 с.
7. Ойхман Е. Г., Попов Э. В. Реинжиниринг бизнеса: реинжиниринг организаций и информационные технологии. — М.: Финансы и статистика, 1997.
8. Ребшток М., Хильдебрант М. R3 — менеджмент. — Минск: Новое знамя, 2001.
9. Рогач І. Ф. та ін. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах. — К.: КНЕУ, 1999.
10. Салманов О. Н. Математическая экономика с применением Mathcad и MS Excel. — СПб.: БХВ-Петербург, 2003. — 464 с.
11. Захарченко Н. И. Бизнес-статистика и прогнозирование в MS Excel: Самоучитель. — М.: Вильямс, 2004. — 208 с.
12. Абдикеев Н. М. Проектирование интеллектуальных систем в экономике. — М., 2003.
13. Ситник В. Ф. та ін. Системи підтримки прийняття рішень — К.: Техніка, 1995.
14. Левин Р. и др. Практическое введение в технологию искусственного интеллекта и экспертных систем. — М.: Финансы и статистика, 1990.
15. Буковецкая О. А. Создание презентаций на ПК. — М.: ИТ Пресс, 2005. — 144 с.
16. Попов Э. В. и др. Статистические и динамические экспертные системы: Учеб. пособие / Э. В. Попов, И. Б. Фоминных, Е. Б. Кисель, М. Д. Шапот. — М.: Финансы и статистика, 1997.
17. Гринберг А. С. Защита информационных ресурсов государственного управления: Учеб. пособие / А. С. Гринберг, Н. Н. Горбачев, А. А. Тепляков. — М.: Юнити-Дана, 2003. — 327 с.
18. Буравчик Д. Локальная сеть без проблем: Учеб. пособие. — М., 2005. — 224 с.
19. Тарнавський Ю. А. Практикум з Інтернет-технологій: Метод. вказівки. — К.: МАУП, 2004. — 136 с.
20. Черенков А. П. Информационные системы для экономистов: Учеб. пособие. — М.: Экзамен, 2004. — 192 с.
21. Информатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник/ В. А. Баженов, П. С. Венгерський, В. М. Горлач та ін. — К.: Каравела, 2004. — 464 с.

III. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Основна

1. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємств. Навч. посібник. – К.: “Каравела”; Львів: “Новий світ-2000”, 2001. – 298 с..
2. Грузинов В.П., Грибов В.Д. Экономика предприятия. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 208 с.
3. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / за ред. проф. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2000. – 328 с.
4. Економіка підприємств / За ред. Покропивного С.Ф. В 2 т. – К.: Хвиля –Прес, 1995. – 782 с.
5. Економіка підприємств: Посібник / за ред. П.С. Харіва. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 500 с.
6. Економіка підприємства: Підручник / За ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
7. Кейлер В. Экономика предприятия. Курс лекций. – М.: ИНФРА-М, 1999. –132 с.
8. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення. –К.: фірма «Праця», 1997.
9. Мокий М. Экономика предприятия. Конспект лекций. – М.: МАЭП, 1999. –120 с.
10. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.
11. Примак Т.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2003. – 220 с.
12. Раицкий К. Экономика предприятия. Учебник для вузов. – М.: Маркетинг, 1999. – 693 с.
13. Сафронов Н.А. Экономика предприятия. Учебник. – М.: Юность, 1998. – 584 с.
14. Сергеев И.В. Экономика предприятия. – М.: Финансы и статистика, 1997.
15. Экономика предприятия. Учебник / Под ред. А. Добрынина. – С.-П.: Питерком, 1999. – 448 с.
16. Экономика предприятия и отрасли промышленности. Серия «Учебники, учебные пособия». 3-е изд., перероб. и доп. – Ростов н/Д: «Феникс», 1999. – 608 с.

Додаткова

1. Закон України “Про банкрутство” // Відомості Верхов. Ради України. –
2. 1992. - № 31.
3. Закон України “Про оплату праці” // Галицькі контракти. – 1995. - № 21.
4. Антикризисное управление: от банкротства – к финансовому оздоровлению. Под ред. Иванова Г.П. – М.: ЮНИТИ, 1994.
5. Афанасьев М.В., Гочаров А.Б. Економіка підприємства: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2003 . – 410 с. (читальний зал 1 прим., абонемент 2 прим.).

6. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Атака, 2002. – 480 с.
7. Бусыгин А.В. Предпринимательство. – М.: ИНФРА – М, 1998.
8. Внешнеэкономическая деятельность предприятия. Под ред. Стровського Л.Е. – М.: ЮНИТИ, 1996.
9. Герасименко В.В. Ценовая политика фирмы. – М.: Финстатинформ, 1995.
10. Горфинкель В.Я., Куприянов Е.М. Экономика предприятия. М.: ЮНИТИ, 1996.
11. Економіка підприємства: Навч. – метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Швиданенко Г.О., Покропивний С.Ф. та інші. – К.: КНЕУ, 2000.
12. Економіка підприємства: Підручник / Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М.. – Львів: Новий світ – 2000, 2004. – 680 с..
13. Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. проф. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2005. – 431 с..
14. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия. – М.: ИНФРА-М, 1996.
15. Зубовський В.М. Економіка підприємства. – К.: Вид-во Укр.. – фін ін-ту менеджм. і бізнесу, 1999.
16. Крайник О.П., Барановська Є.С. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект – Захід», 2003. – 208 с..
17. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2003. – 304 с..
18. Мелкумов Я.С. Экономическая оценка эффективности инвестиций. – М:ИКС «ДИС», 1997.
19. Прототопопова В.О., Полянський А.Н. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 220 с.
20. Теория и практика антикризисного управления. Под ред. Беляева С.Г., Кошкина В.И. – М.: ЮНИТИ, 1996.
21. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств. – К.: КНЕУ, 2000.
22. Турбан Г.В. Внешнеэкономическая деятельность. Минск: Высшая школа, 1997.
23. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: Навчальний посібник. – К.: Знання - Прес, 2001. – 301 с.
24. Чумаченко Е.В. Оплата и стимулирование труда на предприятии в условиях рыночных отношений. – Донецк: ДГТУ, 1997.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування проводяться у вигляді тестування. Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії.

Для проведення тестування приймальною комісією попередньо готуються тестові завдання відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного

випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ». На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 30 тестових завдань з варіантами відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 3 академічні години (180 хвилин).

Вірне виконання усіх 30 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Одне вірно виконане завдання оцінюється в 3 бали.

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки експертного оцінювання знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (таблиця 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (таблиця 2).

Таблиця 1 - Критерії експертного оцінювання знань абітурієнтів при виконанні тестового завдання з фахового вступного випробування

	Характеристика відповіді	100 балів
1.1	Вірна відповідь на тестове завдання	3 бали
1.2	Правильність оформлення тестового завдання, та відповідність його оформлення встановленим критеріям (вимогам)	5 балів
1.3	Відсутність редакційних помилок	5 балів

Після експертного оцінювання та узагальнюючого підрахунку отриманої студентом певної кількості балів передбачається подальше їх переведення у критерії ECTS згідно з таблицею 2.

Таблиця 2 – Переведення відповідної кількості балів у критерії ECTS

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C	Добре	75-81
D	Задовільно	64-74
E	Задовільно	60-63
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	1-59

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Програма вступного випробування для конкурсного відбору вступників до ДВНЗ «Університет банківської справи» (далі - Університет) для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» побудована за синтетичним міжпредметним принципом і складається з окремих розділів, кожен з яких інтегрує матеріал певного функціонального спрямування.

Метою програми для конкурсного відбору вступників до Університету для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» є виявлення рівня засвоєних знань та вмінь, визначених галузевими стандартами вищої освіти для фахівців освітнього ступеня «бакалавр», що навчалися за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Програма охоплює теоретичні і прикладні питання, що в рамках Освітньо- професійної програми підготовки бакалавра визначають наявність у випускника здібностей виконувати функції, визначені Освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра.

Програма вступного випробування для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» охоплює питання з таких нормативних фахових дисциплін:

1. Гроші і кредит
2. Фінанси
3. Банківська система
4. Бюджетна система
5. Страхування

ГРОШІ І КРЕДИТ

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у творенні грошей.
2. Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар. Гроші як гроші,
 3. і гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.
 4. Форми грошей та їх еволюція. Причини та механізм еволюції форм грошей від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Неповноцінні форми грошей та їх кредитна природа. Сучасні кредитні засоби обігу.
5. Вартість грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей як грошей. Вартість грошей і час. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент.
6. Функції грошей. Функція міри вартості, її сутність, сфера використання. Функція засобу обігу, її сутність, сфера використання. Функція засобу платежу, її сутність, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання. Функція засобу нагромадження, її сутність, сфера використання. Світові гроші. Сутність світових грошей.
7. Роль грошей у ринковій економіці. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки.

Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки

1. Сутність грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємозв'язуються грошовим оборотом. Економічна основа грошового обороту.
2. Модель сукупного грошового обороту. Грошові потоки та їх взаємозв'язок у моделі. Національний дохід і національний продукт як визначальні потоки грошового обороту. Потоки ін'єкцій і потоки витрат. Балансування грошового обороту.
3. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансово-бюджетний та кредитний сектори.
4. Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот: поняття, склад, показники та фактори, що визначають зміну. Грошові агрегати, їх характеристика; грошова база, її склад.
5. Швидкість обігу грошей: поняття, порядок визначення, фактори, що її визначають. Вплив швидкості на масу та сталість грошей.
6. Закон кількості грошей, необхідних для обігу, його сутність, вимоги та наслідки порушення вимог.
7. Механізм зміни маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків.
8. Грошово-кредитний мультиплікатор та механізм його визначення, показники мультиплікатора та чинники впливу на його рівень.

Тема 3. Грошовий ринок

1. Сутність грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суб'єкти та інструменти грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак — попиту, пропозиції, ціни.
2. Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого і опосередкованого фінансування.
3. Структура грошового ринку. Критерії класифікації. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.
4. Попит на гроші. Суть та форми прояву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.
5. Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей.
6. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.
7. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Вплив процентної ставки на заощадження та інвестиції. Вплив бюджетного дефіциту на балансування заощаджень та інвестицій.

Тема 4. Грошові системи

1. Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи.
2. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу.
3. Створення і розвиток грошової системи України. Необхідність створення грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.
4. Державне регулювання грошового обороту як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання — методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Емісійний дохід і монетизація бюджетного дефіциту.
5. Грошово-кредитна політика центрального банку — сутність, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Проблема монетизації ВВП в Україні.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

1. Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат.
2. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Вплив інфляції на інвестиції та розвиток виробництва. Інфляція та економічний цикл.
3. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика.
4. Сутність грошових реформ. Види грошових реформ та способи їх класифікації.

5. Особливості проведення грошової реформи в Україні. Багатофакторність, багатоцільове спрямування та довготривалість грошової реформи в Україні.

Тема 6. Валютний ринок та валютні системи

1. Сутність, призначення та сфера використання валюти. Види валют: національні, іноземні, колективні, конвертовані, неконвертовані. Чинники та значення конвертованості валюти.

2. Валютний ринок: сутність, об'єкти та суб'єкти, інфраструктура. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Характеристика основних операцій на валютному ринку.

3. Валютний курс: сутність, основи формування та чинники впливу. Види валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Розвиток режиму валютного курсу в Україні.

4. Валютні системи та валютна політика. Поняття, призначення та елементи національної валютної системи. Валютне регулювання та валютна політика: курсова, облікова, інтервенційна. Особливості формування валютної системи України. Органи валютного регулювання.

5. Платіжний баланс та золотовалютні резерви. Світова та міжнародні валютні системи. Поняття світової валютної системи, її елементи та етапи розвитку, Бреттон-Вудська та Ямайська світові валютні системи. Поняття міжнародної валютної системи. Формування Європейської валютної системи, трансформація її в Європейський валютний союз зі спільною валютою та єдиним центральним банком.

6. Міжнародні ринки грошей та капіталів: сутність, призначення, інструменти. Основні світові центри ринків грошей та капіталів. Євроринок, його призначення та види.

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

1. Абстрактний та прикладний (монетаристський) напрямки в теорії грошей.

2. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Еволюція постулатів кількісної теорії. Номіналістичне трактування сутності грошей послідовниками

3. кількісної теорії. Кількісний фактор у працях А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса. «Трансакційний» варіант кількісної теорії І. Фішера.

4. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. «Кон'юнктурний варіант» теорії грошей М. Туган-Барановського. «Кембриджська версія» кількісної теорії.

5. Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів в оцінці ролі держави в економічному регулюванні та механізм впливу на економіку.

6. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Відмінності монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М. Фрідмена в розроблення монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

7. Грошово-кредитна політика України у контексті сучасних монетаристських теорій.

Тема 8. Кредиту ринковій економіці

1. Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Економічні чинники розвитку кредиту та особливості прояву їх у різних галузях національної економіки.

2. Сутність кредиту. Кредит як форма руху вартості на основі повернення. Кредит як форма суспільних відносин. Об'єкти і суб'єкти кредиту. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Кредитні відносини та інфляція. Взаємозв'язок кредиту і грошей. Теоретичні концепції кредиту.
3. Кредитний механізм. Принципи кредитування.
4. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту, критерії їх класифікації.
5. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту.
6. Функції кредиту, їх сутність та призначення.
7. Економічні межі кредиту: поняття, причини та наслідки їх порушення.
8. Процент за кредит. Сутність та роль процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента.
9. Роль кредиту. Еволюція ролі кредиту. Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці. Перспективи розвитку кредиту в Україні.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

1. Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Сутність та функції банків.
2. Банківська система. Поняття банківської системи, її цілі та функції. Специфічні риси банківської системи. Принципи побудови банківської системи. Особливості побудови банківської системи в Україні.
3. Небанківські фінансово-кредитні установи. Схожість та відмінність їх діяльності і діяльності банків. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ: страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів, лізингових компаній, кредитних спілок, ломбардів тощо.

Тема 10. Центральні банки

1. Призначення, статус та основи організації центрального банку. Незалежний статус центрального банку, його значення та форми реалізації.
2. Операції центрального банку. Характеристика функцій центрального банку.
3. Походження та розвиток центральних банків. Чинники, що зумовили появу центральних банків. Особливості розвитку центральних банків Англії, США. Створення європейської системи центральних банків.
4. Становлення центрального банку в Україні. Структура, статус та органи управління Національного банку.

Тема 11. Комерційні банки

1. Поняття комерційного банку, призначення, класифікація та види комерційних банків.

2. Походження та розвиток комерційних банків. Роль банків у сучасних ринкових економіках.
3. Основи організації та специфіка діяльності комерційних банків. Порядок створення банку, його реєстрація та ліцензування діяльності. Організаційні структури та функціональні особливості окремих видів банків.
4. Пасивні операції комерційних банків. Формування власного капіталу банку. Залучення і запозичення коштів.
5. Активні операції комерційних банків. Кредитні операції. Інвестиційні операції.
6. Банківські послуги. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Інші види банківських послуг.
7. Стабільність банків і механізм її забезпечення. Показники стабільності та економічні нормативи, що її забезпечують. Страхування банківських депозитів. Створення резервів для покриття ризиків. Ліквідність банків.
8. Особливості становлення і розвитку комерційних банків в Україні.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

1. Міжнародний валютний фонд (МВФ). Організація та функціональне призначення МВФ. Напрями співпраці МВФ з Україною.
2. Група Світового банку. Основи організації, структура та призначення Світового банку. Форми співпраці структур Світового банку з Україною. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції. Створення та призначення Чорноморського банку торгівлі та розвитку.
3. Європейський банк реконструкції та розвитку. Порядок створення, призначення і функції ЄБРР. Напрямки співробітництва з Україною.
4. Банк міжнародних розрахунків (БМР). Необхідність та порядок створення БМР. Функції банку. Роль БМР у розвитку міжнародного співробітництва у валютно-кредитній сфері.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна*

- 1 Закон України. Про банки і банківську діяльність: від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс].
- 2 Закон України. Про Національний банк України: від 20.05.1999р. № 679-XIV [Електронний ресурс]
- 3 Закон України. Про акціонерні товариства: від 17 вересня 2008 р. № 514 [Електронний ресурс].
- 4 Закон України. Про кредитні спілки: від 20.12.2001р. № 2908-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [Бііп://у^\\\\$.гас1а.£0у.иа](http://zakon1.a1.ua)
- 5 Закон України. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс].

- 6 Алексєєв І. В. Гроші і кредит : навч. посібник / І. В. Алексєєв, М. К. Колісник. -К., 2009.-253 с.
- 7 Вовчак О.Д. Гроші та кредит : навч. посіб. / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак ~ К.: Центр учбової літератури, 2013. - 424с.
- 8 Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М.Мороз, І. М. Лазепенко та ін.; за заг ред. М. І.Савлука]. - К. : КНЕУ, 2008. - 744 с.
- 9 Гроші та кредит : навч. посібник / [за ред. М. І. Крупки]. - Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. ~ 408 с,
- 10 Гроші та кредит : підручник / [за заг ред. С. К.Реверчука]. - К. : Знання, К, 2011.-382 с.
- 11 Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. / Л. О. Коваленко, І.І. Кичко. - 2-ге вид., пероб. і допов. - Ніжин : [б. в.], 2016. - 176 с.
- 12 Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. і О. В. Шишкіна, М. В. Дубина ; Чернігів, нац. технол. ун-т. - Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2016.- 691 с
- 13 Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. у схемах і табл. / [О. О. Примостка та ін.] ; за заг. ред. О. О. Примостки ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Київ : КНЕУ, 2015.-263 с.
- 14 Фінанси і кредит: питання і відповіді [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ і [Л. І. Катан та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Катан, канд. екон. наук, проф. Ю. В. Масюк ; Дніпропетр. держ. аграр.-екон. ун-т. - Дніпропетровськ : Монолит, 2015. - 631 с.
- 15 Гроші і кредит: у схемах і таблицях [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ, які навчаються за освіт.-проф. програмою бакалавра з галузі знань "Економіка та підприємництво" / Л. Ю. Сисоєва, К. Ф. Черкашина. - Суми : Університетська книга, 2014. - 245 с.
- 16 Гроші та кредит: практикум (для нефінансових спеціальностей) [Текст] : навч. посіб. / [Кузнецова С. А. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АЕНУ С. А. Кузнецової ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. - Д. : Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2014. - 134 с.
- 17 Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл, галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" / [О. Л. Шелест та ін.] ; за ред. канд. екон. наук, доц. Шелеста О. Л. ; Харк. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. - Х. : Бровін О. В. [вид.], 2014. - 267 с.
- 18 Іващук О. О. Гроші та кредит : навч. посіб. / О. О. Іващук. - Т : ТНЕУ, 2010. - 132 с.
- 19 Коваленко Д. І. Гроші та кредит : теорія та практика : навч.посіб. -
- 20 4-те вид., випр. й допов. - К. : Каравела, 2012. - 360 с.
- 21 Колодізєв О. М. Гроші і кредит : підручник / О. М. Колодізєв, В. Ф. Колесніченко-К., 2010., 615 с.
- 22 Круш П. В. Гроші та кредит : навч. посібник / П. В. Круш, В. Б. Алексєєв - К. : Центр навчальної літератури, 2010. -216 с.
- 23 Лернер, Юрий Ильич. Деньги и кредит [Текст] : учебник / Ю. И. Лернер. - Харьков : Типография Мадрид, 2016. - 303 с.
- 24 Сороківська З. К. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : навч.
- 25 посіб. / З. К. Сороківська, Г. Р. Балянт. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - 240 с.
- 26 Щетинін А.І. Гроші та кредит : підручник / А. І. Щетинін. - [вид.
- 27 4-те, пер. і доп.]. - К. : ЦУЛ, 2010. ~ 440 с.

ФІНАНСИ

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Фінанси як наукова дисципліна та її зв'язок з іншими економічними дисциплінами

Предмет, завдання і метод фінансової науки.

Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки.

Функції фінансів та їх роль в умовах ринкової економіки.

Фінансові ресурси, їх склад та особливості.

Фінансове забезпечення відтворювального процесу

Тема 2. Фінансова система

Принципи побудови та структурні компоненти фінансової системи

Організаційні основи функціонування фінансової системи.

Основоположні принципи внутрішньої побудови фінансової системи

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика

Правові засади організації фінансових відносин

Зміст та значення фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави

Фінансовий механізм, його роль і місце в ринковій економіці

Фінансове планування і прогнозування

Зміст фінансового контролю, його призначення

Тема 4. Податки. Податкова система

Сутність і функції податків. Роль податків у фіскальній політиці держави

Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі і непрямі податки

Особливості окремих видів податків

Податкова система і податкова політика. Принципи і методи оподаткування.

Організація роботи державних податкових органів України, їх завдання.

Тема 5. Державні фінанси

Суть, призначення і роль бюджету.

Бюджетна система і бюджетний устрій

Поняття і стадії бюджетного процесу

Поняття місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів.

Державні цільові фонди, їх суть, необхідність, розвиток

Бюджетний дефіцит та його види.

Економічна сутність та роль державного кредиту у формуванні фінансових ресурсів держави.

Поняття та класифікація державного боргу. Особливості управління державним боргом

Тема 6. Страхування. Страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервного суспільного виробництва.

Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований, вигодонабувач.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку, його організаційна структура. Учасники страхового ринку.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні.

Тема 7. Фінансовий ринок.

Фінансовий ринок, його суть, функції і роль.

Інструменти фінансового ринку.

Суб'єкти фінансового ринку.

Фінансові посередники, їх функції та професійні риси.

Основи функціонування ринку цінних паперів, його інфраструктура. Фондові біржі, їх значення як організаторів торгівлі.

Особливості функціонування та розвитку фінансового ринку в Україні. Роль держави у регулюванні фінансового ринку.

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання.

Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Методи фінансової діяльності підприємств: комерційний розрахунок; неприбуткова діяльність; кошторисне фінансування.

Джерела формування та класифікація фінансових ресурсів підприємств.

Особливості фінансів суб'єктів господарювання різних форм власності та видів діяльності.

Тема 9. Міжнародні фінанси.

Економічна сутність та структура міжнародних фінансів.

Світовий фінансовий ринок, його структура та особливості функціонування.

Міжнародні фінансові організації та міжнародні фінансові інституції, їх роль у регулюванні світових економічних процесів.

Взаємовідносини України із міжнародними організаціями та інститутами. Інтеграція України в систему міжнародних фінансів.

Тема 10. Фінансовий менеджмент.

Теоретичні основи фінансового менеджменту. Об'єкти та суб'єкти фінансового менеджменту.

Структура фінансового менеджменту.

Менеджмент державних фінансів. Бюджетний менеджмент.

Фінансовий менеджмент підприємницьких структур. Функції фінансового менеджменту в системі управління підприємством. Завдання фінансового менеджменту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1 Конституція України. - К. : Міністерство юстиції України, 2006. - 124 с.
- 2 Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс].
- 3 Азаренкова Г.М. Борисенко І.І. Фінанси: Практикум: Навч.посіб. -К.:Знання, 2008 -279с.
- 4 Азаренкова Г.М., Біломістна І.І., Сословський В.Г. Управління фінансовими ресурсами банку : монографія / Г.М. Азаренкова, І.І. Біломістна. В.Г. Сословський . - К.: УБС НБУ, 2012. - 200 с.
- 5 Державні фінанси [Текст] : підручник / Ткачук Ірина Григорівна. - Івано- Франківськ : ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2015. - 510 с.
- 6 Еш С.М. Фінансовий ринок: [Навч.посібник, 2-ге вид.] / С.М. Еш. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 528 с.
- 7 Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л. Т. Гораль [та ін.] ; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2015. - 255 с.
- 8 Місцеві фінанси: підручник / [О. Б. Жихор та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О. П. Кириленко ; Ун-т банк, справи Нац. банку України (м. Київ). - Київ : УБС НБУ, 2015. - 579 с.
- 9 Недержавні пенсійні фонди у структурі сучасних пенсійних систем: монографія/ Т. С. Смовженко, Н. В. Ткаченко , Н. А. Цікановська ; ред. : Т. С. Смовженко . - К.: УБС НБУ, 2012. - 310 с.
- 10 Податкова система України : [навч.-метод, посіб.] / Л. О. Матвейчук ; Кам'янець-Поділ. нац. Ун-т ім. Івана Огієнка. - Екон. ф-т. - Каф. економіки підприємства. - Кам'янець-Подільський : Сисин **ЯЛ.** : Абетка. - 2015. - 119 с.
- 11 Розвиток фінансових відносин в Україні: монографія/ ред. : Р. Ф. Пустовійт, Л. С. Мартюшева. - К.: УБС НБУ, 2012. - 314 с.
- 12 Финансовый контроль: международный опыт : научно-практическое издание / Г. М. Азаренкова [и др.]. - Киев : УБД НБУ, 2013.-322 с.
- 13 Фінанси : підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації / авт. кол.; за ред. А. Я. Кузнєцової, Г. М. Азаренкової. - К. : УБС НБУ, 2011.-495 с.
- 14 Фінанси [текст] : навч. посіб./За заг. ред. Меглаперідзе А.С. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 420 с.
- 15 Фінанси регіону : навч.посібник / М. А. Коваленко [та ін.] ; ред. : М. А. Коваленка . - Херсон: ОЛДІ-плюс, 2010. - 312 с.
- 16 Фінанси: курс для банкірів: підручник/ ред. : О. М. Тридід, О. Б. Жихор. - К.: УБС НБУ, 2012.-507 с.
- 17 Фінанси: курс для фінансистів: підручник/ ред. : П. Ю. Буряк , О. Б. Жихор. - К.: Хай-Тек Прес, 2010. - 528 с.
- 18 Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О.В. Дейнека. - К. «Центр учбової літератури». 2016. - 368 с.
- 19 Фінансовий аналіз : навчальний посібник /І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. - 156 с.

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність банку та банківської діяльності

Банки у системі фінансового посередництва. Поняття банківської діяльності та її генезис. Період зародження банку і банківської справи. Основні етапи розвитку банківської діяльності.

Сутність банку: правовий та економічний підходи. Специфіка банківського бізнесу в порівнянні з іншими видами підприємницької діяльності.

Взаємодія банківського і реального сектора економіки.

Види банків, їх функції та основні принципи діяльності. Види інтегрованих формувань.

Банківські об'єднання, їх характеристика, мета створення та особливості діяльності.

Тема 2. Теоретичні засади організації банківської системи

Становлення та розвиток банківської системи України.

Сутність банківської системи та її інституційна структура. Принципи побудови банківської системи. Функції банківської системи.

Моделі банківських систем, їх переваги та недоліки. Роль банківської системи в економічному розвитку країни.

Механізм державної участі в банківській системі.

Формування банківської системи України та її сучасний стан.

Формування банківської справи в Україні, основні етапи розвитку. Розбудова національної банківської системи та законодавче підґрунтя її формування.

Тема 3. Центральний банк банківській системі

Сутність центрального банку. Становлення і розвиток центральних банків. Функції, роль і статус центрального банку. Операції центрального банку, механізм реалізації грошово-кредитної політики.

Особливості створення і становлення Національного банку України як центрального банку.

Органи управління та структура НБУ.

Економічні засади діяльності та фінанси НБУ.

Організаційно-правові основи діяльності Національного банку України.

Центральний банк як банкір і фінансовий агент уряду. Грошово-кредитна політика НБУ та інструменти її реалізації.

Тема 4. Організація діяльності та управління банком

Порядок створення банківської установи. Механізм реєстрації банку. Ліцензування банківської діяльності.

Органи управління банком. Функціональні та територіальні структурні підрозділи банку.

Організаційна структура банку різних форм власності та механізм управління ним.

Корпоративне управління в банках. Розвиток корпоративного управління в банківській системі України.

Реорганізація банків, її види та методи.

Методи реструктуризації банківської системи.

Тема 5. Банки на ринку банківських послуг

Поняття ринку банківських послуг. Основні операції та види позабалансової діяльності банку.

Сучасні технології та фінансові інновації у банківській діяльності.

Стратегії банку на ринку банківських послуг: фокусування та диверсифікація.

Конкуренція на ринку банківських послуг. Конкурентоспроможність банку та її основні індикатори.

Консолідація в банківському секторі. Антимонопольне регулювання банківської системи.

Тема 6. Ризикну банківській діяльності

Роль ризику у банківській діяльності.

Види банківських ризиків. Особливості управління кредитним, процентним, валютним ризиком та ризиком незбалансованої ліквідності. Управління активами-пасивами банку.

Формування резервів на покриття можливих ризиків від активних операцій.

Роль власного капіталу у банківській діяльності. Основні методи оцінки власного капіталу банку. Економічний капітал банку.

Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Тема 7. Банківська система в умовах глобалізації

Глобалізація банківської діяльності. Сфери міжнародного банківського бізнесу.

Діяльність банків у міжнародних фінансових центрах. Офшорний банківський бізнес.

Взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями та їх вплив на національну банківську систему. Концентрація капіталу в банківській сфері.

Іноземний капітал у банківській системі, його форми, переваги та ризики. Ризик країни.

Тема 8. Стабільність банківської системи

Стабільність банківської системи та системний ризик.

Банкрутство банку: причини та наслідки. Банківська паніка. Банківські кризи. Антикризове управління банківською системою.

Відкритість та прозорість банківської діяльності, їх кількісні методи оцінки та роль у забезпеченні стабільності банку та банківської системи.

Тема 9. Державне регулювання банківської системи

Необхідність та цілі регулювання банківської діяльності. Концепції банківського регулювання.

Розвиток банківського регулювання та дерегулювання банківської діяльності.

Банківський нагляд, його завдання та принципи організації. Фінансовий моніторинг. Міжнародні стандарти банківської діяльності. Система страхування (гарантування) депозитів та проблема морального ризику.

Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1 Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III 11 Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності, (зміни і доповнення) [Електронний ресурс].
- 2 Про Національний банк України. Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV // Офіційний вісник України. - 1999. (зміни і доповнення) [Електронний ресурс].
- 3 Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України від 12.07.2001р. № 2664-III. - 2001- [Електронний ресурс].
- 4 Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14.10.2014 № 1702-VII.
- 5 Інструкція з бухгалтерського обліку операцій Національного банку України з придбання і продажу іноземної валюти, монетарного золота та банківських металів, затверджена постановою Правління Національного банку України від 29.12.2015 №992.
- 6 Інструкція з організації емісійно-касової роботи в системі Національного банку України, затверджена постановою Правління Національного банку України від 11.11.2008 № 365.
- 7 Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 №22.
- 8 Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена постановою Правління Національного банку України від 01.06.2011 № 174.
- 9 Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку Національного банку України, затверджена постановою Правління Національного банку України від 03.01.2012 № 1.
- 10 Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління Національного банку України від 16.08.2006 №320.
- 11 Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою правління НБУ від 30.06.2016 №351.
- 12 Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, затверджене постановою Правління Національного банку України від 17.09.2015 № 615.
- 13 Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затверджене постановою Правління Національного банку України від 26.06.2015 № 417 .
- 14 Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затвердженому постановою № 306 Правління НБУ від 08.09.2011 року.

- 15 Положення про принципи побудови організаційної структури Національного банку України, затверджене постановою Правління Національного банку України від 29.12.2015 року №974.
- 16 Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою САМЕТ50, затверджений рішенням Правління НБУ від 01.11.2016 №393-рш.
- 17 Постанова Правління Національного банку України «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 13.12.2016 №410.
- 18 Банківська система. Банківські операції [Текст] : тест, завдання / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича ; уклад.: Н. Р. Швець, І. Я. Ткачук, О. М. Крупей. - Чернівці: Рута, 2015. - 91 с. - Бібліогр.: с. 88-91.
- 19 Банківські операції [Текст] : практ. посіб. / О. Я. Стойко ; Житомир, нац. агроєкол. ун-т. - Житомир : ЖНАЕУ, 2016. - 127 с. : табл. - Бібліогр.: с. 119- 127.- 100 зкз.
- 20 Банківська система [Текст] : навч. посіб. / П. М. Карась [та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.- 291 с.
- 21 Вовчак О. Д. Банківська справа : навч. посіб / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. - Львів: «Новий світ - 2000», 2008. - 560 с.
- 22 Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник. Затверджено МОН / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків - К., 2008. - 564 с.
- 23 Живко З.Б. Банківська діяльність : навч. посібник / [З.Б. Живко, О.П. Просович, М.І. Копитко та ін.]; за ред. З.Б. Живко. - К.: Алеута, 2012. - 248 с.
- 24 Кузнєцова С.А. Банківська система: навч. посіб. / С.А Кузнєцова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. За ред. С.А Кузнєцової. - К.: "Центр учбової літератури", 2014.-400с.
- 25 Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності [Текст] : навч. посібник / Т. Д. Косова. - К. : ЦУЛ, 2008. - 486 с,
- 26 Леончук І. Д. Операції центрального банку : навч. посіб. /І. Д. Леончук ; М-во освіти і науки України, Нац. банк України, Львів, банк. ін-т. - Київ : Алерта, 2005.- 143 с.
- 27 Міжнародні банківські розрахунки [Текст] : навч. посіб. / Л. Л. Лазебник ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2014. - 284 с.
- 28 Міжнародні розрахунки і валютні операції [Текст] : навч. посіб. / О. В. Лебідь. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. - 200 с.
- 29 Центральний банк і грошово-кредитна політика [Текст] : підручник / В. І. Успенко, Н. Е. Аванесова ; Харків, нац. ун-т буд-ва і архітектури. - Харків : Щедра садиба плюс, 2015. - 207 с.

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави

1. Функції держави. Бюджет держави як економічна категорія. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету, та способи їх розв'язання. Забезпечення оптимальності пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з суб'єктивним формуванням бюджету, способи їхнього вирішення.

Характеристика грошових відносин, що становлять зміст державного бюджету. Бюджетний вплив на забезпечення економічного та соціального розвитку країни. Бюджетна модель суспільства, необхідність її реформування в Україні,

2. Місце і роль бюджету в системі грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки.

3. Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими ланками фінансової системи України.

4. Функції бюджету, їхня характеристика, взаємозв'язок і особливості вияву в умовах ринкових відносин.

5. Роль бюджету в соціально-економічному розвитку України. Вплив бюджету на ефективність виробництва, формування доходів, використання ресурсів та внутрибюджетний їх перерозподіл. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою. Соціальна спрямованість бюджету в сучасних умовах господарювання. Інструменти бюджетного впливу на соціально-економічний розвиток.

6. Роль і місце бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку, сфера поширення бюджетного фінансування. Бюджетні асигнування як мультиплікатор економічного росту. Бюджет у системі фінансового регулювання, його визначальна роль у сукупності економічних методів управління економікою. Інструменти бюджетного впливу на соціально- економічний розвиток.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

1. Місце і роль державного бюджету у системі фінансових планів. Державний бюджет як основний фінансовий план. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами в Україні. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом та бюджетом як економічною категорією.

2. Бюджет як основний фінансовий план держави. Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету, фактори, що впливають на них. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної й міжнародної політики держави. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Бюджетний процес та його складові. Завдання, принципи і методи бюджетного планування.

3. Правовий характер бюджету, його чинники. Закон про Державний бюджет України та його взаємозв'язок з іншими законами, що функціонують в Українській державі.

4. Взаємозв'язок бюджету з планом економічного та соціального розвитку й іншими фінансовими планами.

5. Бюджетна політика Української держави, її особливості та значення. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика держави в ринкових умовах господарювання. Бюджетне законодавство України.

6. Бюджетний механізм, його суть, структура. Характеристика підсистем та організаційних форм бюджетного механізму. Методи, важелі та інструменти бюджетного регулювання.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

1. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету.
2. Баланс бюджету і запозичення. Засади балансування бюджетів.
3. Бюджетний дефіцит, його суть, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела покриття, шляхи та методи подолання.
4. Види бюджетного дефіциту: за формою прояву, за причинами виникнення, за напрямками дефіцитного фінансування.
5. Показники бюджетного дефіциту. Граничний розмір бюджетного дефіциту. Статистика бюджетного дефіциту
6. Джерела фінансування дефіциту бюджетів. Державний борг. Державні та муніципальні гарантії.

Тема 4. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

1. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення.
2. Основи бюджетного устрою: виділення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру взаємовідносин між бюджетами.
3. Види бюджетів. Центральний бюджет держави, його призначення. Місцеві бюджети, їх види.
4. Принципи побудови бюджетної системи. Поєднання централізованих і децентралізованих бюджетів як основа демократичного бюджетного устрою. Альтернативні принципи встановлення взаємозв'язку між централізованими і децентралізованими бюджетами: єдність бюджетної системи та автономність кожного з них. Визначальні ознаки єдності бюджетної системи, передумови її встановлення. Законодавче визначення бюджету держави як єдиного фонду грошових коштів. Переваги і недоліки бюджетної системи, побудованої на принципі єдності. Поняття й характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення. Автономність бюджетів як визначальна передумова раціональної та ефективної фінансової діяльності місцевих органів влади й управління.
5. Принципи побудови бюджетної системи України, їх оцінка. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення, склад та структура доходів і видатків. Роль Державного бюджету в регіональному, галузевому і соціальному перерозподілах. Місцеві бюджети, їх види, склад та структура доходів і видатків, роль місцевих бюджетів у регіональному розвитку.

Тема 5. Система доходів бюджету

1. Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна та угідь, надання послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Державні позики. Емісійний дохід держави.
2. Джерела формування доходів бюджету. ВВП як основа дохідної бази бюджету. Причини та умови використання національного багатства для формування доходів бюджету.

3. Склад і структура доходів бюджету України. Правове регулювання формування доходів. Особливості податкової структури України, її відмінності від розвинених країн.

4. Загальна характеристика податкової системи України. Види непрямих податків, їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування, його види. Значення прямих податків у формуванні доходів бюджету. Платежі за ресурси, їх види, роль у доходах бюджету.

5. Неподаткові доходи бюджету. Надходження від використання і реалізації майна, що належить державі. Надходження від приватизації майна державних підприємств. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету.

6. Надходження до бюджету від державних позик.

7. Організація мобілізації доходів бюджету.

8. Бюджетна класифікація доходів бюджету.

Тема 6. Система видатків бюджету

1. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Функціональна, відомча та економічна класифікація бюджетних видатків. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

2. Видатки загального та спеціального фонду. Видатки на поточне споживання та видатки на розвиток.

3. Бюджетне фінансування та його форми: кошторисне фінансування, державне фінансування інвестицій, позички з бюджету державним підприємствам, державні дотації. Методи бюджетного фінансування.

4. Розпорядники бюджетних коштів.

5. Кошторис та розпис бюджетних видатків. Кошторисне фінансування.

Тема 7. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

1. Сутність та необхідність міжбюджетних відносин.

2. Засади розмежування видатків і доходів між окремими бюджетами. Розмежування повноважень місцевих органів влади на власні та делеговані.

3. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків. Принцип субсидаритету.

4. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. Закріплені та регулюючі доходи. Чинники і порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання.

5. Законодавче врегулювання закріплення розмежування доходів та видатків між бюджетами різних рівнів.

6. Передача права на здійснення видатків між місцевими бюджетами.

7. Міжбюджетні трансферти: види та порядок їх визначення. Розрахунок обсягу міжбюджетних трансфертів. Порядок та практика надання між бюджетних трансфертів.

8. Види міжбюджетних субвенцій - субвенція на здійснення програм соціального захисту, субвенція на компенсацію втрат доходів бюджетів місцевого самоврядування на

виконання власних повноважень внаслідок надання пільг, встановлених державою, субвенція на виконання інвестиційних проектів, субвенції на утримання об'єктів спільного користування.

9. Моделі бюджетного вирівнювання. Формульний підхід. Нормативи бюджетної забезпеченості, індекс податкоспроможності території.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

1. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Бюджет і структурна перебудова економіки країни. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

2. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування економіки за рахунок цільових державних позик.

3. Позички з бюджету державним підприємствам, порядок їх видачі і погашення.

4. Порядок датування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат.

5. Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Національної академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих навчальних закладах.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

1. Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам.

2. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація. Основи кошторисного фінансування.

3. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.

4. Фінансування загальноосвітніх шкіл. Оперативно-сітьові показники діяльності школи, порядок їх визначення. Система заробітної плати вчителів і порядок планування фонду заробітної плати. Складання і перевірка кошторису загальноосвітньої школи. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів.

5. Фінансування дитячих дошкільних закладів. Оперативно-сітьові показники дитячих дошкільних закладів. Система заробітної плати і планування фонду заробітної плати. Кошторис дитячого дошкільного закладу.

6. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у вузах. Система заробітної плати працівників вищої школи. Позабюджетні кошти державних вищих закладів освіти.

7. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Бюджетні заклади охорони здоров'я. Оперативно-сітьові показники медичних установ. Особливості організації

фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини. Система заробітної плати медичних працівників. Складання і перевірка кошторису медичних установ.

8. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення.

9. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління

1. Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

2. Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Державна політика позикових фінансів, її передумови. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Чинники державного кредиту. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Передумови державного кредиту: наявність кредиторів, в яких є вільні кошти; довіра з боку кредиторів до держави; заінтересованість у наданні позик; платоспроможність держави у погашенні боргів і виплаті доходу.

2. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик: за правом емісії; за ознакою держателів цінних паперів; за формою виплати доходів; за термінами погашення; за методами розміщення. Види цінних паперів з державних позик: облігації, казначейські зобов'язання (векселі).

3. Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом. Способи управління: конверсія, консолідація, уніфікація, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України : чинне законодавство зі змін, та допов. станом на 1 верес. 2015 р. : відповідає офіц. текстові . - Київ : Центр учб. літ. - 2015. - 500 с.

2. Балацький Є. О. Бюджет міста у системі фінансів території: монографія / Є. О. Балацький. - Суми: УАБС НБУ, 2011. - 301 с.

3. Батищев Р. Бюджетний дефіцит и методи его финансирования // Вестник Славянского Университета, Кишинев. - 2011. - Выпуск 8. - С. 114-120.
4. Бояр А.О. Бюджетний процес у Європейському Союзі [Текст] : монографія /
5. О. Бояр ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т міжнар. відносин. - Луцьк : ФОП Захарчук В. М., 2012. - 524 с.
6. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України [Текст] : монографія / Л. Л. Тарангул, А. М. Вдовиченко, А. А. Галюта та ін.; за заг. ред. : Л. Л. Тарангул ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. - Ірпінь ; К. : Фенікс, 2012. - 531 с.
7. Бюджетна система України та Євросоюзу: монографія / [С. О. Булгакова, О. І. Барановський, В. Г. Барановська та ін.] ; за заг. ред. : А. А. Мазаракі ; Київ, нац. торг.-екон. ун-т. - К. : КНТЕУ, 2010. - 396 с.
8. Бюджетна система. Вишкіл студії / [Юрій С. І., Кириленко О. П., Дем'янишин Г. та ін.] ; за ред. : С. І. Юрій, О. П. Кириленко ; Терноп. нац. екон. ун-т. - Тернопіль : ТНЕУ, 2010. - 423 с.
20. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: Навч. посіб. -К.: Знання-Прес, 2011. - 608 с.
9. Бюджетна система. Практикум : навч. посіб. [Електронний ресурс] / За наук, ред. проф. В. М. Федосова. — [Кондратюк С. Я., Жибер Т. В., Коломієць Г. Б. та ін.] — К.: КНЕУ, 2015. - 454 с.
10. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. - Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. - 392 с.
11. Величко А.В. Бюджетний механізм інвестування соціальної інфраструктури: [монографія] / А. В. Величко ; отв. ред.: В. Н. Новиков; Ін-т
12. економіки НАБІ України, Київ. ін-т бізнесу і технологій. - 2-е изд., доп. - Луганск : Изд-во "РЕМИР", 2010. - 415 с.
13. Гордієнко В. О. Бюджетний менеджмент: навч.-метод, посіб. / В. О. Гордієнко, М. В. Тимошенко. - К.: Знання, 2010. - 188 с.
14. Державні фінанси [Текст] : підручник / Ткачук Ірина Григорівна. - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2015. - 510 с.
15. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів / [І. О. Луніна, О. П. Кириленко, А. В. Лучка та ін.]; за ред.: І. О. Луніна; Нац. акад. наук України, Ін-т економіки та прогнозування. - К.: Експрес, 2010. - 319 с.
16. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. до практ. занять для студ. спец.7.03050804 "Фінанси" всіх форм навчання / Л. Є. Клець ; Донбас, держ. машинобудів. акад. (ДДМА). - Краматорськ : ДДМА, 2012. - 155 с.
17. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: навч. посіб. / Ін-т бюджету та соц.-екон. дослідж.; під. заг. ред.: І. Ф. Щербина. - 3-тє вид. - К.: Нора-Друк, 2012. - 100 с.
18. Снісаренко О.Б. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. до самост. вивч. дисципліни / О. Б. Снісаренко, Л. О. Черний, Т. Ю. Павленко; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. С. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х.: ХАІ, 2011. - 51с.
19. Сорока Р.С. Бюджетна система: навч. посіб. і Львів, держ. ун-т внутр. справ; [уклад.]: Р.С. Сорока, І.Г. Благун. - Львів: ЛДУВС, 2011. - 234 с.

20. Чернадчук В.Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури: монографія /В.Д. Чернадчук. - Суми: Університетська книга, 2011. - 172 с.

21. Ярошкевич Н.Б. Бюджетний менеджмент [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. Б. Ярошевич, Н. О. Шпак, В. Є. Матвійшин ; Нац. ун-т "Львів, політехніка". - Львів : Вид-во Львів, політехніки, 2012.-221 с.

СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

1. Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування,

2. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування. Місце страхування в системі економічних категорій. Функції страхування. Сфери застосування страхування.

3. Принципи страхування: страховий інтерес, максимальна сумлінність суб'єктів страхування, причинно-наслідковий зв'язок збитку та події, що його спричинила, відшкодування втрат у межах збитків, суброгація.

4. Роль страхування в активізації бізнесу; в економії коштів, що резервуються на покриття можливих втрат від непередбачених обставин; в ефективнішому формуванні й використанні фондів соціального призначення; у збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

1. Поняття класифікації, її наукове та практичне значення.

2. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні.

3. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування.

4. Класифікація за родом небезпеки: страхування вогневих, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та інших ризиків. Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування. Класифікація за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб усіх форм власності. Страхування громадян.

5. Класифікація за спеціалізацією страховика. Загальні види страхування. Страхування життя. Перестрахування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

1. Поняття ризику. Основні характеристики ризику. Рівень ризику. Частота ризику та розмір шкоди.

2. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Виключення ризику. Активне й пасивне запобігання ризику.

3. Суб'єктивні та об'єктивні ризики. Матеріальні й нематеріальні ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Фундаментальні й часткові ризики.
4. Визначення страхового ризику. Ознаки страхового ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особистому страхуванні.
5. Оцінка ризику і визначення доцільності його страхування. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

1. Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Перспективи розвитку страхового ринку України.
2. Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Реалізація страхових послуг. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладення. Права та обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів.

Тема 5. Страхова організація

1. Страхова індустрія як частина сфери послуг. Форми організації страхових компаній в Україні. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Товариства взаємного страхування. Спеціалізація страховиків. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій. Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.
2. Структура страхових компаній. Центральний офіс. Філії та представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

1. Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності. Шляхи наближення законодавчої й нормативної бази страхування до міжнародних стандартів.
2. Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 7. Особисте страхування

1. Страхування життя та його основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування до одруження.
2. Страхування пенсій (ренти).
3. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Страхування від нещасних випадків на транспорті; страхування військовослужбовців; страхування працівників ризикових професій тощо.
4. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків.
5. Медичне страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Умови обов'язкового медичного страхування. Добровільне медичне страхування.

Тема 8. Майнове страхування

1. Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти страхування, страхові події, порядок укладення договорів, умови відшкодування збитків.
2. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств: страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень, страхування тварин, страхування будівель та іншого майна.
3. Страхування технічних ризиків.
4. Страхування транспортних засобів: автомобільного та іншого наземного, морського, авіаційного транспорту. Страхування вантажів.
5. Страхування майна громадян: будівель і споруд; тварин; домашнього та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

1. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Моторне (транспортне) страхове бюро України та його функції. Міжнародна система «Зелена картка». Страхування відповідальності власників інших видів транспорту.
2. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.
3. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності за забруднення довкілля. Інші види страхування відповідальності.

Тема 10. Перестрахування і співстрахування

1. Необхідність і сутність перестрахування, стан і перспективи його розвитку. Суб'єкти перестрахування. Ринки перестрахування. Вимоги законодавства України щодо перестрахування ризиків у нерезидентів.
2. Методи перестрахування. Факультативне перестрахування. Облігаторне перестрахування. Порівняльний аналіз методів перестрахування.
3. Форми проведення перестрахувальних операцій. Пропорційне перестрахування. Квотні й ексцедентні договори пропорційного перестрахування, їх характеристика, переваги та вади.
4. Непропорційне перестрахування: на базі ексцеденту збитку, на базі ексцедента збитковості.
5. Співстрахування й механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

1. Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів.
2. Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової компанії.
3. Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку.
4. Оподаткування страховиків.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

1. Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестрахування як метод забезпечення фінансової надійності.

2. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запаси платоспроможності, порядок їх обчислення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вовчак О.Д. Страхування : навч.посібник і О. Д. Вовчак. - 2-е вид., випр. - Львів : Новий світ-2000, 2011. - 479 с.
2. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник/ О. Д. Вовчак. - К.: Знання, 2011. - 391 с. ел. опт. диск (СБ-КОМ)
3. Ротова Т. А., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. - К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2010.- 342 с.
4. Страхування: Практикум: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. Рекомендовано МОН / За ред. В.Д. Базилевича. — К., 2011. — 607 с,
5. Ткаченко Н.В. Страхування : підручник / Н.В. Ткаченко. -К.: УБС НБУ, 2014. - 570 с.
6. Внукова Н.В., Временко Л.В. та ін. Страхування: теорія та практика: Навчальний посібник/ За заг.ред. д.е.н. проф. Н.В. Внукової. - 2-ге вид.перероблене та доповн.- Харків:Бурун Книга, 2009.- 656 с.
7. Страхування у схемах [Текст] : / Т.М. Журавель, Н.Г. Нагайчук. - Львів : Новий світ - 2000, - 2012. - 390 с.
8. Горбач Л.М. Страхування: навч.посібник/ Л. М. Горбач, О. Б. Каун. - К.: Кондор, 2010.- 520 с.
9. Плиса В.Й. Страхування: підручник/ В. Й. Плиса. - К.: Каравела, 2010. - 472 с.
10. Страхові послуги. Навч.-метод. посіб./За ред. Т. Артюха - К.: КНЕУ, 2011. ~ 124с.
11. Страхування. Навч.-метод, посіб. / За ред. О. Гаманкова — К.: КНЕУ, 2010— 120с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється чотирьохбальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: грунтовно, логічно, послідовно та вірно відповів на поставлені запитання; глибоко аргументував прийняті рішення; продемонстрував повне розуміння матеріалу, обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно виконав необхідні розрахунки, практично застосувавши відповідні правила, методи, принципи, нормативні та довідкові матеріали; проаналізував отримані результати та вірно оцінив їх; показав вміння застосовувати на практиці знання і практичні навички, набуті при вивченні тем даного курсу; у відповідях не допустив помилок, виконав завдання граматично та стилістично грамотно і у відповідності з вимогами.
Добре (4)	Абітурієнт: повно і в основному правильно відповів на поставлені запитання, допустивши при цьому несуттєві помилки та неточності; відповів на питання правильно по суті, але недостатньо повно та чітко; виявив розуміння матеріалу, професійно обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно та вміло застосував відповідні правила, методи, принципи на всіх етапах вирішення поставлених задач; проаналізував отримані результати та оцінив їх; допустив окремі неточності у формулюваннях і послідовності викладення матеріалу; виконав завдання з окремими граматичними помилками та з незначними відхиленнями від вимог стандартів.

Оцінка за 5 бальною	Характеристика відповіді
Задовільно (3)	Абітурієнт: відповів на питання неповно, допустив неточності в аргументуванні прийнятих рішень; виявив розуміння лише основних положень курсу; не зумів глибоко і переконливо обґрунтувати свої відповіді, навести відповідні приклади; допустив неточності у формулюваннях і недоліки в логічній послідовності викладення матеріалу; з несуттєвими помилками провів розрахунки, невміло проаналізував їх і недостатньо вірно оцінив отримані результати; виконав завдання з порушенням вимог стандартів та з граматичними і стилістичними помилками.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: невірно відповів на поставлені теоретичні питання, а практичні завдання виконав лише частково (менше ніж на половину); виявив незнання більшої частини тем курсу; допустив значні помилки у формулюванні правил, методів та теоретичному описі процесів, схем, варіантів компонувань тощо; неправильно використав розрахункові формули та допустив помилки при проведенні розрахунків, не проаналізував їх результати.

Схвалено на засіданні кафедри «.....»

Протокол № _____ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри
менеджменту ЗЕД та фінансів

Міщенко В.А.

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування абітурієнтів для участі в конкурсі щодо зарахування на навчання для отримання ступеня вищої освіти *«Бакалавр»* за освітньою програмою «Податкова справа», на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст» є з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навиків самостійної роботи для розв'язання конкретних завдань у сфері обліку та оподаткування.

Фахівці з обліку та оподаткування повинні бути підготовлені для обліково-аналітичної роботи на підприємствах та організаціях, виконувати зазначену професійну роботу згідно з Класифікатором професій ДК 003 : 2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327) і займати первинні посади згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників: бухгалтер, економіст та інші.

Область професійної діяльності бакалавр з оподаткування – організація податкового обліку на підприємстві та забезпечення надійної системи нарахування та сплати податків, зокрема: техніко-економічне обґрунтування реальних податків на основі аналізу діяльності підприємства та законодавчо-нормативної бази, формування джерел сплати податків.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що абітурієнт повинен:

знати: теоретичні основи обліку і оподаткування;

вміти: виконувати податкові розрахунки; вести облік господарської діяльності та ін.

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: 1. Податкова система. 2. Фінанси.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Податкова система

Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Принципи оподаткування. Класифікація податків і зборів. Організація роботи фіскальної служби. Порядок нарахування ПДВ. Механізм нарахування акцизного податку. Механізм нарахування податку на прибуток. Механізм справляння ПДФО. Механізм справляння місцевих податків і зборів. Спрощена система оподаткування. Вимоги до податкової звітності.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змін і доп., останні з яких внесені Законом України від 06.12.2012р. № 5519-VI) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua>>.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]. : [Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змін.] – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua>>.

3. Калінеску Т.В. Адміністрування податків: навч. посіб./ Т.В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с

4. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. / Л. М. Котенко, Г. М. Фадєєва. – Х.: Підручник НТУ «ХПІ», 2014. – 484 с.

2. Фінанси

Функція та структура фінансової системи. Фінансова політика і фінансовий механізм. Фінансові ресурси підприємств. Державні фінанси. Доходи і видатки Державного бюджету. Державний кредит і державний борг. Місцеві фінанси. Фінанси підприємств. Фінансовий ринок. Страхування та страховий ринок. Діяльність фінансових посередників. Міжнародні фінанси.

Рекомендована література:

1. Фінанси: Курс для фінансистів: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / За ред. В.І. Оспіщева. — К., 2008. — 567 с.

2. Фінанси : підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. — 2-ге вид. переробл. і доповн. — К. : Знання, 2012. — 687 с.

3. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 311 с.

4. Глущенко А. С. Фінанси: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 190 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Податкова система

1. Сутність і види податків.
2. Організація податкової системи.
3. Державна фіскальна служба України.
4. Функції податків.
5. Переваги та недоліки прямих податків, їх роль у формуванні податкового навантаження на суб'єктів економіки.
6. Податкова система України та напрями її реформування.
7. Особливості організації системи оподаткування в Україні.
8. Характеристика місцевих податків і зборів, їх роль у розвитку регіонів.
9. Податок на прибуток.
10. Амортизація основних засобів.

11. Доходи і витрати при обчисленні податку на прибуток.
12. Акцизний податок.
13. Розрахунок акцизного податку за адвалорними ставками.
14. Розрахунок акцизного податку за специфічними ставками.
15. Маркування підакцизних товарів.
16. Механізм оподаткування ПДВ.
17. Податкове зобов'язання і податковий кредит з ПДВ.
18. Операції, що не підлягають оподаткуванню ПДВ.
19. Операції, що оподатковуються за ставкою 0%.
20. Операції, що оподатковуються за основною ставкою ПДВ (20%).
21. Бюджетне відшкодування з ПДВ.
22. Механізм оподаткування ПДФО.
23. Оподаткування пасивних доходів фізичних осіб.
24. Податкова соціальна пільга та її застосування.
25. Податок на нерухоме майно.
26. Туристичний збір.
27. Спрощена система оподаткування.
28. Єдиний податок з платників - фізичних осіб.
29. Єдиний податок з платників - юридичних осіб.
30. Ставки єдиного податку для фізичних і юридичних осіб.
31. Строки сплати та строки подання звітності з єдиного податку платниками.
32. Критерії віднесення платників єдиного податку до спрощеної системи оподаткування.
33. Рентні платежі.
34. Права, обов'язки і функції фіскальних органів.
35. Сутність непрямих податків, їх переваги і недоліки.

2. Фінанси

1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.
2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу.
3. Формування власного капіталу підприємства.
4. Внутрішні джерела фінансування підприємства.
5. Дивідендна політика підприємства.
6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів.
7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства.
8. Фінансове інвестування підприємства.
9. Оцінювання вартості підприємства.
10. Фінансова діяльність підприємства у сфері ЗЕД.
11. Фінансовий контролінг на підприємстві.

12. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу.
13. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.
14. Аналіз майна підприємства.
15. Аналіз оборотних активів.
16. Аналіз джерел формування капіталу підприємств.
17. Аналіз грошових потоків.
18. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств.
19. Аналіз фінансової стійкості підприємств.
20. Аналіз кредитоспроможності підприємств.
21. Аналіз ділової активності підприємств.
22. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств.
23. Аналіз інвестиційної активності підприємств.
24. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств.
25. Страхова послуга та особливості її реалізації.
26. Порядок укладання та ведення страхової угоди.
27. Страхування майна і відповідальності громадян.
28. Сутність фінансів та їх роль у ринкових умовах господарювання.
29. Фінансова система та характеристика її складових.
30. Фінансова політика та механізм її реалізації.
31. Державні фонди цільового призначення та особливості їх функціонування.
32. Сутність та роль державних фінансів у соціально-економічному розвитку країни.
33. Сутність, призначення та структура державного бюджету.
34. Бюджетний устрій України.
35. Бюджетна система та принципи її побудови.
36. Бюджетний процес в Україні.
37. Місцеві фінанси та особливості формування місцевих бюджетів.
38. Обслуговування та управління державним боргом.
39. Сутність та роль фінансів населення у економіці країни.
40. Сутність та завдання фінансів суб'єктів господарювання.
41. Характеристика фінансового ринку України.
42. Міжнародні фінансові відносини.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною системою	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: - досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
Добре (4)	Абітурієнт: - володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотне викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipiові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	Абітурієнт: - частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: - має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та оподаткування.

Протокол № 12 від «12» березня 2018 р.

Завідувач кафедри

менеджменту та оподаткування, проф.

Н.С. Краснокутська

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти *«бакалавр»* спеціальності **073 «Менеджмент»** є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з менеджменту повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на спеціальності є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з менеджменту здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сферах бізнесу, банківської діяльності, освіти, науки, державного управління тощо.

Випускники отримують кваліфікацію менеджера і можуть посідати посади вищого управлінського персоналу на підприємствах і в установах різних форм власності. Фахівці з менеджменту можуть займати посади: менеджера підрозділів підприємств та організацій; керівника структурних підрозділів підприємств; керівника апарату органів державної влади; спеціаліста державної служби зайнятості, банків, торгово-комерційних організацій тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи сучасних досягнень у галузі економіки та менеджменту; основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з використанням тестових запитань першого та другого рівнів складності з вищевказаних дисциплін.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змінам і управління опором.

Рекомендована література:

1. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
2. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
3. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М.: Экономистъ, 2008. – 670 с.
4. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
5. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
6. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
7. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові

регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
4. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
6. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лищишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

1. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
2. Місце і роль менеджменту в організації.

3. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.
4. Поняття організації і її основні системні характеристики.
5. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх побудови.
6. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
7. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.
8. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
9. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
10. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
11. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
12. Принципи та функції менеджменту.
13. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
14. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
15. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
16. Соціальна відповідальність у менеджменті.
17. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
18. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
19. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
20. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
21. Управління запасами на підприємстві.
22. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
23. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
24. Кадрова політика організації.
25. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

26. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
27. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
28. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
29. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
30. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.
31. Оплата праці, її склад та регулювання.
32. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
33. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
34. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
35. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
36. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).

37. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрямки підвищення.
38. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції.
39. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.
40. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.
41. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.
42. Сутність економічного ефекту та ефективності.
43. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.
44. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.
45. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.
46. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.
47. Інновації, поняття та класифікація.
48. Кадрова політика організації.
49. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною системою	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: - досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
Добре (4)	Абітурієнт: - володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipiові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	Абітурієнт: - частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: - має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та оподаткування.
Протокол № 12 від «12» березня 2018 р.

Завідувач кафедри
менеджменту та оподаткування, проф.

Н.С. Краснокутська

073 Менеджмент
073.03 Бізнес-адміністрування

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань абітурієнтів для участі у конкурсі щодо зарахування на навчання за скороченим терміном навчання за ступенем вищої освіти **«бакалавр»** спеціальності **073 «Менеджмент»** є з'ясування рівня їх фундаментальних та професійно-орієнтованих умінь, знань і здатності вирішувати типові професійні завдання.

Фахівці з менеджменту повинні бути підготовлені для роботи на профільних підприємствах та виконувати зазначену професійну роботу згідно Класифікатору професій ДК 003:2010 (прийнято та надано чинності: наказ Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 року за № 327). Результатом навчання на спеціальності є оволодіння навичками реалізації управлінських функцій (планування, організації, мотивації та контролю), прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень, організації ділових контактів, управління персоналом. Фахівці з менеджменту здатні виконувати адміністративну, управлінську та інформаційно-аналітичну роботу щодо налагодження і розвитку різноманітних зв'язків у сферах бізнесу, банківської діяльності, освіти, науки, державного управління тощо.

Випускники отримують кваліфікацію менеджер і можуть посідати посади вищого управлінського персоналу на підприємствах і в установах різних форм власності. Фахівці з менеджменту можуть займати посади: менеджера підрозділів підприємств та організацій; керівника структурних підрозділів підприємств; керівника апарату органів державної влади; спеціаліста державної служби зайнятості, банків, торгово-комерційних організацій тощо.

Абітурієнт повинен знати: основи сучасних досягнень у галузі економіки та менеджменту; основи понятійного апарату менеджменту, етапи формування теорії управління та розвитку організаційних форм управління в сучасних умовах господарювання в Україні.

Абітурієнт повинен уміти орієнтуватися в теоретичних основах дисциплін, винесених на фахове випробування.

Форма проведення фахового вступного випробування – письмовий екзамен в традиційній формі з використанням тестових запитань першого та другого рівнів складності з вищевказаних дисциплін.

До програми додається перелік тем вищевказаних дисциплін, а також список рекомендованих джерел для підготовки до фахового вступного випробування. Під час фахового вступного випробування абітурієнт повинен проявити знання не лише обов'язкової учбової літератури, але й законодавчої бази, наукових вітчизняних і зарубіжних досліджень.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Вступне фахове випробування включає зміст навчальних дисциплін професійної підготовки: «Менеджмент», «Економіка підприємства».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту. Історія розвитку менеджменту. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Функції та методи менеджменту. Організаційні комунікації та вдосконалення мистецтва комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Планування як функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Реалізація та оцінка процесу планування у організації. Процес делегування повноважень і відповідальності. Типи повноважень: лінійні, функціональні. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Мотивація діяльності. Контроль як функція управління. Регулювання як загальна функція менеджменту. Групова динаміка та управління неформальними групами. Природа організаційних змін та управління ними. Типологія змін. Контекст змін. Управління проектами, модель участі і політична модель. Опор змінам і управління опором.

Рекомендована література:

1. Осовська Г. В. Основи менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2008. – 664 с.
4. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х.Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Вильямс, 2008. – 672 с.
5. Виханский О.С., Менеджмент: учебник / О.С. Виханский, А.И. Наумов. – М.: Экономистъ, 2008. – 670 с.
6. Рульєв В. А. Менеджмент: навч. посібник / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
7. Менеджмент: навч. посіб./ [Мошек Г. Є., Поканєвич Ю. В., Соломко А. С. та ін.]. – К.: Кондор, 2009. – 392 с.
8. Менеджмент: підручник / [Федоренко В.Г., Іткін О.Ф., Анін В.І. та ін]; за наук. ред. проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 652 с.
9. Дафт Ричард Л. Менеджмент / Дафт Ричард Л. – СПб.: Питер, 2008. – 864 с.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу виробництва продукції. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.

Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

Основні засоби, їх сутність та значення. Склад основних засобів (фондів), характеристика, галузеві особливості структури. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення. Інвестиції як джерело основних фондів. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура. Нормовані та ненормовані оборотні кошти.

Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, Основні напрямки підвищення продуктивності праці.

Оплата праці, її склад та регулювання. Тарифна система. Форми та системи оплати праці робітників та службовців. Формування фонду оплати праці, методи розрахунків.

Фінансові результати діяльності підприємства. Прибуток, джерела його формування та напрями використання. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

Сутність економічного ефекту та ефективність. Інновації, поняття, класифікація. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

Рекомендована література:

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
3. Економіка підприємства : підручник / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін. ; за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е, перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 582 с.
4. Крайник О. П. Економіка підприємства / О. П. Крайник, Є. С. Барвінська ; МОН України, Нац. ун-т “Львів. політехніка”, ЛРІДУ НАДУ. – 2-е вид. оновл. і доп. – Львів : Інтелект-Захід, 2005. – 295 с.
5. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посібник / Т. О. Примак. – 5-те вид., стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 219 с.
6. Самуельсон П. Економіка / Поль Самуельсон ; за ред. О. Лищишина. – Львів : Світ, 1993. – 493 с.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Менеджмент

50. Сутність управлінської праці і ознаки діяльності менеджера. Функції і роль менеджерів.
51. Місце і роль менеджменту в організації.
52. Цілі, суб'єкт та об'єкт управління.
53. Поняття організації і її основні системні характеристики.

54. Класифікація організаційних структур управління, принципи та процес їх побудови.
55. Система методів менеджменту: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
56. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості.
57. Мотивація як функція менеджменту. Теорії мотивації.
58. Планування як функція управління. Основні методи та принципи планування.
59. Повноваження та відповідальність в організації. Делегування повноважень.
60. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
61. Принципи та функції менеджменту.
62. Різновиди колективів, їх структура та динаміка. Соціальний розвиток колективу.
63. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.
64. Системний підхід до організації. Організація як відкрита система, її основні елементи.
65. Соціальна відповідальність у менеджменті.
66. Керівництво в організації, форми влади та впливу.
67. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди.
68. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.
69. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.
70. Управління запасами на підприємстві.
71. Управління матеріально-технічним забезпеченням.
72. Управління мобільністю кадрів, трудова кар'єра.
73. Кадрова політика організації.
74. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення.

2. Економіка підприємства

75. Підприємства, цілі діяльності, форми власності, організаційні форми.
76. Економічний механізм діяльності підприємства, його взаємозв'язки, державні та ринкові регулятори, їх характеристика.
77. Основні засоби, їх сутність, склад і значення.
78. Моральний і фізичний знос основних фондів, амортизація та відновлення.
79. Оборотні кошти, поняття, їх склад та структура.
80. Оплата праці, її склад та регулювання.
81. Показники ефективності використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх обігу.
82. Показники ефективності використання основних фондів та напрямки її підвищення.
83. Показники фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
84. Прибуток, джерела його формування та напрями використання.
85. Принципи організації праці (розподіл та кооперація праці, спеціалізація).
86. Продуктивність праці, її значення, показники і методи її вимірювання, основні напрямки підвищення.
87. Продукція підприємства, її галузеві особливості, методи вимірювання обсягу

виробництва продукції.

88. Рентабельність продукції та виробництва, основні шляхи її підвищення.

89. Система підготовки та підвищення кваліфікації кадрів.

90. Склад і структура кадрів підприємства, галузеві особливості.

91. Сутність економічного ефекту та ефективності.

92. Сутність ресурсів підприємства. Характеристика матеріальних і нематеріальних ресурсів підприємства.

93. Форми та системи оплати праці робітників та службовців.

94. Джерела та ефективність інновацій та інвестицій.

95. Інвестиції, їх сутність, види та значення в економіці.

96. Інновації, поняття та класифікація.

97. Кадрова політика організації.

98. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на зовнішньому та внутрішньому ринках.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виражена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною системою	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: - досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; - творчо використовує знання для розв'язання практичних завдань.
Добре (4)	Абітурієнт: - володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	Абітурієнт: - частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: - має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - припускає принципові помилки при вирішенні практичних завдань; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та оподаткування.

Протокол № 12 від «12» березня 2018 р.

Завідувач кафедри

менеджменту та оподаткування, проф.

Н.С. Краснокутська

073 Менеджмент
073.02 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
073.07 Міжнародний бізнес

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», «спеціаліст», «магістр».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Програма вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись у магістратурі ДВНЗ «Університет банківської справи» з метою здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 073 «Менеджмент». Програму складено на основі дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів з менеджменту, економіки та підприємництва, передбачених відповідними освітньо-професійними програмами підготовки бакалаврів. Разом з тим, програма передбачає і певні знання із циклу дисциплін загальноекономічної підготовки, передусім з економічної теорії (мікро- та макроекономіки).

Програма вступного випробування зі спеціальності 073 «Менеджмент» має міжпредметний синтетичний характер, що досягається побудовою за модульним принципом:

Модуль 1. Економічна теорія.

Модуль 2. Економіка підприємства.

Модуль 3. Менеджмент.

Модулі програми - відносно цілісні утворення в яких відображаються окремі сторони економічної та управлінської діяльності і об'єднуються знання з певних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріали операційного характеру, які дозволяють виявити знання й уміння використовувати категоріальний апарат, аналітичне мислення, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями управління економічною діяльністю підприємства в умовах вітчизняної та міжнародної економік.

Модуль 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

1.1. Економічні потреби і виробничі ресурси.

Економічні потреби як основа мотивації діяльності людини . Класифікація і розвиток економічних потреб. Безмежність потреб. Потреби та економічні інтереси. Класифікація та взаємодія економічних інтересів. Споживче благо як засіб задоволення потреб. Поведінка споживача. Оцінка споживачем корисності. Закон спадної граничної корисності. Економічні ресурси. Обмеженість ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Процес виробництва. Праця. Засоби праці. Продукт. Технологічні способи виробництва. Економічне зростання.

Проблема "що, як, для кого виробляти". Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Поведінка виробника на ринку. Закон спадної віддачі.

1.2. Загальні основи функціонування ринкового механізму.

Сутність натурального та товарного господарства. Товар та його властивості. Виникнення і розвиток грошових відносин. Суть та функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Сутність попиту.

Закон попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ринкова рівновага. Еластичність попиту та пропозиції. Сутність і види конкуренції. Причини виникнення та сутність монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства. Антимонопольне законодавство.

1.3. Аналіз поведінки споживача.

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Закон спадної граничної корисності блага. Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівновага споживача. Еквіваріантний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості. Гранична норма заміщення благ. Бюджетна лінія. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Закони Енгеля. Лінія «ціна - споживання»

1.4. Мікроекономічна модель підприємства і витрати виробництва.

Поняття підприємства. Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття і параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Ефект масштабу. Постійна (стала), спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу. Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

1.5. Ринки досконалої та недосконалої конкуренції.

Ознаки й умови досконалої конкуренції. Ринкова поведінка підприємства в коротко- та довгостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску. Модель «чистої монополії» та її характеристики. Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Рівновага фірми-монополіста в короткостроковому періоді. Цінова дискримінація та її види. Основні ознаки олігополії. Теоретичні моделі олігополії. Ознаки монополістичної конкуренції. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика фірми у короткостроковому періоді.

1.6. Ринки факторів виробництва.

Похідний попит. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку Рівновага на ринку праці.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Ринки капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

1.7. Макроекономічна динаміка та економічний розвиток. Економічне зростання та економічний розвиток. Типи економічного зростання. Економічне зростання та економічні коливання. Економічна нерівновага. Економічні кризи та їх причини. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Особливості розвитку економіки в Україні. Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Оцінка рівня безробіття. Види безробіття: фрикційне структурне, циклічне (кон'юнктурне). Повна зайнятість і природне безробіття. Пояснення безробіття на кейнсіанських та неокласичних засадах. Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття за законом Оукена. Засоби обмеження безробіття. Інфляція як результат порушення рівноваги товарного ринку. Оцінка рівня інфляції. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознаками темпу та очікування. Інфляція за основною причиною виникнення: попиту, витрат, грошей. Наслідки неочікуваної інфляції. Антиінфляційні заходи.

1.8. Макроекономічна політика. Можливість впливу уряду на загальний стан економіки. Суть, завдання і види макроекономічної політики. Фіскальна політика та її основні знаряддя. Дефіцит бюджету. Концептуальні підходи до збалансування бюджету. Види фіскальної політики та її результативність. Державний борг. Зовнішня заборгованість країни. Суть монетарної (грошової) політики. Попит на гроші та пропозиція грошей. Центральний банк і його функції. Інструменти монетарної політики: норма резервування, облікова ставка, операції на відкритому ринку. Особливості макроекономічної політики України.

1.9. Світова економіка. Основні форми міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці та його чинники. Спеціалізація країн. Міжнародна торгівля. Торговельний баланс. Абсолютна перевага. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля України. Міжнародні організації з регулювання зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм і лібералізм. Торговельні обмеження: мито, квоти, немитні бар'єри. Валютні відносини. Конвертованість валют. Валютний курс і його види. Плаваючий валютний курс. Попит і пропозиція валюти. Міжнародна валютна система та її еволюція. Золотий стандарт. Золотодоларовий стандарт. Ямайська валютна система. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародна економічна інтеграція. Провідні міжнародні регіональні економічні об'єднання. Європейський Союз. Інтеграція України у світову економіку.

МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Теорія підприємств і основи підприємництва. Підприємство як організаційно відокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Підприємство як суб'єкт господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Підприємницька діяльність: принципи здійснення, форми, типи й моделі. Договірне забезпечення підприємництва.

2.2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми. Класифікація підприємств та її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Чинники формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації). Інтеграційні форми підприємств та організацій.

2.3. Структура та управління підприємством. Особливості управління як системи. Об'єктивна необхідність і поняття управління суб'єктами господарювання. Планування, організація, мотивація і контроль як основні функції управління підприємствами та організаціями. Поняття і теоретико-методологічна основа класифікації методів управління. Сутність і параметри організаційної структури управління підприємством. Основні типи організаційних структур управління.

2.4. Планування діяльності підприємства. Принципові основи планування. Планування як домінантна функція управління. Специфічні принципи планування. Система планів підприємства. Методи планування діяльності та розвитку підприємства. Сутність та основні етапи стратегічного планування на підприємстві. Бізнес-планування: сутність і призначення. Тактичне і оперативне планування діяльності фірми.

2.5. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Чинники зростання продуктивності праці. Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Поняття оплати праці. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. Функції оплати праці та їх реалізація. Форми й системи оплати праці робітників.

2.6 Капітал підприємства. Характеристика капіталу і виробничих фондів. Класифікація та амортизація основних засобів. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Поняття й види нематеріальних ресурсів підприємства їх характеристика. Сутнісна характеристика оборотних коштів. Нормування оборотних коштів. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.

2.7. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Прибуток і дохід. Види прибутку і методика їх розрахунку. Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки фінансового стану підприємства.

МОДУЛЬ 3. МЕНЕДЖМЕНТ

3.1. Сутність менеджменту та роль менеджера в організації.

Менеджмент: сутність, рівні та ключові принципи. Роль менеджера як суб'єкта управління. Функції менеджменту. Ролі менеджера. Стили управління. Ключові навички управління.

3.2. Функція планування в системі менеджменту. Місце і значення планування в циклі менеджменту. Класифікація цілей організації. Вимоги до правильно сформульованих цілей.

Використання методу «дерева рішень» для вибору оптимального варіанта плану дій організації. Типи планів у організації: стратегічні та оперативні, коротко- та довгострокові плани, завдання та орієнтири. Сутність концепції управління за цілями. Алгоритм процесу управління за цілями, його переваги та недоліки.

3.3. Функція організації в системі менеджменту. Загальна характеристика функції організації. Типологія організаційних структур та принципи реалізації функції організації. Сфери застосування різних типів організаційних структур.

3.4. Функція мотивації в системі менеджменту. Сутність мотивації та її види. Модель процесу мотивації. Класифікація потреб співробітників організації відповідно до теорій змісту мотивації. Основні фактори мотивації згідно з процесним підходом. Функції заробітної плати. Основні принципи формування системи преміювання персоналу організації.

3.5. Функція контролю в системі менеджменту. Роль і місце контролю в системі управління. Етапи процесу контролю. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; завершальний. Класифікація інструментів управлінського контролю.

3.6 Зовнішньоекономічна діяльність підприємства. Сутність поняття ЗЕД. Класифікація ЗЕД операцій. Стратегічні рішення у ЗЕД діяльності підприємств. Митне оформлення операцій ЗЕД. Ефект і ефективність здійснення операцій у ЗЕД.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: Політекономія: підручник ; за ред. В. Д. Базилевича - 10-е вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2015. - 702 с.
2. Економіка підприємства: [підручник] За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2002. - 420 с.
3. Экономика: принципы, проблемы и политика / Кэмпбелл Р. Макконнелл, Стэнли Л. Брю.: Изд-е 19.: Инфра-М., М., 2015. - 1028 с.
4. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее: монография / под ред. В.М.Гейца, В.Н.Тарасевича. - К.: ЦУД., 2014. - 566 с. (I и II части).
5. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 226 с.
6. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх [та ін.] ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2015.- 324 с.
7. Акулов М. Г. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. - Вінниця: Нілан - ЛТД, 2013. - 394 с.
8. Амстронг, Майкл. Менеджмент: методы и приемы : Пер. с 3-го англ. изд. / М. Амстронг. - Київ : Знання-Прес, 2006. - 876 с. - (Европейский менеджмент)
9. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / [С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.] ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха; Львів, нац. ун-т ім. Івана Франка, Екон. ф-т. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ: Знання, 2014. - Кн. 2 : Мікроекономіка. - 390 с.

10. Н.Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституціональний підхід: навчальний посібник / І.О. Бочан. - К.: Знання, 2012. - 211 с.
11. Бізнес-планування: [навч. посіб.] / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р. Л. Лупак. - Київ : Знання, 2013. - 207 с.
12. Бутко М. П. Виробничий менеджмент : підручник / М. П. Бутко. - К. : ЦУЛ, 2015.-400 с.
13. Березін О.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О. В. Березін, Л. М. Березіна, Н. В. Бутенко. -К.: Знання, 2009. -390 с.
14. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / Л.О.Болтянська, Л.О.Андрєєва, О.І. Лисак. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015.- 668 с.
15. Бойчик І.М. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / І.М. Бойчик. - К.: АТІКА, 2006. -528 с.
16. Васильців Т.Г. Економіка малого підприємства: [навч. посіб.] / Т.Г. Васильців. - К.: Знання, 2013. - 446 с.
17. Виробничий менеджмент : підручник для внз / за заг. ред. Бутка М. П. ; М-во освіти і науки України, Чернігів, нац. технолог. ун-т. - К. : Центр учб. літ., 2015.-424 с.
18. Гетьман О.О. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. -К.: ЦНЛ, 2006. -488 с.
19. Гречко А. В. Економіка підприємства : курс лекцій : [у 2 кн.]. Кн. 2,ч.
20. Джоан Адаир. Искусство управлять людьми и собой. - М: Изд - во Эксмо, 2014. - 656 с.
21. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: навчальний посібник / С.Д. Дзюбик, О. С. Ривак. - К.: Знання, 2014. - 423 с.
22. Діденко В. М. Менеджмент: підручник/В, М. Діденко, - Київ: Кондор, 2014. - 544 с.
23. Захарчин Г. М. Основи підприємництва: навч. посібник / Г. М. Захарчин. - 2 - ге вид., переробл. і доповн. - К.: Знання, 2013. - 407 с.
24. Іванілов О.С. Економіка підприємства: [підручник] / О. С. Іванілов. - 2-е вид. - К.: ЦУЛ, 2011. -728 с.
25. Круш П. В. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: [навч. посіб.] / П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна. - К. : НТУУ «КПІ», 2012. - 488 с.
26. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Основи менеджменту: Підручник. - К. : Академвидав, 2012.- 276 с.
27. Лук'яненко Д. Г. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук; М -во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». - Київ: КНЕУ, 2014. - 762 с.
28. Маренич А.І. Менеджмент: Навчальний посібник - Черкаси: ЧІБС УБСНБУ, 2009.- 140с
29. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканєвич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. - К. : Ліра-К, 2015. - 550 с.
30. Менеджмент організацій: навч. посібник / Л. Г. Шморгун. - К.: Знання, 2010. - 452 с.
31. Менеджмент персоналу: навч. посібник / авт.. кол. -К.: УБС НБУ, 2011.-381 с.
32. Мескон М.Х. Основы менеджмента: пер. с англ./ М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. - 3-е изд.. - М.: Вильямс, 2011.
33. Н.В. Дикань, І.І. Борисенко Навчальний посібник «Менеджмент» - Харків: ХІБС УБС НБУ (м. Київ), 2007. - 301 с.

34. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій : навч. посібник для ВНЗ / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2016.- 560 с.
35. Сучасні концепції менеджменту : Навчальний посібник/ Ред. Л.І. Федулова. - Київ : ЦУЛ, 2013. - 536 с.
36. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. - К. : Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.
37. Палеха Ю. І. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / Ю. І. Палеха. - К. : Ліра-К.- 2015. -346 с.
38. Туленков, М. В. Сучасні теорії менеджменту [Текст]: навчальний посібник / М. В. Туленков. - К. : Каравела, 2014. - 304 с.
39. Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / кол. авт.; за аг. ред.. д-ра екон. наук, проф.. Л.К. Семів. - К. : УБС НБУ, 2011. - 406с.
40. Харів П.С. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: [навч. посіб. для ВНЗ]. - [3-тє вид., перероб. і доп.] / П.С. Харів. - К.: Знання, 2008. - 357 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється чотирьохбальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: грунтовно, логічно, послідовно та вірно відповів на поставлені запитання; глибоко аргументував прийняті рішення; продемонстрував повне розуміння матеріалу, обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно виконав необхідні розрахунки, практично застосувавши відповідні правила, методи, принципи, нормативні та довідкові матеріали; проаналізував отримані результати та вірно оцінив їх; показав вміння застосовувати на практиці знання і практичні навички, набуті при вивченні тем даного курсу; у відповідях не допустив помилок, виконав завдання граматично та стилістично грамотно і у відповідності з вимогами.
Добре (4)	Абітурієнт: повно і в основному правильно відповів на поставлені запитання, допустивши при цьому несуттєві помилки та неточності; відповів на питання правильно по суті, але недостатньо повно та чітко; виявив розуміння матеріалу, професійно обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно та вміло застосував відповідні правила, методи, принципи на всіх етапах вирішення поставлених задач; проаналізував отримані результати та оцінив їх; допустив окремі неточності у формулюваннях і послідовності викладення матеріалу; виконав завдання з окремими граматичними помилками та з незначними відхиленнями від вимог стандартів.

Оцінка за 5 бальною	Характеристика відповіді
Задовільно (3)	Абітурієнт: відповів на питання неповно, допустив неточності в аргументуванні прийнятих рішень; виявив розуміння лише основних положень курсу; не зумів глибоко і переконливо обґрунтувати свої відповіді, навести відповідні приклади; допустив неточності у формулюваннях і недоліки в логічній послідовності викладення матеріалу; з несуттєвими помилками провів розрахунки, невміло проаналізував їх і недостатньо вірно оцінив отримані результати; виконав завдання з порушенням вимог стандартів та з граматичними і стилістичними помилками.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: невірно відповів на поставлені теоретичні питання, а практичні завдання виконав лише частково (менше ніж на половину); виявив незнання більшої частини тем курсу; допустив значні помилки у формулюванні правил, методів та теоретичному описі процесів, схем, варіантів компонувань тощо; неправильно використав розрахункові формули та допустив помилки при проведенні розрахунків, не проаналізував їх результати.

Схвалено на засіданні кафедри «.....»

Протокол № _____ від «__» _____ 2018 р.

Завідувач кафедри
менеджменту ЗЕД та фінансів

Міщенко В.А.

073 Менеджмент

073.04 Менеджмент підприємств та організацій

073.06 Управління підприємницькою діяльністю

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва, маркетингу.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Тести

для оцінки рівня знань абітурієнтів з технікумів на 2, 3-ій курс НТУ «ХП»

1. Цінний папір, що свідчить про долю її власника в капіталі (майні) підприємства що не надає право на участь в його прибутках.

- а) облігація
- б) вексель
- в) акція
- г) приватизаційний сертифікат

2. Підрозділ - це:

- а) частина підприємства або організації
- б) частина підприємства того, що виконує конкретне завдання
- в) частина підприємства або організації, створена для досягнення певної мети
- г) частина підприємства, відособлена в результаті горизонтального розподілу праці для вирішення конкретних завдань і досягнення специфічних цілей.

3. До основних функцій маркетингу не відносяться:

- а) збір інформації
- б) збут і розподіл
- в) реклама
- г) усі відповіді не вірні

4. Що може викликати падіння попиту на товар?

- а) зниження цін на товар-замінник
- б) очікування зростання цін на товар
- в) падіння пропозиції на товар

5. Преміювання працівників здійснюється на основі:

- а) норм вироблення
- б) виконання плану по усім показникам господарської діяльності
- в) положення про преміювання працівників підприємства
- г) за рішенням керівника підприємства

6. Витрати виробництва класифікують за наступними ознаками:

- а) за економічним змістом
- б) по відношенню до об'єму виробництва

- в) по галузях діяльності
- г) усі відповіді вірні

7. У ринковій економіці високий рівень зарплати залежить від:

- а) узаконеного рівня мінімальної зарплати
- б) дій уряду
- в) рівня продуктивності праці працівників
- г) соціальної відповідальності лідерів ділового світу

8. Проблема обмеження ресурсів можна розв'язати:

- а) якщо люди економитимуть ресурси
- б) якщо усі добровільно обмежать свої потреби
- в) лише в майбутньому, коли рівень розвитку павуки і техніка дозволить істотно збільшити виробництво товарів.
- г) немає вірної відповіді

9. Середня зарплата визначається:

- а) діленням об'єму виробленої продукції на облікову чисельність тих, що працюють
- б) діленням прибутку на середньосписочну чисельність тих, що працюють
- в) діленням річного фонду оплати праці усіх працівників на середньосписочну чисельність тих, що працюють.
- г) немає можливості визначити

10. Економічна ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві визначається:

- а) продуктивністю праці
- б) витратами на оплату праці
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату
- д) усі відповіді вірні

11. Які з наступних виразів є найбільш правильним визначенням вільної ціни:

- а) вільні ціни визначаються виходячи з кон'юнктури ринку і споживчих якостей продукції.
- б) вільною ціною є ціна, в яку включається собівартість виробництва, прибуток, без обмеження рівня рентабельності, ПДВ іноді акциз
- в) вільні ціни - це ціни, які встановлюються виробником за погодженням н на рівноправних умовах із споживачем і застосовуються при розрахунках виробників зі своїми покупцями.

12. У оборотні кошти не входять засоби, вкладені в:

- а) виробничі запаси;
- б) залишки НЗП і витрати майбутніх періодів;
- в) патенти, торговельні марки;
- г) МБП;

13. Основні фонди підприємства класифікуються за наступними ознаками:

- а) по місцю в процесі виробництва;
- б) за призначенням;
- в) по приналежності;
- г) по участі в технологічному процесі;
- д) за джерелами фінансування;

е) усі попередні відповіді вірні.

14. Показник продуктивності праці рівноцінний поняттям економічної теорії:

- а) середній продукт праці;
- б) граничний продукт праці;
- в) замещаємость виробничих чинників;
- г) виробнича функція.

15. Сучасними формами матеріального стимулювання праці працівників є:

- а) почасова оплата праці;
- б) безпосередній розподіл між працівниками частини прибули;
- в) винагорода за працю в натуральній формі;
- г) матеріальні блага з громадських фондів споживання.

16. Податок на додану вартість це:

- а) частина знову створеної вартості, яка вноситься до бюджету на кожному етапі реалізації товарів, виконання робіт і послуг;
- б) елемент вільної ціни (відпускний) промислового підприємства, за рахунок якого утворюється прибуток підприємства-виробника;
- в) складова частина вільної відпускної ціни оптового підприємства, призначена для покриття витрат оптових організацій.

17. Перевагами малих підприємств є:

- а) можливості отримання кредитів банків;
- б) можливості забезпечення матеріально-технічними ресурсами;
- в) можливості пристосування до змін кон'юнктури ринку;
- г) усі відповіді вірні.

18. Фондовіддача основних фондів залежить:

- а) від віддачі пасивної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- б) від віддачі активної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- в) від фондомісткості продукції;
- г) усі відповіді вірні.

19. Процес планування охоплює наступні етапи:

- а) прогнозування, розробка програми дій, складання графіку робіт;
- б) прогнозування, з'ясування і вибір варіантів розвитку;
- в) прогнозування, формування цілей і бюджету;
- г) прогнозування, вибір варіантів розвитку, формування цілей, програми дій і бюджету;
- д) усе перераховане вище вірно.

20. Яким з показників застосовуємося для оцінки ефективності використання оборотних коштів:

- а) середня сума оборотних коштів;
- б) сума оборотних коштів на певну дату;
- в) тривалість одного обороту оборотних коштів в днях.

21. Початковим елементом відпускної ціни промислового підприємства є:

- а) прибуток, що є основним джерелом формування власних засобів підприємства;
- б) собівартість продукції, що відбиває витрати підприємства по виробництву і реалізації продукції;
- в) акцизний збір, який є непрямим податком на високорентабельні і монопольні товари.

22. До податків на товари не відносяться:

- а) податок на додану вартість;
- б) акцизний збір;
- в) податки на прибутки юридичних осіб;
- г) митні збори.

23. В склад матеріально-технічної бази підприємства включають:

- а) засоби праці;
- б) предмети праці;
- в) вживані технології;
- г) організація виробничих процесів;
- д) енергетичне і інформаційне забезпечення;
- е) усі відповіді вірні.

24. До складу споживчого ринку входять:

- а) ринок землі;
- б) ринок цінних паперів
- в) ринок товарів народного споживання

25. Яке визначення є найповнішим визначенням поняття ризику?

- а) ризик - це можлива небезпека матеріальних й інших втрат;
- б) ризик - це дії, в результаті яких мета не досягнута;
- в) ризик - це витрата зусилля, засобів при невизначеному співвідношенні виграшу і втрат.

26. Основні фонди втрачають свою первинну вартість в процесі:

- а) фізичного зносу;
- б) морального зносу;
- в) фізичного і морального зносу.

27. Економічна ефективність використання трудових ресурсів в підприємстві визначається:

- а) продуктивність праці;
- б) витратами на оплату праці;
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів;
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату;
- д) усі відповіді вірні.

28. Виберіть кращого вимірника рівня життя в країні:

- а) грошовий дохід на душу населення;
- б) реальний дохід на душу населення;
- в) рівень безробіття;
- г) рівень інфляції.

29. Збільшення попиту на гарячі домашні пиріжки, що продаються біля станції метро, викликало однозначну реакцію - випікати і продавати пиріжки стали у великій кількості, в результаті ціна на пиріжки:

- а) впала;
- б) могла не змінитися;
- в) підвищилася;
- г) подвоїлася.

30. Хто має більший вплив на управління підприємством?

- а) власники звичайних акцій;
- б) власники привілейованих акцій;
- в) і ті, і інші мають рівний вплив;
- г) і ті, і інші ніяк не впливають на управління підприємством.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Вступні випробування проводяться у вигляді тестування. Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії.

Для проведення тестування приймальною комісією попередньо готуються тестові завдання відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ».

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 30 тестових завдань з варіантами відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 3 академічні години (180 хвилин).

Вірне виконання усіх 30 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Одне вірно виконане завдання оцінюється в 3 бали.

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки експертного оцінювання знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (таблиця 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (таблиця 2).

Таблиця 1 - Критерії експертного оцінювання знань абітурієнтів при виконанні тестового завдання з фахового вступного випробування

	Характеристика відповіді	100 балів
1.1	Вірна відповідь на тестове завдання	3 бали
1.2	Правильність оформлення тестового завдання, та відповідність його оформлення встановленим критеріям (вимогам)	5 балів
1.3	Відсутність редакційних помилок	5 балів

Після експертного оцінювання та узагальнюючого підрахунку отриманої студентом певної кількості балів передбачається подальше їх переведення у критерії ECTS згідно з таблицею 2.

Таблиця 2 – Переведення відповідної кількості балів у критерії ECTS

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C	Добре	75-81
D	Задовільно	64-74
E	Задовільно	60-63
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	1-59

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

075 Маркетинг
075.01 Рекламний бізнес
075.03 Маркетингові дослідження

АНОТАЦІЯ

Метою проведення вступного випробування за фахом при зарахуванні на навчання на 2-3 курс за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю 075 «Маркетинг» та спеціалізаціями 075-01 «Рекламний бізнес», 075-03 «Маркетингові дослідження» є з'ясування теоретичних знань та практичних навичок вступників щодо розв'язання конкретних економічних та господарських завдань, які входять у коло питань маркетолога.

Вступне фахове випробування включає питання нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки:

Для зарахування на 2 курс:

3. Вступ до спеціальності.
4. Регіональна економіка.

Для зарахування на 3 курс:

4. Вступ до спеціальності.
5. Регіональна економіка.
6. Маркетинг.

Організація вступних випробувань здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію НТУ «ХП».

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІН ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

2.1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Мета дисципліни – знайомство з основними поняттями теорії та практики маркетингу, розвиток аналітичних навичок студента, оволодіння елементами самостійної роботи.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність та завдання маркетингу як навчальної дисципліни, історичні віхи формування теорії і практики маркетингу; культурні аспекти маркетингової діяльності; основи поняття маркетингу, його елементів і структури; функції та завдання основних підрозділів маркетингових служб та окремих працівників; тенденції становлення та розвитку маркетингу як науки та здобутки провідних вчених маркетингологів.

вміти: пояснювати сутність підвищення ролі маркетингу в сучасних умовах; аналізувати еволюцію концепцій маркетингу; володіти інструментами маркетингу як концепції управління підприємством; свідомо виокремлювати маркетингові функції з-поміж інших бізнесових функцій підприємства; здійснювати пошук навчальних, наукових і прикладних матеріалів у пошукових системах електронних мереж.

Тема 1. Сутність, цілі, завдання та історія розвитку маркетингу

Сутність маркетингу. Основні підходи до визначення маркетингу. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людей. Етапи та тенденції розвитку маркетингу.

Тема 2. Маркетинг як навчальна дисципліна

Особливості маркетингу як навчальної дисципліни. Актуальність і мета підготовки маркетингологів. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетингологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетингологів.

Тема 3. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності

Маркетинг на рівні окремої особи. Маркетинг на рівні підприємства. Маркетинг некомерційних установ і організацій. Маркетинг на рівні держави.

Тема 4. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу

Особливості американського та європейського підходів до теорії розвитку маркетингу. Внесок економістів-нобеліантів (лауреатів Нобелівської премії) у теорію маркетингу.

Тема 5. Аспекти маркетингу

Економічні аспекти маркетингу. Психологічні аспекти маркетингу. Соціологічні аспекти маркетингу. Культурні аспекти маркетингу

Тема 6. Економічні теорії маркетингу

Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення. Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.

Тема 7. Концепції маркетингу

Сутність маркетингу. Еволюція і концепції маркетингу. Чотири етапи розвитку маркетингу. Основні концепції маркетингу. Сучасна концепція маркетингу

Тема 8. Категорії маркетингу

Потреби, цінності, запити споживачів. Поняття терміну «попит». Вартість і цінність товару. Задоволення потреб та запитів споживачів.

Тема 9. Комплекс маркетингу.

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції та зміст складових елементів комплексу маркетингу. Характерні риси комплексу маркетингу та принципи його ефективності.

Тема 10. Еволюція концепції «4Ps»

Концепції «4Ps» та її значення в теорії маркетингу. Концепція «5Ps». Концепція «7Ps», «8Ps». Інші «Ps» концепції.

Тема 11. Нові «літерні» концепції маркетингу

Концепція «4Cs». Концепція «5As».

Тема 12. Соціальна відповідальність і етика маркетингу

Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм. Етика маркетингу.

Тема 13. Маркетинг як наука

Маркетинг як сфера наукового пізнання. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.

Тема 14. Освітні аспекти формування особистості майбутнього фахівця

Основні тенденції розвитку професійної діяльності фахівця з маркетингу. Сутність і значення понять: знання, вміння, навички, компетентність, професіоналізм. Міжнародні форми кваліфікування рівня професійної підготовки фахівців з маркетингу.

Тема 15. Становлення ринкової економіки в Україні

Загальна характеристика ринкової економіки. Види, типи і моделі ринку.

Тема 16. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні

Закони України, спрямовані на створення умов для розвитку цивілізованої конкуренції. Пакет законів і декретів, що регламентують діяльність підприємств за кожною складовою комплексу маркетингу

2.2. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Мета дисципліни – формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: закони розміщення і територіальної організації продуктивних сил країни та окремих регіонів на базі механізму дії економічних законів і закономірностей розвитку економіки;

вміти: робити глибокий всебічний аналіз сучасного стану розвитку продуктивних сил та характеру їх розміщення на території країни, її економічних регіонів; на базі глибокого аналізу сучасного стану розвитку та розміщення продуктивних сил передбачати перспективи розвитку галузей народного господарства; виявляти основні проблеми розвитку регіональної економіки та обґрунтовувати шляхи і напрямки їх вирішення.

Тема 1. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіону

Предмет курсу. Територіальний поділ праці і розміщення продуктивних сил. Місце курсу в системі наукових дисциплін. Зв'язок з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами. Методологічна основа курсу. Спеціальні методи. Завдання дисципліни. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності розміщення продуктивних сил, їх об'єктивний характер. Порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.

Тема 2. Економічне районування і територіальна організація продуктивних сил

Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства. Територіальний розподіл праці – основа формування економічних районів. Сучасне мезорайонування України. Територіальна організація господарства. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення – економічного районування.

Тема 3. Наукові методи аналізу розміщення продуктивних сил і рівнів економічного розвитку регіонів

Основні закономірності РПС: ефективність розміщення продуктивних сил, територіальний розподіл праці, економічна цілісність регіону, регіональної інтеграції господарства, територіальної концентрації продуктивних сил, зближення рівнів соціально-економічного розвитку регіонів; комплексного розміщення продуктивних сил. Показники спеціалізації регіонів країни: питома вага виробництва продукції галузей спеціалізації регіону в загальному виробництві країни, коефіцієнт локалізації, коефіцієнт виробництва на душу населення, коефіцієнт товарності.

Тема 4. Природно – ресурсний потенціал та його економічна оцінка

Соціально-економічний потенціал регіону: природно-ресурсний, демографічний, науково-технічний, виробничий, науковий, рекреаційний, інформаційний, соціальний, культурний. Природно-ресурсний потенціал та його структура. Місце України в світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах, рівень забезпечення власних потреб. Кількісна та якісна оцінка

природних ресурсів і природних умов: балансові, промислові, геологічні і прогнознi запаси сировини і палива. Характеристика природно-ресурсного потенціалу: паливних, рудних, нерудних корисних копалини, земляних, водних, біологічних, рекреаційних. Ресурсозбереження як головний напрям використання природно-ресурсного потенціалу. Екологічні проблеми України. Охорона довкілля. Раціональне природокористування.

Тема 5. Населення і трудові ресурси

Населення України та його роль у розвитку і територіальній організації господарства. Чисельність населення. Регіональні особливості відтворення населення. Демографічні проблеми. Депопуляція. Територіальне розміщення населення. Міграція населення та її види: регіональні особливості і відмінності. Національний склад населення та його особливості. Міське і сільське населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.

Тема 6. Виробничий і науково – технічний потенціал

Виробнича сфера. Галузева структура промисловості України. Структурні зміни у виробництві. Виробничий потенціал. Інвестиційний потенціал. Інноваційна діяльність. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Показники виробництва в регіоні. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил. Альтернативні джерела енергії. Новий вигляд сировини і матеріалів. Зміна в галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.

Тема 7. Господарський комплекс України, особливості структури і трансформації в ринкових умовах

Поняття господарського комплексу. Основні показники, що характеризують економіку країни. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку. Історія розвитку економіки України. Сучасний економічний стан України – основні тенденції та проблеми. Структура господарського комплексу України. Стратегія і тактика структурної перебудови. Зміна в галузевій структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації і технологічного прогресу.

Тема 8. Міжгалузеві комплекси та їх роль у розвитку економіки України

Промисловість, як провідна галузь індустріального сектора. Галузева структура промисловості України: ефективність і тенденції розвитку. Роль паливно-енергетичного комплексу в народному господарстві та його структура. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування. Їх вплив на розвиток і територіальну організацію народного господарства. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура. Металургія як чинник районування. Роль машинобудування в народному господарстві. Структура комплексу. Умови і чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування. Значення галузей хімічного комплексу в народному господарстві. Структура комплексу. Лісова і деревообробна промисловість. Галузева структура. Значення агропромислового комплексу (АПК) в народному господарстві. Пріоритетність вирішення продовольчої програми. Галузева структура АПК. Сільське господарство. Галузева структура сільського господарства.

Тема 9. Сутність регіональної економіки та її регіональні особливості

Економіка регіонів – ланка єдиного господарського комплексу України. Місце і спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових стосунків. Диференціація території по рівню і комплексності розвитку виробничих сил. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх вирішення. Територіально-виробничі комплекси та їх роль в розвитку продуктивних сил. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система. Виробничі комплекси, промисловий вузол, район, технополіс, портово-промисловий комплекс. Спільність регіональних соціально-економічних систем. Територіальні особливості розвитку різних регіонів і областей України.

Тема 10. Економіка регіонів України та особливості регіонального розвитку

Господарство регіонів України. Характеристика продуктивних сил економічних районів України: Донецького, Придніпровського, Північно-східного, Столичного, Причорноморського, Центрального, Подільського, Карпатського, Північно-західного. Склад і місце району в економіці України, галузі спеціалізації, основні чинники районоутворення, географія основних галузей промисловості та АПК, транспортна система, проблеми і перспективи розвитку економіки району.

Тема 11. Регіональна економічна політика України та управління регіональним розвитком

Основні складові механізму реалізації регіональної економічної політики: відповідна законодавчо-нормативна база; бюджетно-фінансове регулювання регіонального розвитку; програмування і прогнозування; розвитку різних форм продуктивних сил. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями. Об'єкти і суб'єкти регіональної економічної політики. Стратегія економічного розвитку. Стратегічна модель економічного розвитку України. Стійкий розвиток та економічне зростання. Концепція стійкого розвитку. Основні принципи, положення і завдання. Цілі державної регіональної економічної політики. Підвищення ефективності територіального розподілу праці. Оптимізація інтеграційних і дезінтеграційних процесів. Основні принципи державної регіональної економічної політики. Завдання регіональної економічної політики. Забезпечення комплексності і раціональної структури господарства регіону.

Тема 12. Зовнішньоекономічні зв'язки та їх роль у розвитку продуктивних сил України і її регіонів

Основні форми зовнішньоекономічних зав'язків (ЗЕЗ). Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку. Об'єктивні причини розширення ВЕС. Територіальна і товарна структура експорту і імпорту. Головні торговельні партнери України. Проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні. Зовнішньоекономічна співпраця України в рамках СНД. Історичні, політичні, економічні, науково-технічні, військові, соціальні, транспортні, культурні зв'язки ЗЕЗ з країнами Євросоюзу, ГУАМ, СЕП, ЧОС. Інтеграція України в ЄС.

2.3. МАРКЕТИНГ

Мета дисципліни – формування наукового світогляду і глибоких знань з теорії маркетингу, набуття вмінь і навичок конкретної маркетингової діяльності, методологічних аспектів організації маркетингової діяльності та її пріоритетів у сучасних умовах.

Під час підготовки до вступного випробування необхідно звернути увагу на те, що вступник повинен:

знати: сутність, завдання, принципи, функції маркетингу, його основні типи і сфери застосування; чинники маркетингу; маркетингову інформаційну систему і маркетингові дослідження; управління маркетинговою діяльністю; маркетингові стратегії; формування і реалізація товарної, цінової, розподільчої і комунікаційної політики;

вміти: здійснювати сегментування ринку; на основі системи критеріїв проводити процес відбору цільового сегмента; оцінювати вплив чинників маркетингового середовища на діяльність фірми; класифікувати і характеризувати джерела маркетингової інформації; проводити маркетингові дослідження методом анкетного опитування; аналізувати ринкові ситуації, визначити причини, які спричинили упущення вигоди (прибутку); володіти методикою побудови графіків життєвого циклу товарів (послуг) і на їх основі вміти аналізувати ефективність продажу на всіх етапах; вибрати метод встановлення ціни в залежності від ситуації, що складається на ринку в певний момент; визначати основні альтернативні види каналів збуту якими може скористатися фірма; розробляти маркетингові стратегії із просування товарів і послуг фірми на ринку; аналізувати рекламні звернення за різними ознаками; володіти навиками вибору засобів передачі рекламного звернення в залежності від специфіки товару, цільової аудиторії, поєднання кольорів; аналізувати ефективність рекламної роботи та пропонувати шляхи її підвищення.

Тема 1. Формування теорії маркетингу

Предмет і задачі курсу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу. Принципи маркетингу та напрямки сучасного його розвитку. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу. Становлення та розвиток маркетингу в Україні.

Тема 2. Взаємозв'язок маркетингу із суміжними дисциплінами.

Економічні аспекти теорії маркетингу. Психологічні аспекти теорії маркетингу. Соціологічні аспекти теорії маркетингу. Культурологічні аспекти теорії маркетингу. Вклад економістів – нобеліантів в теорію маркетингу.

Тема 3. Еволюція економічної теорії як чинник виникнення та розвитку теорії маркетингу

Суспільне виробництво та основні умови його функціонування. Ринок як економічна форма організації функціонування економіки. Сутність, характерні риси та функції ринку. Підприємницька діяльність і конкуренція. Споживач як суб'єкт ринкових відносин. Фірма як суб'єкт ринкових відносин.

Тема 4. Концепції маркетингу

Логіка розвитку маркетингових концепцій. Фрагментарний маркетинг. Маркетинг як функція підприємства. Сучасна концепція маркетингу.

Тема 5. Основні категорії маркетингу

Потреби, цінності та попит споживачів. Товар, вартість і цінність товару. Задоволення споживачів. Обмін і ринок. Сегментування ринку. Позиціонування продукції і підприємства на ринку.

Тема 6. Комплекс маркетингу

Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу. Еволюція концепції “4Ps”. Нові “літерні” концепції маркетингу. Значення комплексу маркетингу “4Ps” в теорії маркетингу.

Тема 7. Види маркетингу та їх характеристики

Класифікація видів маркетингу. Види маркетингу залежно від попиту на ринку. Маркетинг в сфері послуг. Новітні види маркетингу.

Тема 8. Сучасні проблеми маркетингу

Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.

Тема 9. Глобальний маркетинг

Стратегія стандартизації. Стратегія кастомізації. Процес глобального маркетингу.

Тема 10. Інтерактивний маркетинг

Інтернет як інструмент маркетингу. Інтерактивний характер комунікацій. Активна позиція споживача. Методи пошуку інформації. Маркетингові дослідження засобами Інтернет. Маркетинг в електронному бізнесі. Переваги та недоліки ринку Інтернету. Види електронного бізнесу. Сервіс через Інтернет. Клієнтські бази даних.

Тема 11. Індивідуальний маркетинг

Сутність концепції індивідуального маркетингу. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.

Тема 12. Екологічний маркетинг

Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби. Екологічні товари. Стимулювання екологічного попиту.

Тема 13. Ризики в маркетингу

Невизначеність і ризики в маркетингу. Об’єктивні і суб’єктивні маркетингові ризики. Методи кількісної оцінки маркетингових ризиків. Аналіз ризиків на етапах визначення цільового ринку і виведення нового товару на ринок.

Тема 14. Маркетингові дослідження як основа прийняття управлінських рішень

Маркетингове середовище підприємства. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства. Внутрішнє маркетингове

середовище. Сутність і система маркетингових досліджень. Маркетингова інформація і методи її отримання. Маркетингові дослідження ринку. Маркетингові дослідження підприємства.

Тема 15. Теоретичні аспекти маркетингової товарної політики

Категорія товару в економіці та маркетингу. Ринкові атрибути товару. Класифікація товарів. Рівні товару. Цілі маркетингової товарної політики. Конкурентоспроможність товару. Процес розробки нових товарів. Життєвий цикл товару. Управління товаром.

Тема 16. Засади маркетингового ціноутворення

Еволюція теорії ринкового ціноутворення. Сутність цінової політики. Цілі цінової політики. Класифікація цін. Ціноутворюючі чинники. Ціноутворення на різних типах ринків. Етапи процесу ціноутворення. Витратні методи ціноутворення. Ціннісні методи ціноутворення. Параметричні методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію. Цінові стратегії. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.

Тема 17. Теорія маркетингових комунікацій

Комунікації та комунікативний процес. Цілі та засоби комунікаційної політики. Комплекс маркетингових комунікацій. Процес вибору комплексу просування товару. Планування реклами. Види реклами. Рекламні засоби. Нерекламні засоби маркетингових комунікацій. Стимулювання збуту. Персональний продаж, паблік рілейшнз та інші засоби комплексу маркетингових комунікацій.

Тема 18. Теорія маркетингової політики розподілу

Сутність політики і стратегії розподілу товарів. Цілі політики розподілу. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу. Вибір каналів розподілу. Типологія систем розподілу і посередницьких структур. Процес товароруху. Сучасні тенденції в маркетинговій політиці розподілу.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступ до спеціальності

1. Історичний процес розвитку маркетингу як економічної діяльності людини.
2. Особливості маркетингу як навчальної дисципліни.
3. Необхідність маркетингу в період економічної нестабільності.
4. Актуальність і мета підготовки маркетологів.
5. Професійно-кваліфікаційна характеристика фахівця з маркетингу.
6. Роль маркетолога в усіх сферах діяльності.
7. Функціональні обов'язки і кваліфікаційні вимоги до маркетологів: вимоги до знань, умінь, навичок; соціальні функції маркетологів.
8. Види маркетингу залежно від сфери реалізації маркетингової діяльності.
9. Економічні теорії маркетингу: Теорія трудової вартості як фундамент «континентального» типу мислення.
10. Економічні теорії маркетингу: Теорія граничної корисності (маржиналізм) як фундамент «острівного» типу мислення.
11. Особливості маркетингу як наукової дисципліни.
12. Сутність маркетингових концепцій.
13. Комплекс маркетингу. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність.
14. Соціальна відповідальність та етика маркетингу.
15. Дії окремих громадян і суспільства в цілому, спрямовані на регулювання маркетингу: консюмеризм, інвайронменталізм.
16. Основні наукові функції маркетингу: науково-пізнавальна функція, критична функція, практична (прагматична) функція, прогностична функція, методологічна функція.
17. Сутність раціоналістичного, суб'єктивного, емпіричного та діалектичного підходів у наукових дослідженнях маркетингу.
18. Наукові школи маркетингу та провідні вчені-маркетологи.
19. Інформаційні технології та їх вплив на ефективність маркетингової діяльності фірм.
20. Нормативно-правова база маркетингової діяльності в Україні.
21. Маркетинг як метод пошуку оптимальних рішень у ринковій діяльності.
22. Роль інформаційного забезпечення в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.

Регіональна економіка

71. Зв'язок розміщення продуктивних сил (РПС) з економічною теорією, статистикою, галузевими економіками та іншими дисциплінами.
72. Економічні закони суспільного виробництва і закономірності РПС, їх об'єктивний характер.
73. Опис методології порівняння ступеню економічного і соціального розвитку окремих регіонів.
74. Економічне районування як науковий метод територіальної організації господарства.

75. Територіальний розподіл праці як основа формування економічних районів.
76. Сучасне мезорайонування України та територіальна організація господарства.
77. Макро-, мезо- і мікрорайони. Практичне значення економічного районування.
78. Опис показників спеціалізації регіонів країни.
79. Соціально-економічний потенціал регіону та його визначення.
80. Природно-ресурсний потенціал та його структура.
81. Місце України у світових сировинних і паливно-енергетичних ресурсах. Рівень забезпечення власних потреб.
82. Кількісна та якісна оцінка природних ресурсів і природних умов.
83. Природно-ресурсний потенціал України: паливні, рудні, нерудні корисні копалини, земляні, водні, біологічні, рекреаційні.
84. Екологічні проблеми України.
85. Сутність раціонального природокористування.
86. Роль населення України у розвитку і територіальній організації господарства.
87. Регіональні особливості відтворення населення, демографічні проблеми, депопуляція.
88. Міграція населення та її види: регіональні особливості та відмінності.
89. Національний склад населення та його особливості.
90. Ситуація в Україні щодо міського і сільського населення. Міська агломерація. Урбанізація і проблеми довкілля.
91. Галузева структура промисловості України.
92. Структурні зміни у виробництві України.
93. Виробничий потенціал України.
94. Інвестиційний потенціал України.
95. Інноваційна діяльність України. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності.
96. Науково-технічний прогрес та його вплив на територіальну і галузеву структуру продуктивних сил.
97. Характеристика альтернативних джерел енергії.
98. Зміни у галузевій і територіальній структурі господарства під впливом соціальної переорієнтації економіки і технічного прогресу.
99. Сутність господарського комплексу.
100. Опис основних показників, що характеризують економіку країни.
101. Місце України серед країн світу по рівню економічного розвитку.
102. Стислий опис історії розвитку економіки України.
103. Сучасний економічний стан України – основні тенденції і проблеми.
104. Структура господарського комплексу України.
105. Промисловість як провідна галузь індустріального сектора.
106. Ефективність і тенденції розвитку галузевої структури промисловості України.
107. Роль паливно-енергетичного комплексу у народному господарстві та його структура.
108. Галузь паливно-енергетичного комплексу як чинник районування.
109. Місце металургійного комплексу в економіці України та його структура.
110. Металургія як чинник районування.

111. Роль машинобудування в народному господарстві.
112. Умови та чинники, які впливають на структуру, розвиток і розміщення підприємств машинобудування.
113. Значення галузей хімічного комплексу у народному господарстві.
114. Галузева структура лісової і деревообробної промисловості.
115. Значення агропромислового комплексу (АПК) у народному господарстві.
116. Галузева структура сільського господарства.
117. Місце та спеціалізація економічних районів у системі територіального розподілу праці.
118. Комплексний соціально-економічний розвиток території в умовах ринкових відносин.
119. Соціально-економічні проблеми районів і шляхи їх рішення.
120. Територіально-виробничі комплекси та їх роль у розвитку продуктивних сил.
121. Міжгалузеві комплекси як соціально-економічна система.
122. Територіальні особливості розвитку різних регіонів та областей України.
123. Характеристика господарства регіонів України.
124. Продуктивні сили економічного району України: Донецького.
125. Продуктивні сили економічного району України: Придніпровського.
126. Продуктивні сили економічного району України: Північно-східного.
127. Продуктивні сили економічного району України: Столичного.
128. Продуктивні сили економічного району України: Причорноморського.
129. Продуктивні сили економічного району України: Центрального.
130. Продуктивні сили економічного району України: Подільського.
131. Продуктивні сили економічного району України: Карпатського.
132. Продуктивні сили економічного району України: Північно-західного.
133. Сутність державної регіональної економічної політики та її основні напрями.
134. Стратегічна модель економічного розвитку України.
135. Цілі державної регіональної економічної політики.
136. Основні принципи державної регіональної економічної політики.
137. Завдання регіональної економічної політики.
138. Зовнішня торгівля: структура, тенденції розвитку.
139. Основні проблеми іноземного інвестування і створення вільних економічних зон в Україні.
140. Ситуація щодо інтеграції України в ЄС.

Маркетинг

51. Поняття маркетингу. Історичні віхи формування теорії і практики маркетингу.
52. Особливості американської та європейської шкіл маркетингу.
53. Економічні, соціологічні та культурологічні аспекти теорії маркетингу.
54. Концепції маркетингу.
55. Логіка розвитку маркетингових концепцій.
56. Фрагментарний маркетинг.

57. Маркетинг як функція підприємства.
58. Сучасна концепція маркетингу.
59. Потреби, цінності та попит споживачів.
60. Товар, вартість і цінність товару.
61. Задоволення споживачів.
62. Обмін і ринок.
63. Сегментування ринку.
64. Позиціонування продукції підприємства на ринку.
65. Виникнення комплексу маркетингу та його сутність. Еволюція концепції «4Р».
66. Функції і зміст складових елементів комплексу маркетингу.
67. Концепція «4С».
68. Маркетингове середовище підприємства.
69. Внутрішнє маркетингове середовище.
70. Чинники зовнішнього макро- середовища підприємства.
71. Чинники зовнішнього мікро- середовища підприємства.
72. Класифікація видів маркетингу.
73. Види маркетингу залежно від попиту на товар.
74. Маркетинг у сфері послуг.
75. Нові тенденції в суспільстві і світовій економіці.
76. Сучасні види маркетингу: глобальний, латеральний, креативний і емоційний.
77. Інтерактивний маркетинг.
78. Сутність концепції індивідуального маркетингу.
79. Програми лояльності та їх роль в залученні та утриманні споживачів.
80. Сутність концепції екологічного маркетингу. Екологічні потреби і товари.
81. Невизначеність і ризики в маркетингу.
82. Аналіз ризиків на етапах виведення нового товару на ринок.
83. Сутність і система маркетингових досліджень.
84. Маркетингова інформація і методи її отримання.
85. Маркетингові дослідження ринку.
86. Маркетингові дослідження підприємства.
87. Категорія товару в економіці та маркетингу. Рівні товару.
88. Класифікація товарів.
89. Сутність, цілі та завдання маркетингової товарної політики.
90. Конкурентоспроможність товару.
91. Процес розробки нових товарів.
92. Життєвий цикл товару.
93. Сутність маркетингової цінової політики.
94. Сутність, цілі та завдання цінової політики.
95. Класифікація цін.
96. Ціноутворюючі чинники.
97. Ціноутворення на різних типах ринків.

98. Етапи процесу ціноутворення.
99. Методи ціноутворення. Витратні методи ціноутворення.
100. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на попит.
101. Методи ціноутворення. Методи визначення ціни з орієнтацією на конкуренцію.
102. Цінові стратегії.
103. Встановлення остаточних цін. Зміна поточних цін.
104. Сутність, цілі та завдання політики розподілу.
105. Стратегії розподілу товарів.
106. Сутність, функції та характеристика маркетингових каналів розподілу.
107. Процес товароруку.
108. Комунікації та комунікативний процес.
109. Сутність, цілі та засоби комунікаційної політики.
110. Комплекс маркетингових комунікацій.
111. Процес вибору комплексу просування товару.
112. Реклама та її види.
113. Стимулювання збуту.
114. Персональний продаж.
115. Паблік рілейшнз.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Вступ до спеціальності

- 11 Багиев Г.Л. Основы современного маркетинга : Учеб.-нагляд. пособие / [Г.Л. Багиев, В.М. Тарасевич, И.А. Аренкова и др.]; Под общ. ред. Г.Л. Багиева; М-во образования Рос. Федерации, С.-Петербург. гос. ун-т экономики и финансов. Каф. маркетинга. – СПб. : Изд-во С.-Петербург. гос. ун-та экономики и финансов, 2002. – 280 с.
- 12 Барышев А. Ф. Маркетинг [Текст]: учебник / А. Ф. Барышев. – 2-е изд., стер. – М.: Academia, 2002. – 207 с .
- 13 Близнюк С.В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку [Текст]: монографія / С.В. Близнюк. – К.: Політехніка, 2003. – 384 с.
- 14 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленъковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- 15 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- 16 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- 17 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- 18 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- 19 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.
- 20 Теория маркетинга / [Под ред. М.Бейкера.] – СПб.: Питер, 2005. – 464 с.

Регіональна економіка

13. Білорус О.Г. Глобальний сталий розвиток / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К.: КНЕУ, 2006. – 488 с.
14. Буряк П.Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст]: навч. посіб. / П.Ю.Буряк, О.Г.Гупало, 2007. – 336 с.
15. Голіков, А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку [Текст]: навч. посіб./ А.П. Голіков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба – Х: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2005. – 240 с.
16. Данилишин Б.М. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.]/ Б.М. Данилишин, Д. В. Клиновий, Т.В. Пепа [ред. д.е.н. Б. М.Данилишин]. – Ніжин: ТОВ «Видавництво» Аспект-Поліграф», 2007. – 688 с.
17. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: монографія/ за ред. З. С. Варналій. – К.: НІСД, 2007. – 768 с.
18. Димченко О.В. Регіональна економіка: Навч. посібн. [Текст] / О.В. Димченко – Харків: ХНАМГ, 2010 – 221 с.
19. Зінь Е.А. Регіональна економіка [Текст]/ Е.А. Зінь – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 528 с.

20. Лібанова Е.М., Аксьонова С.Ю. та інш. Населення України. Народжуваність в Україні у контексті суспільно-трансформаційних процесів/ – К.: АДЕФ-Україна 2008. – 288 с.
21. Прогнозування соціально-економічного розвитку регіону: питання теорії і методології / НАН України. Інститут регіональних досліджень: [під ред. д.е.н., проф. Є.І. Бойко]. – Львів, 2005. – 234 с.
22. Регіональна економіка та природокористування: навч. посіб./ А.П. Голіков, О.Г. Дейнека [та ін.]; за ред. А.П. Голіков. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 352 с.
23. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: [навч. посібник] / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
24. Хвесик М.А. Размещение производительных сил и региональная экономика: уч. пособ. [Текст]/ Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Изд-во: Кондор, 2009. – 344 с.

Маркетинг

- 21 Закон України «Про рекламу» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 5029-VI від 03.07.2012.
- 22 Закон України «Про інноваційну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 3715-VI від 08.09.2011, ВВР, 2012, N 19-20.
- 23 Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – Відомості Верховної Ради України (ВВР), N 5060-VI від 05.07.2012.
- 24 Закон «Про інформацію» №2657-12 від 02.10.92.
- 25 Закон України «Про захист прав споживачів» №1023-12 від 12.05.91.
- 26 Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – [7-ме вид.]. – Київ: Лібра, 2010. – 720 с.
- 27 Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е. М. Ленъковой. – М.: Прогресс, 2000. – 1026 с.
- 28 Маркетинг: [підруч.] / [В. Руделіус, О.М. Азарян, О.А. Виноградов та ін.] – К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удоскон. менеджмент-освіти в Україні», 2005. – 422 с.
- 29 Маркетинг: бакалаврський курс: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2009. – 1134 с.
- 30 Маркетинг: Підручник / А.Ф. Павленко, І.Л. Решетнікова, А.В. Войчак та ін.; За наук. ред. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2008. – 600 с.
- 31 Мороз Л.А. Маркетинг: [підруч.] / Л.А. Мороз, Н.І. Чухрай; за ред. А.А. Мороз. – [2-ге вид.]. – Л.: Нац. ун-т. “Львівська політехніка”, 2002. – 244с.
- 32 Павленко А.Ф., Войчак А.В. Маркетинг: підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 246 с.
- 33 Старостіна А.О., Черваньов Д.М., Зозульов О.В. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: Знання – Прес, 2002. – 191с.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання вступного випробування за фахом здійснюється за чотирьох бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінці знань вступника за основу слід брати повноту і правильність отриманих відповідей і виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня зважена за оцінками відповідей на всі питання.

Оцінка за 4 бальною системою	Характеристика відповіді вступника
Відмінно (5)	- досконало володіє теоретичним навчальним матеріалом для ґрунтовної відповіді на поставлені питання; - глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; - демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну технологічну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання.
Добре (4)	- володіє теоретичним навчальним матеріалом для відповіді на поставлені питання; - здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; - грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності, припускає 2-3 неprincipові помилки, які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	- частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; - виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначеннях понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; - завдання виконує, але припускає методологічні помилки.
Незадо-вільно (2)	- має розрізнені безсистемні знання; - володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; - припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; - не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.

АНОТАЦІЯ

Вступне фахове випробування – це перевірка рівня знань, умінь та навичок особи з конкурсних предметів, з навчальних дисциплін за програмою вищого навчального закладу, рівня здібностей до певного виду діяльності, що проводиться з метою оцінювання зазначеного рівня для конкурсного відбору до вищого навчального закладу у формі іспиту. Вимоги до вступних випробувань базуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Фахове випробування передбачає висвітлення знань з циклу фундаментальних та загальноекономічних дисциплін, що дозволяє оцінити гуманітарний світогляд вступника, а також визначити рівень інтелектуального потенціалу абітурієнта.

Абітурієнти повинні вміти:

- продемонструвати знання та уміння на рівні, що забезпечують можливість аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, генерувати оригінальні ідеї у відповідній галузі знань;
- застосовувати свої знання і володіти компетенціями, які дозволяють вирішувати завдання у новому, широкому (міждисциплінарному) контексті у відповідній галузі знань;
- інтегрувати знання, вирішувати складні завдання в умовах неповної інформації з урахуванням соціальної та етичної відповідальності за прийняті рішення;
- володіти методами проведення економічного аналізу і можуть давати науково обґрунтовану інтерпретацію отриманим результатам;
- чітко, аргументовано доводити до аудиторії фахівців наукову інформацію та свої висновки;
- володіти методологічними знаннями, уміти аналізувати, оцінювати і порівнювати альтернативи, що стосуються проблеми, уміти генерувати та оптимізувати нові рішення;
- оцінювати вплив рішень, що приймаються, на навколишнє середовище і соціум, мати професійну й етичну відповідальність за сталий розвиток суспільства;
- мати здатності роботи в міждисциплінарних командах, уміння адаптуватися до змін, сприяти соціальній згуртованості;
- мати здатності взаємодії і посередництва, розвинену міжкультурну толерантність і досвід міжкультурної взаємодії;
- мати відповідний рівень усної та письмової грамотності рідною, і принаймні, однією іноземною мовою, уміти ефективно спілкуватися з колегами, представляти результати своєї роботи у вигляді звітів, статей, рефератів, використовуючи сучасні засоби презентації;
- мати підприємницький спосіб мислення і діяльності;

- володіти цінностями, необхідними для того, щоб жити в умовах демократичного суспільства, бути його відповідальним громадянином, мати необхідні соціальні компетенції.

- вибирати необхідні методи дослідження і модифікувати існуючі, виходячи із задач конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати і осмислювати їх з урахуванням сучасного наукового досвіду.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін, економіки підприємства, економічної теорії, організації виробництва, маркетингу.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, економіки підприємства, організації виробництва.

Тести

для оцінки рівня знань абітурієнтів з технікумів на 2, 3-ій курс НТУ «ХП»

1. Цінний папір, що свідчить про долю її власника в капіталі (майні) підприємства що не надає право на участь в його прибутках.

- а) облігація
- б) вексель
- в) акція
- г) приватизаційний сертифікат

2. Підрозділ - це:

- а) частина підприємства або організації
- б) частина підприємства того, що виконує конкретне завдання
- в) частина підприємства або організації, створена для досягнення певної мети
- г) частина підприємства, відособлена в результаті горизонтального розподілу праці для вирішення конкретних завдань і досягнення специфічних цілей.

3. До основних функцій маркетингу не відносяться:

- а) збір інформації
- б) збут і розподіл
- в) реклама
- г) усі відповіді не вірні

4. Що може викликати падіння попиту на товар?

- а) зниження цін на товар-замінник
- б) очікування зростання цін на товар
- в) падіння пропозиції на товар

5. Преміювання працівників здійснюється на основі:

- а) норм вироблення
- б) виконання плану по усім показникам господарської діяльності
- в) положення про преміювання працівників підприємства
- г) за рішенням керівника підприємства

6. Витрати виробництва класифікують за наступними ознаками:

- а) за економічним змістом
- б) по відношенню до об'єму виробництва

- в) по галузях діяльності
- г) усі відповіді вірні

7. У ринковій економіці високий рівень зарплати залежить від:

- а) узаконеного рівня мінімальної зарплати
- б) дій уряду
- в) рівня продуктивності праці працівників
- г) соціальної відповідальності лідерів ділового світу

8. Проблема обмеження ресурсів можна розв'язати:

- а) якщо люди економитимуть ресурси
- б) якщо усі добровільно обмежать свої потреби
- в) лише в майбутньому, коли рівень розвитку павуки і техніка дозволить істотно збільшити виробництво товарів.
- г) немає вірної відповіді

9. Середня зарплата визначається:

- а) діленням об'єму виробленої продукції на облікову чисельність тих, що працюють
- б) діленням прибутку на середньосписочну чисельність тих, що працюють
- в) діленням річного фонду оплати праці усіх працівників на середньосписочну чисельність тих, що працюють.
- г) немає можливості визначити

10. Економічна ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві визначається:

- а) продуктивністю праці
- б) витратами на оплату праці
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату
- д) усі відповіді вірні

11. Які з наступних виразів є найбільш правильним визначенням вільної ціни:

- а) вільні ціни визначаються виходячи з кон'юнктури ринку і споживчих якостей продукції.
- б) вільною ціною є ціна, в яку включається собівартість виробництва, прибуток, без обмеження рівня рентабельності, ПДВ іноді акциз
- в) вільні ціни - це ціни, які встановлюються виробником за погодженням н на рівноправних умовах із споживачем і застосовуються при розрахунках виробників зі своїми покупцями.

12. У оборотні кошти не входять засоби, вкладені в:

- а) виробничі запаси;
- б) залишки НЗП і витрати майбутніх періодів;
- в) патенти, торговельні марки;
- г) МБП;

13. Основні фонди підприємства класифікуються за наступними ознаками:

- а) по місцю в процесі виробництва;
- б) за призначенням;
- в) по приналежності;
- г) по участі в технологічному процесі;
- д) за джерелами фінансування;

е) усі попередні відповіді вірні.

14. Показник продуктивності праці рівноцінний поняттям економічної теорії:

- а) середній продукт праці;
- б) граничний продукт праці;
- в) замещаємость виробничих чинників;
- г) виробнича функція.

15. Сучасними формами матеріального стимулювання праці працівників є:

- а) почасова оплата праці;
- б) безпосередній розподіл між працівниками частини прибули;
- в) винагорода за працю в натуральній формі;
- г) матеріальні блага з громадських фондів споживання.

16. Податок на додану вартість це:

- а) частина знову створеної вартості, яка вноситься до бюджету на кожному етапі реалізації товарів, виконання робіт і послуг;
- б) елемент вільної ціни (відпускний) промислового підприємства, за рахунок якого утворюється прибуток підприємства-виробника;
- в) складова частина вільної відпускної ціни оптового підприємства, призначена для покриття витрат оптових організацій.

17. Перевагами малих підприємств є:

- а) можливості отримання кредитів банків;
- б) можливості забезпечення матеріально-технічними ресурсами;
- в) можливості пристосування до змін кон'юнктури ринку;
- г) усі відповіді вірні.

18. Фондовіддача основних фондів залежить:

- а) від віддачі пасивної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- б) від віддачі активної частини і її долі в загальній вартості основних фондів;
- в) від фондомісткості продукції;
- г) усі відповіді вірні.

19. Процес планування охоплює наступні етапи:

- а) прогнозування, розробка програми дій, складання графіку робіт;
- б) прогнозування, з'ясування і вибір варіантів розвитку;
- в) прогнозування, формування цілей і бюджету;
- г) прогнозування, вибір варіантів розвитку, формування цілей, програми дій і бюджету;
- д) усе перераховане вище вірно.

20. Яким з показників застосовуємося для оцінки ефективності використання оборотних коштів:

- а) середня сума оборотних коштів;
- б) сума оборотних коштів на певну дату;
- в) тривалість одного обороту оборотних коштів в днях.

21. Початковим елементом відпускної ціни промислового підприємства є:

- а) прибуток, що є основним джерелом формування власних засобів підприємства;
- б) собівартість продукції, що відбиває витрати підприємства по виробництву і реалізації продукції;
- в) акцизний збір, який є непрямим податком на високорентабельні і монопольні товари.

22. До податків на товари не відносяться:

- а) податок на додану вартість;
- б) акцизний збір;
- в) податки на прибутки юридичних осіб;
- г) митні збори.

23. В склад матеріально-технічної бази підприємства включають:

- а) засоби праці;
- б) предмети праці;
- в) вживані технології;
- г) організація виробничих процесів;
- д) енергетичне і інформаційне забезпечення;
- е) усі відповіді вірні.

24. До складу споживчого ринку входять:

- а) ринок землі;
- б) ринок цінних паперів
- в) ринок товарів народного споживання

25. Яке визначення є найповнішим визначенням поняття ризику?

- а) ризик - це можлива небезпека матеріальних й інших втрат;
- б) ризик - це дії, в результаті яких мета не досягнута;
- в) ризик - це витрата зусилля, засобів при невизначеному співвідношенні виграшу і втрат.

26. Основні фонди втрачають свою первинну вартість в процесі:

- а) фізичного зносу;
- б) морального зносу;
- в) фізичного і морального зносу.

27. Економічна ефективність використання трудових ресурсів в підприємстві визначається:

- а) продуктивність праці;
- о) витратами на оплату праці;
- в) сукупними витратами виробництва і звернення, що відносяться безпосередньо до трудових ресурсів;
- г) податками і нарахуваннями на заробітну плату;
- д) усі відповіді вірні.

28. Виберіть кращого вимірника рівня життя в країні:

- а) грошовий дохід на душу населення;
- б) реальний дохід на душу населення;
- в) рівень безробіття;
- г) рівень інфляції.

29. Збільшення попиту на гарячі домашні пиріжки, що продаються біля станції метро, викликало однозначну реакцію - випікати і продавати пиріжки стали у великій кількості, в результаті ціна на пиріжки:

- а) впала;
- б) могла не змінитися;
- в) підвищилася;
- г) подвоїлася.

30. Хто має більший вплив на управління підприємством?

- а) власники звичайних акцій;
- б) власники привілейованих акцій;
- в) і ті, і інші мають рівний вплив;
- г) і ті, і інші ніяк не впливають на управління підприємством.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація вступного випробовування здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

До участі у вступних випробуваннях допускаються кандидати, які дотрималися усіх норм і правил, передбачених чинним законодавством, зокрема «Правил прийому» до НТУ «ХПІ».

Вступні випробування проводяться у вигляді тестування. Для проведення тестування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до тестування ухвалюється рішенням приймальної комісії.

Для проведення тестування приймальною комісією попередньо готуються тестові завдання відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється засобами наочної інформації на інформаційних стендах приймальної комісії.

Вступне випробування проводиться у строки передбачені Правилами прийому до НТУ «ХПІ».

На тестування вступник з'являється з паспортом. Вступник одержує варіант завдання, який містить 30 тестових завдань з варіантами відповідей.

Абітурієнту необхідно для кожного завдання знайти правильну відповідь, яка відповідає номеру цього завдання. Кожне завдання передбачає один правильний варіант відповіді. На виконання тестового завдання відводиться 3 академічні години (180 хвилин).

Вірне виконання усіх 30 тестових завдань оцінюється в 100 балів. Одне вірно виконане завдання оцінюється в 3 бали.

За результатами вступних випробувань проводиться оцінка рівня фахових знань за наступними критеріями.

Критерії оцінки експертного оцінювання знань абітурієнта при тестуванні здійснюється за 100-бальною шкалою (таблиця 1) з подальшим переведенням у критерії ECTS (таблиця 2).

Таблиця 1 - Критерії експертного оцінювання знань абітурієнтів при виконанні тестового завдання з фахового вступного випробування

	Характеристика відповіді	100 балів
1.1	Вірна відповідь на тестове завдання	3 бали
1.2	Правильність оформлення тестового завдання, та відповідність його оформлення встановленим критеріям (вимогам)	5 балів
1.3	Відсутність редакційних помилок	5 балів

Після експертного оцінювання та узагальнюючого підрахунку отриманої студентом певної кількості балів передбачається подальше їх переведення у критерії ECTS згідно з таблицею 2.

Таблиця 2 – Переведення відповідної кількості балів у критерії ECTS

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C	Добре	75-81
D	Задовільно	64-74
E	Задовільно	60-63
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання іспиту	1-59

Заяву про апеляцію щодо кількості балів, отриманих на вступному випробуванні, вступник може подати особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення кількості балів, отриманих з даного вступного випробування. Заява про апеляцію подається відповідальному секретарю Приймальної комісії та візується головою Приймальної комісії.

075 Маркетинг
075.04 Маркетинговий менеджмент

АНОТАЦІЯ

Метою фахового випробування вступників для участі в конкурсі щодо зарахування на 2 курс навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» є:

- визначення рівня підготовки вступників з дисциплін фундаментального циклу;
- з'ясування рівня систематизації та узагальнення теоретичних знань та практичних навичок самостійної роботи.

Програма вступного фахового випробування складена на основі тем з наступних дисциплін: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Інформатика».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Політична економія

Тема 1. Предмет та метод політичної економії.

Суспільство та економіка. Економічні ресурси та економічний механізм. Проблема ефективності функціонування економіки. Метод політичної економії.

Тема 2. Економічні системи та власність.

Сутність та основні типи економічних систем. Власність: економічний зміст та форми. Трансформація власності в Україні.

Тема 3. Товарне виробництво та ринок.

Загальні основи товарного виробництва. Ринок та його функції. Види та моделі ринку. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції. Еластичність пропозиції. Ринкова рівновага та фактори її порушення. Визначення ціни товару. Гроші: сутність, функції, роль у ринковому господарстві. Ринкова інфраструктура та її становлення в Україні.

Тема 4. Теорія виробництва. Підприємство та фірма в економічній системі.

Підприємство та підприємницьке середовище. Роль виробничого підприємства в економічній системі. Виробнича функція та проблема ефективності використання ресурсів. Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Прибуток та рентабельність.

Тема 5. Конкуренція та монополія.

Ринок досконалої конкуренції: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Монопольний ринок: характеристика ринку та виробника, який намагається максимізувати прибуток. Соціально-економічні наслідки монополізації ринку. Монополістична конкуренція: характеристика ринку. Реклама як засіб стимулювання збуту. Олігополія: характеристика ринку; моделі ціноутворення.

Тема 6. Прибутки та їх розподіл

Теоретичні концепції джерел прибутків та принципів їх розподілення (концепція трудової вартості та доданої вартості; концепція граничної продуктивності ресурсів). Особливості формування прибутків на ринках різних економічних ресурсів. Джерела та принципи розподілення заробітної плати у відповідності до концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Джерела підприємницького доходу та прибутку, відсотка, ренти на базі концепції трудової вартості та доданої вартості, а також концепції граничної продуктивності ресурсів. Роль нерівності розподілу доходів у функціонуванні економіки. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 7. Гроші. Банки. Фінанси.

Гроші та грошовий обіг. Кредитна система та її функціонування. Фінанси та Державний бюджет. Податки та оподаткування. Інфляція.

Тема 8. Суспільне відтворення та економічне зростання.

Економічна сутність процесу відтворення у суспільному масштабі. Оцінка результатів відтворення. Макроекономічна рівновага та її забезпечення. Порушення макроекономічної рівноваги. Економічний цикл та його фази. Економічне зростання: закономірності та національні проблеми.

Тема 9. Держава в економічній системі.

Необхідність, межі та методи державного втручання в економічні процеси. Основні напрямки державного регулювання економіки. Особливості державного впливу на економіку України у трансформаційний період.

Тема 10. Світове господарство та закономірності його розвитку.

Світове господарство: поняття, еволюція, організаційні форми, принципи економічного обміну. Форми зв'язків між учасникам світового господарства.

Розділ 2. Мікроекономіка

Тема 1. Предмет та метод мікроекономіки

Предмет мікроекономіки. Суб'єкти мікроекономічних процесів. Цілі, обмеження та раціональний вибір. Метод мікроекономіки.

Тема 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Кардиналістська функція попиту на благо.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Система переваг споживача та її основні гіпотези. Криві байдужості та їх властивості. Бюджетні обмеження та можливості споживача. Оптимальний споживчий вибір.

Тема 4. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів

Індивідуальний попит та споживчий надлишок. Зміна стану споживача зі зміною його бюджету. Формування кривої “дохід — споживання”. Зміна стану споживача зі зміною цін товарів. Формування кривої “ціна — споживання”.

Тема 5. Підприємство як виробнича система

Підприємство у ринковій системі. Фактори виробництва. Виробнича функція.

Тема 6. Виробничі витрати та оптимальний обсяг виробництва

Виробничі витрати: сутність, види, розрахунок. Оптимум товаровиробника та його різновиди. Функція індивідуальної пропозиції. Розширення виробничої діяльності підприємства у короткому та довгому часових інтервалах.

Тема 7. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Рівновага локальних ринків

Ринковий попит, його детермінанти та еластичність. Ринкова пропозиція, її детермінанти та еластичність. Рівновага ринку: можливість, види, фактори порушення.

Тема 8. Оцінка та прогнозування наслідків зміни ринкових умов

Оцінка та прогнозування зміни ринкових змінних. Оцінка та прогнозування наслідків державного регулювання ринку.

Тема 9. Поведінка економічних суб'єктів на ринку досконалої конкуренції

Характеристика ринку досконалої конкуренції. Ринковий попит та ринкова пропозиція. Структура ринку у короткому часовому інтервалі. Рівновага фірми та ринку у довгому часовому інтервалі.

Тема 10. Поведінка економічних суб'єктів на монопольному ринку

Характеристика монопольного ринку. Поняття та вимірювання ступеня ринкової влади. Максимізація прибутку монополією. Диверсифікація цін: поняття та методи.

Тема 11. Поведінка економічних суб'єктів на ринку монополістичної конкуренції

Характеристика ринку монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції. Методи стимулювання попиту.

Тема 12. Поведінка економічних суб'єктів на ринку олігополії

Характеристика ринку – олігополії. Олігопольний ринок гомогенного блага. Олігопольний ринок гетерогенного блага.

Тема 13. Поведінка економічних суб'єктів на ринку економічних ресурсів.

Основні характеристики та особливості ринків економічних ресурсів. Ринок праці та його моделі. Ринок природних ресурсів. Ринок капіталу. Капітал: поняття та види. Інновації, їх технічний та економічний потенціал. Ризики інноваційних проектів.

Розділ 3. Інформатика

Тема 1. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник"

Тема 2. Текстовий редактор MS Word 7. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

Тема 3. Табличний процесор MS Excel 7. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

Тема 4. MS Access 7. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

Тема 5. MS Power Point 7. Створення баз даних та таблиць даних. Обробка записів даних. Робота з вікном команд. Виконання розрахунків.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ:

Розділ1. Політична економія

1. Економічна система: поняття та складові елементи. Економічні ресурси та економічний механізм. Види ресурсів.
2. Обмеженість економічних ресурсів і проблема вибору.
3. Крива виробничих можливостей: сутність, умови побудови, характеристики, сфера застосування.
4. Принципи диференціації економічних систем. Типи економічних систем та їх характеристики.
5. Поняття власності та його елементи. Форми власності. Роль пануючої форми власності у формуванні характерних рис економічної системи.
6. Товарне виробництво - основа економічних систем ринкового типу. Поняття товарного виробництва, його еволюція .
7. Сутність і функції ринку.
8. Структура ринку. Поняття інфраструктури та її особливості в умовах різних ринків .
9. Товарна біржа. Види угод, що укладаються на товарній біржі .
10. Цінні папери: поняття, основні види, характеристики. Функціонування фондової біржі. Біржові індекси.

11. Моделі товарного ринку та їх характеристики. Диференціація моделей ринку за ступенем конкурентності (ступеня ринкової влади).
12. Попит. Закон попиту. Крива попиту. Детермінанти попиту.
13. Пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Детермінанти пропозиції.
14. Поняття еластичності попиту. Коефіцієнт еластичності попиту за ціною: економічна сутність і розрахунок.
15. Поняття еластичності пропозиції. Коефіцієнт еластичності пропозиції за ціною : економічна сутність і розрахунок.
16. Ринкова рівновага: поняття і чинники порушення.
17. Формування ціни товару споживачем: корисність і запас. Закон убутання граничної корисності .
18. Формування ціни товару з позицій виробника. Теорія трудової вартості і додаткової вартості . Теорія граничної продуктивності економічних ресурсів .
19. Гроші: поняття, функції, еволюція.
20. Підприємство і фірма в економічній системі.
21. Виробнича функція: поняття, формальне подання.
22. Закон убутання граничної продуктивності економічних ресурсів і межі його дії.
23. Економічні витрати : поняття, види , розрахунок.
24. Середні витрати і ефект масштабу.
25. Граничні витрати і граничний дохід. Принцип визначення обсягу виробництва, що максимізує прибуток .
26. Прибуток і його роль у функціонуванні підприємства. Прибуток бухгалтерський, нормальний та економічний.
27. Показники ефективності функціонування підприємства.
28. Ринок досконалої конкуренції: поняття, характеристики. Принцип визначення ринкової ціни.
29. Способи визначення обсягу виробництва, що дозволяє максимізувати прибуток або мінімізувати збитки. Алгоритм застосування кожного способу.
30. Ринок монополії: поняття, характеристики, принцип визначення ринкової ціни. Наслідки монополізації ринку. Державна антимонопольна політика.
31. Ринок монополістичної конкуренції: характеристика, відмінні риси, принцип визначення ринкової ціни. Реклама у функціонуванні даного ринку.
32. Ринок олігополії: характеристика, особливості поведінки виробників, що вступили і не вступили в таємну змову.
33. Основні теоретичні концепції джерел доходів та принципів їх розподілу.

34. Види доходів та їх характеристика.
35. Нерівність в розподілі доходів, його економічні та соціальні наслідки. Крива Лоренца і її характеристика.
36. Гроші: сутність, еволюція, роль у функціонуванні ринкового господарства.
37. Попит на гроші: поняття і структура.
38. Пропозиція грошей: джерела та механізм. Види грошово -кредитної політики.
39. Умови рівноваги ринку грошей. Роль банківського відсотка у функціонуванні економіки.
40. Кредитна система: поняття, структура, функціонування. Функції Нацбанку. Основні операції комерційних банків. Інструменти регулювання Нацбанком діяльності комерційних.
41. Фінанси: поняття, фінансова система, державний бюджет, його доходи та витрати. Дефіцит і профіцит Державного бюджету. Методи фінансування дефіциту.
42. Податки : поняття, види , функції. Крива Лаффера та її характеристика.
43. Інфляція: поняття, причини, види, вимірювання, наслідки.
44. Антиінфляційна політика держави: стратегія і тактика.
45. Відтворення в масштабах суспільства і оцінка його результатів. ВВП, ЧНП, НД і проч.
46. Розрахунок ВВП по потоках доходів і витрат.
47. Зайнятість і безробіття. Причини безробіття, вимір, види, наслідки, політика зайнятості. Вплив величини безробіття на величину ВВП (закон Оукена).
48. Сукупний попит і сукупна пропозиція: поняття, детермінанти, співвідношення. Умови макроекономічної рівноваги.
49. Фактори порушення макрорівноваги. Циклічність економічних процесів.
50. Економічний цикл і його фази. Характеристика фаз циклу.
51. Економічне зростання: поняття, види , фактори.
52. Необхідність і методи державного втручання в економічні процеси.
53. Світове господарство: поняття , форми світогосподарських зв'язків, їх характеристика і роль у функціонуванні національних економічних систем.

Розділ 2. Мікроекономіка

80. Кардиналістська теорія поведінки споживача. Визначення оптимальної структури споживання та функції індивідуального попиту.
81. Ординалістська теорія поведінки споживача. Основні гіпотези. Функція корисності. Крива байдужості: визначення, основні властивості, гранична норма заміщення товарів. Різновиди функцій корисності та відповідних кривих байдужості. Бюджетне рівняння та його графічна

інтерпретація. Економічний зміст характеристик бюджетної лінії. Оптимальний вибір споживача: економічна, графічна та аналітична інтерпретація.

82. Зміна стану споживача за умов зміни його бюджету. Формування кривої “дохід – споживання” для різних видів товарів.

83. Зміна стану споживача за умов зміни цін товарів. Формування кривої індивідуального попиту (“ціна – споживання”). Ефект Слуцького-Хікса та його складові. Парадокс Гіффена.

84. Визначення ступеня ризику рішень споживача. Методи зменшення ризикованості його дій.

85. Підприємство як суб’єкт ринкових відносин. Фактори виробництва.

86. Виробнича функція. Виробнича функція у короткому часовому інтервалі. Валовий продукт, середній та граничний продукт змінного ресурсу: економічний зміст, графічна та аналітична інтерпретація. Еластичність обсягу виробництва за змінним економічним ресурсом. Закон “спадної” віддачі змінного ресурсу.

87. Виробнича функція у довгому часовому інтервалі. Ізокванта: визначення, основні властивості, гранична норма технічного заміщення економічних ресурсів. Різновиди виробничих функцій та відповідні форми ізоквант. Ступенева виробнича функція.

88. Виробничі витрати: сутність, різновиди, розрахунок. Функція витрат та її графічна інтерпретація. Валові, середні та граничні витрати: економічний зміст та графічне представлення. Еластичність обсягу витрат за обсягом виробництва.

89. Оптимальна структура економічних ресурсів: економічний зміст, правила оптимізації для випадку мінімізації витрат та випадку максимізації прибутку.

90. Розвиток виробництва: сутність, види, особливості розширення виробництва у короткому та довгому часових інтервалах. Висновок із теореми Вікслея-Джонсона. Побудова кривої індивідуальної пропозиції виробника.

91. Ринковий попит: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність ринкового попиту. Еластичність за доходом. Графіки функцій Торнквіста.

92. Ринкова пропозиція: сутність, детермінанти, побудова функції. Пряма та перехресна цінова еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції у різних часових інтервалах.

93. Ринкова рівновага: визначення, сталість за Вальрасом та Маршаллом. Фактори порушення ринкової рівноваги та аналіз їх дії. Аналіз наслідків введення по товарного податку у випадках різної еластичності попиту. Правило визначення зміни ринкової ціни при введенні по товарного податку.

94. Ринок досконалої конкуренції: загальна характеристика, структура ринку у короткому та довгому часових інтервалах.

95. Монопольний ринок: загальна характеристика, ринкова влада та її показники. Методи максимізації прибутку (встановлення монопольної ціни за правилом “великого пальця” та цінова дискримінація.

96. Ринок монополістичної конкуренції: загальна характеристика, визначення функцій мінімального та максимального попиту на продукцію виробника, характеристика стану ринку та фірми у короткому та довгому часових інтервалах. Методи стимулювання збуту.

97. Ринок – олігополія: загальна характеристика, особливості поведінки виробника у ринках гомогенного та гетерогенного благ. Модель Курно. Модель Штакельберга. Картель. Модель “ламаной кривої попиту”. Ціноутворення за лідером.

98. Особливості ринків економічних ресурсів. Умови максимізації ефективності використання економічного ресурсу.

Розділ 3. Інформатика

99. Призначення ПК та його основних частин. Призначення операційної системи. Файлова система. Призначення елементів робочого столу ОС MS Windows. Використання програм "Мой компьютер" та "Проводник".

100. Текстовий редактор MS Word 97. Елементи інтерфейсу програм пакету MS Office. Принципи формування та редагування текстової документації, таблиць, колонок і списків.

101. Створення та редагування графічних об'єктів, формул. Обмін інформацією з іншими програмами.

102. Табличний процесор MS Excel 97. Принципи побудови та обробки документації в формі таблиць. Форматування таблиць. Виконання розрахунків у таблицях: використання формул та функцій для обробки табличних даних. Побудова графіків та діаграм.

103. Табличний процесор MS Excel 97. Використання можливостей табличного процесора для розв'язку прикладних задач.

104. MS Access 97. Поняття база даних. Створення баз даних та таблиць даних. Прийоми роботи з записами даних.

105. MS Access 97. Автоматизація роботи з таблицями даних – створення запитів, форм та звітів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7. Экономическая теория: Учебник/С.В.Мочерный, В.К.Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А.Устенко; Под ред. С.В.Мочерного. -2-е изд., испр. и доп. – К.: О-во «Знання», КОО, 2003.-662 с.

8. Экономика:Учебник/Под ред.доц. А.С. Булатова. - М.: Издательство БЕК, 1995. - 632 с.

9. А. Лившиц. Введение в рыночную экономику. - М.:Изд-во «Станкин», 1992.
10. К.Макконнелл, С.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ 11-го изд.- М.:Республика, 1992.
11. Перехідна економіка: Підручник / В.М.Геєць, Є.Г.Панченко, Е.М.Лібанова та ін.; За ред. В.М.Гейця.-К.: Вища школа, 2003.-591 с.:іл.
12. Основы экономической теории. Обучающий курс.-Электронное учебное пособие.
7. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки.-К.:КОО.1998.
8. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика.-СПб.:Изд-во СПбУЭФ.1996.
9. Долан Э.,Линдсей Д. Мировая экономика.-СПб.1994.
10. Пиндайк Р.С., Рубинфельд Д.Л. Микроэкономика.-М.: Экономика. 1992.
11. Піндайк Р.С., Рубінфелд Д.Л. Мікроекономіка.-К.:Основи. 1996.
12. Гамільтон Д. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка та Д.Рубінфелда.- К.:Основи.1996.
13. Замков О.О., Толстопятенко А.В., Черемных Ю.Н. Математические методы в экономике.- М.:МГУ. Изд-во «ДИС».1998.
14. Максимова В.Ф. Микроэкономика.-М.:Соминтэк. 1996.
15. Тигова Т.Н. Микроэкономика: Краткий курс лекций.- К.:МАУП.2003.68с.
16. Конохова З.П. Микроэкономика. Учебно-методическое пособие.-Х.: ХПИ. 1999.
17. В.П.Бусыгин, Е.В Желободько, А.А.Цыплаков. Микроэкономика - третий уровень.- Новосибирск: Изд-во НГУ, 2003.-704с.
39. Руденко В.Д., Макарчук О.М., Патланжоглу М.О. Практичний курс інформатики. – К.: Фенікс, 1997. – 304 с.
40. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 640 с.
41. Леонтьев В. Новейшая энциклопедия персонального компьютера. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 640 с.
42. Вычислительная техника и программирование / А.В. Петров, В.Е. Алексеев и др. – М.: Высш. шк., 1990. – 478 с.
43. Карпова Т.С. Базы данных: модели, разработка, реализация. – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
44. Харрингтон Д.Л. Проектирование баз данных. Просто и доступно. – М.: Лори, 2000. – 230 с.
45. Дьяконов В.П., Авраменкова И.В. MathCAD 7.0 в математике, физике и в Internet. – М.: Нолидж, 1998. – 345 с.
46. Очков В.Ф. MathCAD 7 Pro для студентов и инженеров. – М.: КомпьютерПресс, 1998. – 384 с.

47. Сердюченко В.Я. Розробка алгоритмів та програмування на мові Turbo Pascal. – Харків: ВПК “Парітет” ЛТД, 1995. – 352 с.
48. Фаронов В.В. Программирование на персональных ЭВМ в среде Турбо-Паскаль. – М.: Изд-во МГТУ, 1991. – 580 с.
49. Стоцкий Ю. Самоучитель по Office 2000. - СПб: Питер, 1997. – 576 с.
50. Дженнингс Р. Использование Access 97. – К.: Вильямс, 1998. – 994 с.
51. Інформтика та комп’ютерна техніка. Методичні вказівки до лабораторних робіт з розділу "Системи управління базами даних"/ Марченко К.М. – Кіровоград: КДТУ, 2003. – 43 с.
52. С. Коупстейк. MS Office 97. – М.: Бином, 1997. – 224 с.
53. Федунець А.Д. Пакети програм офісного призначення. – Кіровоград: Народне слово, 2000. – 272 с.
54. Камарда Б. Использование Microsoft Word 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 800 с.
55. Холберг Б., Кинкаф Ш., Рей Б. Использование Microsoft Excel 97. – К., М., СПб.: Вильямс, 1998. – 736 с.
56. Обчислювальна техніка та програмування. Методичні вказівки і завдання до лабораторних робіт / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КІСМ, 1996. – 84 с.
57. MathCAD 7.0 для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 113 с.
58. MathCAD. Практичний poradnik для розв’язування прикладних задач / Федунець А.Д., Сторожевський І.М., Лисенко В.М., Берневек Т.П. – Кіровоград: КДТУ, 1999. – 304 с.
59. Лабораторний практикум з інформатики, комп’ютерної техніки і програмного забезпечення для студентів технічних спеціальностей / Федунець А.Д., Лисенко В.М. – Кіровоград: КДТУ, 2000. – 110 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Знання вступників оцінюються за чотирьохбальною системою:

- «відмінно»
- «добре»
- «задовільно»
- «незадовільно»

Оцінка	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: вільно володіє навчальним матеріалом на підставі всього комплексу вивченої спеціальності обліково-економічної літератури і законодавчо-нормативної бази; глибоко і повно оволодів понятійним апаратом, вільно та аргументовано висловлює власні думки; демонструє культуру спеціальної мови і використовує сучасну термінологію, цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання; демонструє здібності аналітичного міркування, уміння робити порівняння, моделювати дії і події, аналізувати різну інформацію з питання і знаходити вірне рішення проблеми; уміє пов'язувати теорію з практикою: розв'язує практичні задачі, виробничі ситуації; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисте рішення.
Добре (4)	Абітурієнт: володіє навчальним матеріалом у повному обсязі, на підставі всього комплексу вивченої спеціальної літератури і законодавчо-нормативної бази; здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій; наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень; розуміє економічний зміст господарських операцій, користується понятійним апаратом, демонструє культуру спеціальної економічної мови і використовує сучасну термінологію, добре володіє професійними навичками та вміннями, вміє робити необхідні розрахунки, збирати і систематизувати результати власних досліджень; грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності; студент припускає 2-3 неprincipові помилки (наприклад: арифметичні помилки), які вміє виправити, добираючи при цьому аргументи для підтвердження певних дій.
Задовільно (3)	Абітурієнт: частково володіє навчальним матеріалом, здатний логічно відтворити значну його частину; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначення понять, у застосуванні знань для вирішення практичних задач, не вміє доказово обґрунтувати свої думки; завдання виконує, але припускає 2-3 методологічні помилки; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти припущені помилки, але при цьому відповідає не на всі додаткові питання викладача; розуміє економічний зміст не всіх господарських операцій, не впевнено користується понятійним апаратом.

Незадовільно (2)	Абітурієнт: має розрізнені безсистемні знання; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; припускає помилки у визначенні термінів, які приводять до викривлення їх змісту; завдання виконує з порушенням методологічної (логічної) послідовності, допускає помилки у визначенні термінів; припускає принципові помилки при вирішенні типових задач, не правильно виконує необхідні розрахунки; не відповідає (або дає неповні, неправильні відповіді) на основні та додаткові питання.
---------------------	--

Схвалено на засіданні кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту
Протокол № 4 від 26.04.2018 р.

Завідувач кафедри ЕКММ

В.Я. Заруба

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ
З ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

Екзменаційний білет з фахового випробування включає дві частини:

- тестові завдання;
- практичні завдання.

Розподіл балів відповідно до рівня складності завдань у білеті з фахового випробування наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів відповідно до рівня складності завдань
у білеті з фахового випробування

№ завдання	Кількість контрольних завдань		Кількість балів за одне завдання	Розподіл балів в одному білеті	Різновид завдань
	тестові завдання	задачі			
Завдання 1	40	-	2.5	100	тестові завдання множинного вибору
Завдання 2	-	3	20/30/50	100	розрахункове завдання з вирішення основних задач оцінки та аналізу

Тестові завдання включають 40 завдань з множинним вибором. Загальна оцінка тестових завдань становить 100 балів.

Практичні завдання включають завдання різного рівня складності, а саме два діагностичних завдання та одне евристичне завдання, загальна оцінка за виконання яких складає 100 балів.

Кожне практичне завдання оцінюється певною кількістю балів, відповідно до рівня їх складності, а саме:

перше діагностичне завдання - 20 балів;

друге діагностичне завдання - 30 балів.

третє евристичне завдання - 50 балів.

Практичне завдання включає завдання на побудову моделі економічних процесів, її тестування, застосування для аналізу та прогнозування. Загальна оцінка за виконання практичного завдання складає 100 балів.

ЗМІСТ ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

МАКРОЕКОНОМІКА

Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення. Основні макроекономічні показники доходу. Національне багатство.

Зайнятість і безробіття. Ринок праці й механізм його функціонування.

Державне регулювання зайнятості населення.

Поняття сукупного попиту та сукупної пропозиції, їх відмінність від ринкових попиту та пропозиції. Характеристика довгострокової й короткострокової кривих сукупної пропозиції.

Банківська система й грошова пропозиція. Механізм функціонування грошового ринку. Сутність і основні види інфляції. Причини й наслідки інфляції. Антиінфляційна політика.

Фактори, які визначають динаміку споживання та їх дія. Функція споживання. Теорії споживання. Середня та гранична схильності до споживання. Заощадження й інвестиції. Інвестиції в основний капітал. Визначення прибутковості інвестиційних проектів.

Модель „витрати-випуск”. Модель „вилучення-ін'єкції”. Концепція мультиплікатора й акселератора. Джерела економічного зростання. Основні моделі економічного зростання.

Економічні цикли. Роль держави в економіці й основні функції держави.

Сутність фінансової політики держави. Сутність монетарної політики держави.

Платіжний баланс. Валютний курс. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

МІКРОЕКОНОМІКА

Вплив податків на порушення рівноваги попиту та пропозиції. Проблеми податкового тягара при еластичних та нееластичних попиту та пропозиції.

Теоретичні та практичні проблеми досягнення рівноваги споживача в ординалістській теорії корисності. Еластичність та її використання в практичній діяльності суб'єктів господарювання. Практичне значення відмінностей між сукупним, середнім та граничним продуктами. Мінімально ефективний розмір підприємства і структура галузі. Визначення ефекту масштабу для підприємств сфери послуг. Теорії поведінки споживача. Формування індивідуального графіку попиту виходячи з ординалістської теорії поведінки споживача. Дія закону спадної граничної корисності.

Витрати виробництва фірми: сутність, структура. Витрати виробництва і поведінка фірми у довгостроковому періоді. Витрати виробництва і поведінка фірми у короткостроковому періоді.

Практичне використання теорії середніх, граничних, постійних та інших витрат у теорії фірми. Визначення ефекту масштабу для промислових підприємств.

Встановлення ціни та обсягів виробництва в умовах вільної конкуренції. Недосконалість ринку та необхідність державного втручання в економіку. Досконала та недосконала конкуренція: особливості та відмінності. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах чистої монополії. Порівняльний аналіз антимонопольної політики України та інших країн світу. Цінова дискримінація: сутність, умови існування, наслідки та використання в практичній діяльності фірми. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополії, яка регулюється. Проблеми державного регулювання природних монополій. Особливості функціонування монополій в Україні. Нечесна конкуренція: види, засоби, шляхи подолання.

Олігополія: механізм ціноутворення та поведінки на ринку. «Теорія ігор» та її використання для аналізу поведінки фірми на ринку олігополії. Таємна змова на олігополістичному ринку: умови та перешкоди. Картелеподібні структури ринку: умови формування та життєздатності. Наслідки недотримання картельної угоди. Визначення ціни та обсягів виробництва в умовах монополістичної конкуренції. Витрати монополістичної конкуренції та шляхи їх усунення. Диференціація продукту: сутність, форми, роль та наслідки в умовах ринку монополістичної конкуренції.

ФІНАНСИ

Поняття фінансів. Специфічні сфери фінансів: державні фінанси; фінанси господарських одиниць; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Функції фінансів.

Поняття фінансової системи. Структура фінансової системи. Фінанси підприємств, об'єднань, організацій, державний бюджет, місцеві бюджети, страхування, державні цільові фонди, державний кредит, фінанси населення, фінансовий ринок.

Поняття підприємництва. Види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств. Поняття фінансів підприємств. Поняття і структура майна підприємства. Основні засоби, оборотні засоби, їх особливості. Порядок формування майна підприємства. Поняття фінансових ресурсів підприємства. Поділ джерел формування фінансових ресурсів підприємства на власні та залучені. Структура власних і залучених фінансових ресурсів підприємства. Особливості власних фінансових ресурсів підприємства. Особливості залучених фінансових ресурсів підприємства.

Поняття фондів, що утворюються на підприємстві, їх види: статутний фонд, резервний фонд, амортизаційний фонд, фонд оплати праці та інші. Грошові надходження підприємств; їх структура та класифікація. Економічний зміст прибутку, його склад. Фактори формування прибутку. Розподіл і використання прибутку підприємства. Інвестиційна діяльність на підприємствах, її наслідки. Фінансове планування на підприємствах: зміст, мета, завдання.

Фінансовий ринок. Склад фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ринок банківських кредитів. Ринок цінних паперів. Види цінних паперів. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні фінансові ринки. Первинний та вторинний ринки. Суб'єкти фінансового ринку. Суб'єкти операцій на ринку цінних паперів.

Фінансові інститути ринку. Фінансові посередники. Види фінансових посередників: депозитні установи, банки, ощадні установи, контрактні установи, пенсійні фонди; страхові компанії, інвестиційні фонди, дилери і брокери. Функції фінансових посередників. Роль національного банку на ринку цінних паперів. Операції з цінними паперами.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Основи підприємницької діяльності.

Сутність підприємницької діяльності та еволюція поглядів щодо його розуміння. Класична та інноваційна моделі підприємництва. Принципи здійснення підприємницької діяльності. Основні функції підприємництва - творча, ресурсна, організаційна та їх характеристика. Види підприємництва: виробниче, комерційне, фінансове, посередницьке та їх характеристика. Передумови розвитку підприємництва: економічні, політичні, юридичні, соціальні, психологічні

Організаційні основи та особливості створення підприємств.

Поняття підприємства як організаційно виокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Ознаки підприємства як суб'єкта господарювання. Класифікація підприємств за певними ознаками. Юридичні акти, що які регламентують умови створення, функціонування та ліквідації підприємства.

Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства.

Підприємство як складова частина ринкової системи господарювання. Поняття і загальна характеристика ринкового середовища функціонування підприємств. Елементи зовнішнього та внутрішнього середовища господарювання.

Організаційно-правові форми підприємств та їх порівняльна характеристика.

Господарські товариства. Умови та особливості створення. Майнові права. Організація управління та ліквідація господарських товариств. Порівняльна характеристика різних типів господарського товариства (публічне та приватне акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, повне та командитне товариство). Характеристика об'єднань підприємств (асоціація, консорціум, концерн, корпорації, холдинг та асоційовані підприємства).

Основні види діяльності підприємства.

Характеристика основних видів діяльності підприємства згідно нормативних актів (звичайна, надзвичайна, основна, операційна, інша, фінансова, інвестиційна). Характеристика видів діяльності підприємства (виробнича, науково-дослідна, торгівельна, інша).

Типи та методи організації промислового виробництва.

Визначення типу виробництва. Сутнісна характеристика одиничного, серійного, масового та змішаного типів виробництва. Порівняльна характеристика типів виробництва. Визначення методів організації виробництва. Властиві ознаки, сфери застосування і модифікації не потокового виробництва. Загальна характеристика потокового виробництва (ознаки, умови застосування, класифікація поточкових ліній). Характеристика автоматизованого методу організації виробництва.

Характеристика структури підприємства.

Поняття і параметри структури підприємства. Види структур підприємства: загальна, виробнича, організаційна. Види виробничих структур в залежності від різних класифікаційних ознак. Фактори формування виробничої структури. Основні типи організаційних структур управління: лінійні, функціональні, лінійно-функціональні, дивізійні, матричні та їх характеристика. Етапи розвитку та становлення організаційних структур управління.

Сутність та класифікація витрат підприємства.

Витрати підприємства, економічна сутність, джерела виникнення. Нормативна база регулювання витрат. Види витрат в залежності від видів діяльності підприємства. Класифікація витрат за окремими ознаками (за видами групування, по відношенню витрат до процесу виробництва, за способами перенесення вартості на продукцію, за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат, за визначенням відношення до собівартості продукції).

Показники оцінки ефективності діяльності підприємств.

Система показників ефективності використання ресурсів: показники ефективності використання основних засобів, оборотних коштів, трудових та інвестиційних ресурсів. Узагальнюючі показники ефективності діяльності підприємства: рентабельність виробництва, рентабельність продажу, рентабельність операційної діяльності та ін. Характеристика соціальної ефективності діяльності підприємства.

Основні фактори та напрями економічного зростання.

Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Класифікаційні ознаки факторів зростання ефективності та їх характеристика: за видами витрат і ресурсів, за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності), місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю). Напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства: ресурсний, організаційний, технологічний та їх характеристика.

МЕНЕДЖМЕНТ

Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.

Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Методи досліджень: діалектичний, конкретно-історичний, системний

підхід; моделювання: вербальне, фізичне, аналогове, математичне; науковий, експертний, соціологічні методи: анкетування, інтерв'ювання, тестування.

Історія розвитку менеджменту.

Передумови виникнення науки управління. Існуючі парадигми менеджменту. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і закономірності менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Класифікація принципів менеджменту. Взаємозв'язок між принципами менеджменту.

Функції та методи менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретний і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій менеджменту на засадах використання загальних. Сутність та класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту.

Процес управління.

Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: цілевизначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, надійність. управління як результат управлінської діяльності. класифікація управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень. Якість управлінських рішень. Класифікація методів обґрунтування та прийняття управлінських рішень.

Інформація і комунікації в менеджменті.

Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок в процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Моделі комунікаційного процесу. Організація комунікаційного процесу. Комунікаційні перевантаження.

Ефективність менеджменту.

Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Особливості оцінки різновидів ефективності. Концепції визначення ефективності менеджменту в організації. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Економічна, організаційна та соціальна ефективність менеджменту. Системи показників економічної, організаційної та соціальної ефективності менеджменту, їх склад і методи визначення. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті. Соціальна відповідальність як добровільна реакція на соціальні проблеми суспільства з боку організації. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту. Культура менеджменту.

I. Тестові завдання

1. Згідно з НП(С)БУ №16 собівартість продукції включає:

- а) витрати на виробництво та збут продукції;
- б) витрати на виробництво продукції;
- в) витрати на виробництво продукції, понаднормативні витрати та нерозподілені загальновиробничі витрати;
- г) витрати на виробництво, збут продукції та адміністративні витрати.

2. Такі витрати як витрати на сировину та матеріали відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

3. Точка беззбитковості - це...

- а) точка, в якій прямі витрати дорівнюють непрямым;
- б) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють змінним;
- в) обсяг збуту у вартісному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю;
- г) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому фінансові результати дорівнюють нулю;
- д) обсяг збуту у натуральному виразі, при якому постійні витрати дорівнюють виручці від реалізації.

4. Такі витрати як амортизація відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

5. Відповідно до групування витрат за економічними елементами виділяють наступні елементи:

- а) прямі матеріальні витрати;
- б) інші прямі витрати;

- в) матеріальні витрати,
- г) витрати на оплату праці;
- д) адміністративні витрати;
- ж) амортизація,
- з) інші операційні витрати;
- к) відрахування на соціальні заходи;
- л) загальновиробничі витрати.

6. Витрати періоду - це ...

- а) витрати, які пов'язані з виробництвом продукції та складають собівартість виробленої та реалізованої продукції;
- б) витрати, які не входять до виробничої собівартості та собівартості реалізованої продукції, це операційні витрати та понаднормативні витрати;
- в) витрати, які виникли в поточному звітному періоді та входять до собівартості продукції, що вироблена в цьому періоді;
- г) витрати, які виникли в поточному періоді, але підпадають під включення до собівартості продукції, яка випускається у наступних звітних періодах.

7. Такий вид витрат як відрахування на соціальні заходи виробничих робочих відноситься до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

8. Умовно-змінні витрати - це ...

- а) витрати, абсолютна величина яких залишається постійною на весь обсяг виробництва та змінюється відповідно зміні обсягу виробництва на одиницю продукції;
- б) витрати, які безпосередньо можна віднести до певного об'єкту витрат за нормами та нормативами;
- в) витрати, які пов'язані з роботою виробництва в цілому та напряму не відносяться до певного об'єкту витрат;
- г) витрати, абсолютна величина яких залишається незмінною на одиницю продукції та змінюється прямо пропорційно зміні обсягу виробництва.

9. Такі витрати як витрати заробітну плату начальника виробничого цеху відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

10. Відповідно до групування витрат за статтями витрат амортизацію основних виробничих активів відносять до статті:

- а) прямі матеріальні витрати;

- б) інші прямі витрати;
- в) прямі витрати на оплату праці;
- г) відрахування на соціальні заходи;
- д) загальновиробничі витрати;
- ж) амортизація.

11. Такі витрати як витрати на відрядження управлінського персоналу відносяться до:

- а) економічного елементу;
- б) статті витрат;
- в) калькуляційної статті.

12. За методом перенесення вартості на продукцію виділяють:

- а) основні та накладні витрати;
- б) прямі та накладні витрати;
- в) прямі та непрямі витрати,
- г) основні та непрямі витрати;
- д) змінні та постійні витрати.

13. Чистий прибуток –це:

- а) дохід від операційної діяльності
- б) прибуток від звичайної діяльності після вирахування прямих податків;
- в) дохід від реалізації продукції після вирахування непрямих податків;
- г) прибуток від звичайної діяльності після вирахування непрямих податків.

14. Рентабельність продукції визначається як

- а) співвідношення валового прибутку та собівартості реалізованої продукції;
- б) співвідношення прибутку від реалізації продукції та виручки від реалізації;
- в) співвідношення валового прибутку та середньої вартості майна підприємства;
- г) співвідношення чистого прибутку та середньої вартості основних фондів та оборотних коштів.

15. Валова продукція – це:

- а) весь обсяг виготовленої продукції та виконаної роботи підприємством за визначений період часу;
- б) вартість виготовлених напівпродуктів;
- в) загальна вартість продукції всіх підрозділів підприємства;
- г) вартість послуг і робіт, наданих цехам підприємства

16. Реалізована продукція – це:

- а) товарна продукція в тому випадку, коли залишки готової продукції на складі на початок і кінець періоду залишились без змін;

- б) вартість товарів і послуг, реалізованих стороннім організаціям за визначений період часу;
- в) вартість продукції всіх підрозділів підприємства;
- г) вартість продукції, спожитої цехами підприємства.

17. Під чистим приведеним доходом розуміють:

- а) різницю між приведеними до теперішньої вартості (шляхом дисконтування) сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестованих в його реалізацію засобів
- б) співвідношення витрат і дисконтованої вартості інвестицій
- в) співвідношення чистого дисконтованого доходу і дисконтованої вартості інвестицій
- г) індекс дохідності

18. Менеджментом є:

- а) управління військовим підрозділом;
- б) управління церковною єпархією;
- в) керівництво політичною партією;
- г) керівництво токарною ділянкою на підприємстві.

19. Суб'єктом менеджменту виступає:

- а) викладач вузу;
- б) сержант міліції;
- в) майстер шліфувальної ділянки;
- г) тренер боксерів.

20. Об'єктом менеджменту є:

- а) шкільний клас;
- б) плановий відділ велозаводу;
- в) церковна паства;
- г) районний відділ політичної партії.

21. До наукових концепцій менеджменту належать:

- а) концепція адміністративного управління;
- б) оборонна концепція держави;
- в) концепція розвитку демократії в суспільстві;
- г) концепція неприйняття сили.

22. До наукових підходів менеджменту відносять:

- а) психологію боротьби за виборця в процесі виборчої компанії;
- б) ситуаційний підхід до рішення проблем, які виникають на підприємстві;
- в) профілактику захворювань;
- г) трудове виховання у школі.

23. До виробничої сфери менеджменту входить:

- а) вивчення стану ринку збуту товарів підприємства;
- б) організація отримання кредиту в банку;
- в) виготовлення запасних частин для автомобіля;
- г) придбання матеріалів, необхідних для виробництва продукції.

24. Виробничі фонди підприємства поділяються на основні та оборотні залежно від:

- а) тривалості кругообігу;
- б) способу перенесення своєї вартості в процесі виробництва;
- в) умов оновлення.

25. В основу розподілу фондів на основні і оборотні покладено:

- а) показники ефективності їх використання;
- б) перенесення вартості;
- в) участь у виробничому процесі;
- г) кругообіг фондів;
- д) участь у створенні нових й удосконалення застосованих технологій.

26. Вкажіть фактори, які прямо впливають на зростання прибутку :

- а) збільшення кількості виробленої продукції;
- б) впровадження в виробництво інновацій;
- в) збільшення цін на продукцію, що реалізується

27. Наведіть види планування залежно від змісту та мети планування:

- а) техніко-економічне;
- б) оперативно-виробниче;
- в) реактивне;
- г) інактивне;
- д) стратегічне;
- е) поточне;
- ж) директивне;
- з) преактивне

28. Планування - це:

- а) процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період
- б) функція управління;
- в) процес визначення засобів, шляхів і умов досягнення поставлених цілей;
- г) комплекс документів, регламентуючих процес функціонування організації

29. Які показники характеризують ефективність використання запасів ресурсів?

- а) величина складської площі підприємства;
- б) кількість поставок ресурсів за рік;
- в) коефіцієнт оборотності запасів ресурсів;
- г) тривалість обороту запасів

30. Показники плану витрат на виробництво:

- а) кошторис витрат, продуктивність праці;
- б) фонд оплати праці;
- в) заробітна плата;
- г) поточні витрати на виробництво;
- д) собівартість одиниці продукції та обсягу товарної продукції;
- е) витрати на 1 грн. товарної продукції;
- ж) явочна та облікова чисельність персоналу;
- з) витрати на придбання устаткування

31. Загальна структура підприємства включає:

- а) виробничі підрозділи;
- б) підрозділи матеріально-технічного забезпечення;
- в) підрозділи апарату управління;
- г) підрозділи збуту продукції;
- д) заклади соціально-культурного призначення.

32. Визначте зовнішнє оточення підприємства:

- 1) Середовище прямого впливу;
- 2) Середовище непрямого впливу;
 - а) політичні чинники;
 - б) профспілки;
 - в) закони та державні органи;
 - г) соціально-культурні фактори;
 - д) міжнародні події;
 - е) науково-технічний прогрес;
 - ж) споживачі;
- 3) конкуренти;
- и) стан економіки;
- к) інвестори

33. З якими системами взаємодіє логістика:

- а) маркетингом;
- б) виробництвом;

- в) ціноутворенням;
- г) всі відповіді вірні.

34. В чому виражається концепція або принципи логістичної системи:

- а) в управлінні матеріалами;
- б) управлінні розподілу;
- в) в функції підприємництва;
- г) вірні відповіді а) і б).

35. Підприємство в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить 10 % відноситься до:

- а) національного підприємства;
- б) підприємства з іноземними інвестиціями;
- в) іноземного підприємства.

36. Договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств – це:

- а) корпорація;
- б) консорціум;
- в) асоціація;
- г) концерн;
- д) холдинг

37. Відповідальність учасників акціонерного товариства характеризується як:

- а) повна;
- б) обмежена;
- в) додаткова

38. До основних функцій управління не відносять:

- а) контроль;
- б) економічні;
- в) адміністративні;
- г) планування;
- д) організація;
- ж) випуск якісної продукції;
- з) мотивація.

39. Підприємство, яке є самостійним юридичним утворенням, що здійснює комерційні операції та складає звітний баланс, проте суворо контролюється іншим підприємством, називається:

- а) філія;
- б) асоціація;

- в) концерн;
- г) холдинг;
- д) дочірнє підприємство.

40. Підприємницька діяльність здійснюється на основі таких принципів:

- а) вільний вибір діяльності, вільне наймання працівників, вільне розпорядження прибутком;
- б) залучення і використання матеріально-технічних і фінансових ресурсів, саморозвитку, незалежності;
- в) всі відповіді вірні

Задача 1. (діагностична)

Потужність підприємства на початок року складає 45800 т кінцевої продукції. Протягом року були введені наступні потужності: у червні - 4200 т, в вересні - 4520 т, в жовтні - 2750 т. Було виведено потужностей: у травні - 2840 т, в серпні - 8950 т. Необхідно визначити: середньорічну виробничу потужність і потужність підприємства на кінець року.

Задача 2. (діагностична)

Проаналізувати беззбитковість діяльності підприємства у звітному періоді на основі наступних даних: ціна реалізації продукції (з ПДВ) 72 грн/од., умовно-змінні витрати – 45 грн/од, умовно-постійні – 90 000 грн. за період. Побудувати графік беззбитковості. У звітному періоді на підприємстві виготовлено та реалізовано 9 000 одиниць продукції.

Задача 3. (евристична)

Підприємництво «Нева» оцінює конкурентоспроможність власного потенціалу. Інформацію щодо економічної оцінки потенціалу «Неви» та основних конкурентів наведено у табл. 1 – 4.

Таблиця 1

Виробництво, розподіл і збут продукції

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Потужність підприємства, тис. т	0,25	14000	10000	10190
2	Фондовіддача, грн./грн.	0,10	1,9	1,83	2,15
3	Якість продукції, %	0,35	65	63	65,5
4	Рентабельність виробництва, %	0,30	5	4,1	6,1

Таблиця 2

Організаційна структура і менеджмент

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Віковий склад персоналу % до 45 років	0,15	65	57,4	68,8
2	Рівень освіти % з вищою освітою	0,15	7	6,8	8,9
3	Ділові якості менеджерів, бали	0,30	8	6	7
4	Продуктивність праці, грн./чол.	0,15	39,8	38,7	48,8
5	Середньомісячна оплата праці, грн.	0,25	1720	1610	1890

Таблиця 3

Маркетинг

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Доля ринку, %	0,30	8	6	9
2	Ціна за ед. продукції	0,35	36,2	35,4	34,7
3	Витрати на рекламу % до загальних витрат	0,10	10	7	5
4	Широта асортименту, бали	0,25	7	5	8

Таблиця 4

Фінанси

№	Показник	Вага показника	«Еверест»	«Карам»	«Нева»
1	Коеф. поточної ліквідності	0,10	2,99	2,36	2,98
2	Рентабельність власного капіталу	0,15	110,86	67,53	106,55
3	Рентабельність активів	0,15	24,1	21,1	23,9
4	Оборотність активів, обертів	0,10	0,19	0,47	0,25
5	Виторг на одного працюючого, тис. грн..	0,25	39	33	52
6	Прибуток на одного працюючого, тис. грн.	0,25	1,54	1,2	1,6

За допомогою методу «Квадрат потенціалу» дати оцінку потенціалу підприємства «Нева». Зробити висновки щодо управління потенціалу даного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агапова Т.А., Серегина С.Ф. Макроекономіка: підручник / под. общ. ред. буд.э.н., проф. А.В. Сидоровича; МГУ ім. М.В.Ломоносова. - М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2007. - 496 с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2008. - 743 с.
3. Базилевич В. Д. Макроекономіка: практикум : навч. посібн. / В.Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик : за ред. В.Д. Базилевича. –2-ге вид., переробл. і доп. –К.: Знання, 2010. – 550 с.
4. Базылев Н. И. Микроэкономика: Учебн. пособие, / Н. И. Базылев, С. П. Гурко. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 206 с.
5. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія: Навч. посібник / За ред. проф. Г. І. Башнянина і доц. О. В. Щедрої. – Львів: Новий світ. – 2000. – 2007. – 640 с.
6. Бородушко И. В. Финансы: [учеб. пособие] СПб.: Питер, 2009. - 185 с.
7. Вдовенко Л. О. Фінанси: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2010. - 149 с.
8. Венгер В. В. Фінанси : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2009. - 427 с.
9. Вечканов Г. Микроэкономика / Г. С. Вечканов., Г Р. Вечканова. - 7-е изд. -СПб.: Питер, 2007.- 286 с.
10. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Макроекономіка: учебное пособие. - спб.: Изд. «Питер»,2008. - 240 с.
11. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В.Пасєнко. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 256 с.
12. Економіка підприємства : підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко; Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – 4-те вид, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 816 с.
13. Економіка підприємства: підручник / [М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко та ін.]; за заг. ред. С. Ф. Покропивного; М–во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад "Київський нац. екон. ун–т ім. В. Гетьмана". – Вид. 4-те, без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 528 с.
14. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.
15. Іванова В. Й. Операційний менеджмент у системі управління організацією навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» : навч. посібн. Ч. 2 / В. Й. Іванова, О. М. Тімонін, К. В. Ларіна . - Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. - 160 с.
16. Кузнецова, С. А. Фінанси підприємств : практикум : [навч. посіб. : у 2 т.] / С. А. Кузнецова, В. М. Вареник, М. М. Вакулич ; за заг. ред. С. А. Кузнецової. - Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля. - Т. 2 : Фінансова діяльність підприємств, 2013. - 126 с.
17. Кузьмін О.Е. Основи менеджменту : підручник / О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 2-е вид., випр. та допов. - К. : Академвидав, 2007. - 464 с.

18. Кузьмін О.Е. Теоретичні та прикладні засади менеджменту : навч. посіб. / О.Е. Кузьмін, О.Г. Мельник. - 3-е вид., допов. і переробл. - Л. : Нац. ун-т «Львів. політехніка» (Інфор.-видав. центр «ІНТЕЛЕКТ+» Ін-ту післядипл. освіти); Інтелект-захід, 2007. - 384 с.
19. Мазаракі А.А. Менеджмент: теорія і практика : навч. посіб. / А.А. Мазаракі, Г.Е. Мошек, Л.А. Гомба та ін. - К. : Атіка, 2007. - 564 с.
20. Макроекономіка. Навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов та ін. : під заг. ред. О. М. Кліменко. -Харків: ВД «Инжэк», 2011. - 250 с.
21. Медведєва І.Б., Мартюшева Л.С., Меренкова Л.О., Кузенко Т.Б. Фінанси: конспект лекцій Х.: ХНЕУ, 2008. - 358 с.
22. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
23. Мэнкью Н. Г. Принципы макроэкономики: Підручник для вузов. 4-е изд.: - спб.: Изд. Питер , 2010. - 576 с.
24. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств. : навч. посібник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - К. : Центр навчальної літератури, 2013. - 504с.
25. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. - 2-е изд., изм., - М.: Норма, 2005. - 576 с.
26. Организация производства и управление предприятием : учеб-ник / под ред. О. Г. Туровца. - 2-е изд. - М. : ИНФРА-М, 2005. - 544 с.
27. Сотников В. И. Микроэкономика в структурно-логических схемах / В. И. Сотников, Ю. В. Сотникова. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 252 с.
28. Экономическая теория: Учебник. – Изд. испр. и доп. / Под общ. ред. акад. В. И. Видяпина, А. И. Добрынина, Г. П. Журавлевой, Л. С. Тарасевича. – М.: ИНФРА-М, 2005 – 672 с.

292 Міжнародні економічні відносини

292.01 «Міжнародні бізнес-структури»

292.02 «Міжнародна економіка»

АНОТАЦІЯ

Метою вступних випробувань є комплексна перевірка знань вступників, які вони отримали під час вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою та навчальними планами у відповідності з освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступні випробування охоплюють перелік фахових дисциплін економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

Абітурієнт повинен знати основні питання економічної теорії, вступу до спеціальності «Міжнародні економічні відносини», історії економіки та економічної думки.

ПЕРЕЛІК ТЕСТІВ

**для проведення вступних випробувань
за фахом при зарахуванні на навчання
за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр**

ТЕСТ 1. Переслідуючи яку ціль ціноутворення, фірма орієнтується на сьогоднішнє і менше уваги приділяє перспективі?

1. Максимізація поточного прибутку.
1. Збільшення частки ринку.
2. Завоювання лідерства.
3. Забезпечення виживання фірми.

ТЕСТ 2. Переслідуючи ціль ціноутворення „завоювання лідерства за якістю продукції”, фірма прагне:

1. Максимізувати поточний прибуток.
2. Вжити в складній ринковій ситуації.
3. Запропонувати ринку найкращий товар за високою ціною.
4. Всі запропоновані відповіді невірні.

ТЕСТ 3. Що формує нижню межу „можливої ціни” на товар:

1. Ринковий попит на товар.
2. Сума витрат на виробництво і збут товару.
3. Ціни конкурентів.
4. Жодна з відповідей невірна.

ТЕСТ 4. Виберіть найбільш вірну залежність величини продажу товару від рівня ціни при високій еластичній попиту:

1. Ціни суттєво знижуються – обсяг продажу суттєво не зростає.
2. Ціни знижуються – обсяг продажу не змінюється.
3. Ціни несуттєво знижуються – обсяг продажу збільшується.

ТЕСТ 5. При якому попиті ефективнішими виявляються методи нецінової конкуренції ?

1. Еластичному.
2. Нееластичному.
3. Унітарному.

ТЕСТ 6. Якщо ціна встановлюється на найвищому рівні та відповідає досягненню запланованого обсягу продажу, така стратегія називається:

1. „Зняття вершків”.
2. Стратегія глибокого „проникнення”.
3. Стратегія наслідування лідера.
4. Стратегія паритету з конкурентами.

ТЕСТ 7. Якщо витрати на виробництво чи реалізацію продукції змінюються під впливом певних факторів, може бути застосована стратегія:

1. Гнучких цін.
2. „Зняття вершків”.
3. Стратегія цінової дискримінації.
4. Стратегія не круглих цін.

ТЕСТ 8. Яка із франко-цін означає максимальні зобов'язання продавця, котрі включають усі витрати, пов'язані із доставкою, страхові збори і мито (при експорті товару) :

1. „Франко-завод”.
2. „Франко-перевізник”.
3. „Франко-склад споживача”.
4. „Франко-кордон”.

ТЕСТ 9. До факторів ціноутворення на підприємстві відносять:

1. Затрати.
2. Державне регулювання процесів ціноутворення.
3. Цілі фірми.

ТЕСТ 10. Цінова дискримінація – це:

1. Встановлення жорсткої ціни на всіх сегментах ринку.
2. Встановлення різних цін для різних сегментів ринку.
3. Розрахунок загального рівня цін по сегментах.

4. Всі відповіді невірні.

ТЕСТ 11. Найповніше визначення ринкового методу ціноутворення передбачає, що:

1. Ціни встановлюються частково ринком, а частково державою.
2. Встановлюються на основі калькуляції затрат.
3. Встановлюються на основі дії ринкових факторів.

ТЕСТ 12. Цінова стратегія – це:

1. Політика цін на довгострокову перспективу.
2. Стратегія охоплення ринку.
3. Політика цін на термін до трьох місяців.

ТЕСТ 13. У випадку коли коефіцієнт еластичності попиту за доходом є величиною від'ємною, то це означає що:

1. Товар якісний.
2. Товар низькоякісний.
3. Взаємозамінний.

ТЕСТ 14. Попит на промисловому ринку формується під впливом:

1. Попиту на споживчому ринку.
2. Попиту на ринку ресурсів.
3. Взаємовідносин між учасниками промислового ринку.

ТЕСТ 15. Статутний фонд підприємства включає:

1. Борги споживачів.
2. Основні засоби підприємства.
3. Кредити Нацбанку.
4. Доходи від діяльності комунального господарства.
5. Оборотні засоби підприємства.

ТЕСТ 16. Підприємство набуває прав юридичної особи з дня:

1. Державної реєстрації.
2. Виготовлення печатки підприємства.
3. Відкриття розрахункового рахунка.
4. Укладання колективного договору.
5. Підписання установчих документів.

ТЕСТ 17. Назвіть критерії, за якими в Україні підприємства відносять до малих:

1. Форма власності.
2. Чисельність працюючих.
3. Галузева належність.

4. Характер діяльності.
5. Усі відповіді правильні.

ТЕСТ 18. Учасники ТОВ відповідають за борги товариства:

1. У межах належних їм акцій.
2. У межах належних їм внесків.
3. У межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску.
4. Усім належним їм майном.
5. Усі відповіді неправильні.

ТЕСТ 19. Учасники товариства з повною відповідальністю відповідають за борги товариства:

1. У межах належних їм акцій.
2. У межах належних їм внесків.
3. У межах належних їм внесків і майном у розмірі, кратному внеску.
4. Усім належним їм Майном.
5. Усі відповіді неправильні.

ТЕСТ 20. Учасники командитного товариства відповідають за борги товариства:

1. У межах належних їм акцій;
2. У межах належних їм внесків.
3. Частина учасників — усім майном, інші — в межах їх внесків в статутний фонд товариства.
4. Усім належним їм Майном.
5. Усі відповіді неправильні.

ТЕСТ 21. Вкажіть види договірних об'єднань:

1. Концерн.
2. Асоціація.
3. Корпорація.
4. Консорціум.
5. Трест.
6. Картель.

ТЕСТ 22. Назвіть види статутних об'єднань:

1. Концерн.
2. Асоціація.
3. Корпорація.
4. Консорціум.
5. Трест.
6. Картель.

ТЕСТ 23. Назвіть добровільне об'єднання підприємств, суб'єкти якого повністю втрачають свою юридичну і господарську самостійність:

1. Асоціація.
2. Корпорація.
3. Консорціум.
4. Трест.
5. Холдинг.

ТЕСТ 24. Назвіть добровільне об'єднання підприємств, суб'єкти якого мають юридичну і господарську самостійність:

1. Асоціація.
2. Корпорація.
3. Консорціум.
4. Трест.
5. Холдинг.

ТЕСТ 25. Регулювання міжнародних економічних відносин (МЕВ) здійснюється на основі:

1. Міжнародних договорів, рішень міждержавних економічних конференцій і рішень міжнародних організацій;
2. Рішень міжнародних інститутів, а також рішень міжнародних комісій і комітетів;
3. Рішень міжнародних регіональних організацій.

ТЕСТ 26. Міжнародна організація (МО) — це:

1. Тимчасові міжнародні органи, діяльність яких не регулюється міжнародно-правовими нормами;
2. Органи, які створюються на підставі міжнародної угоди, їх діяльність має постійний характер;
3. Стабільний інститут багатобічних міжнародних відносин, який має узгоджені учасниками цілі, свої постійні органи, а також специфічні політико-організаційні норми.

ТЕСТ 27. Механізм регулювання МЕВ має два взаємозв'язані рівні:

1. Міждержавний і наднаціональний;
2. Національний і міжнародний;
3. Глобальний і регіональний.

ТЕСТ 28. Зазначте рівень розвитку МЕВ, в якому загальні закономірності виявляються як синтез усіх економічних відносин між країнами, що розвиваються на основі універсальних закономірностей:

1. Регіональний;
2. Загальносвітовий (інтернаціональний);
3. Національний.

ТЕСТ 29. Яка з форм МЕВ зумовлює створення спільних підприємств?

1. Виробниче співробітництво;
2. Наукове-технічне співробітництво;
3. Міграція робочої сили.

ТЕСТ 30. Міжнародна економічна інтеграція це:

1. Розвиток постійних і тісних зв'язків між суб'єктами СГ;
2. Процес зближення, взаємопроникнення і переплетення національних економік;
3. Удосконалення структури виробництва і світового ринку.

Література для підготовки [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15]

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Архієреєв С. І. Основи економічної теорії : навч.-метод. посібник. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2010.
2. Волоснікова Н. М., Климова С. О. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник Харків : НТУ “ХПІ”, 2010.
3. Економічна теорія : Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. Київ : Знання-Прес, 2008.
4. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник – Київ : Знання, 2013.
5. Международные экономические отношения: теория и политика / Под ред.. Козака Ю.Г. К.: Центр учебной литературы, 2013.
6. Мировая экономика и международные экономические отношения : учебное пособие / Под ред. Л.Е. Стровского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012.
7. Решетняк Н. Б.. Курс економічної теорії : навч. посібник Харків : НТУ “ХПІ”, 2008.
8. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2016. – 450 с.
9. Підприємництво: інноваційна діяльність, маркетинг, логістичні процеси, облік та оподаткування : підручник / Р. Фортмюллер [та ін.] ; ред. О. І. Савченко; Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут". – Харків : ТОВ "Планета-принт", 2016. – 600 с. – (Серія дидактичних матеріалів з підприємницької освіти в закладах вищої освіти України "Підприємницька освіта як ключ до успіху")
10. Економіка та управління інноваційною діяльністю : навч. посібник / ред.: П. Г. Перерва, М. І. Погорелов, С. А. Мехович ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2011. – 630 с.
11. Посохов І. М. Економіка підприємства : практикум : [навч. посібник] / І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, Т. О. Погорелова ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – [2-е вид., доп. і перероб.]. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2015. – 159 с.

12. Економіка підприємства : навч. посібник / І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 380 с.
13. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій : монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП "СЛОВО", 2014. – 499 с.
14. Посохов І. М. Ціноутворення на світових товарних ринках / І. М. Посохов // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Розд. 4.2. – С. 238-251.
15. Посохов І. М. Комплексна технологія управління ризиками в міжнародному бізнесі / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Розд. 3.1. – С. 132-144.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання вступного іспиту оцінюється чотирьохбальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

При оцінювання знань за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань. Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Оцінка за 5 бальною системою	Характеристика відповіді
Відмінно (5)	Абітурієнт: грунтовно, логічно, послідовно та вірно відповів на поставлені запитання; глибоко аргументував прийняті рішення; продемонстрував повне розуміння матеріалу, обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно виконав необхідні розрахунки, практично застосовувавши відповідні правила, методи, принципи, нормативні та довідкові матеріали; проаналізував отримані результати та вірно оцінив їх; показав вміння застосовувати на практиці знання і практичні навички, набуті при вивченні тем даного курсу; у відповідях не допустив помилок, виконав завдання граматично та стилістично грамотно і у відповідності з вимогами.
Добре (4)	Абітурієнт: повно і в основному правильно відповів на поставлені запитання, допустивши при цьому несуттєві помилки та неточності; відповів на питання правильно по суті, але недостатньо повно та чітко; виявив розуміння матеріалу, професійно обґрунтував свої відповіді, навів необхідні приклади; правильно та вміло застосовував відповідні правила, методи, принципи на всіх етапах вирішення поставлених задач; проаналізував отримані результати та оцінив їх; допустив окремі неточності у формулюваннях і послідовності викладення матеріалу; виконав завдання з окремими граматичними помилками та з незначними відхиленнями від вимог стандартів.

Оцінка за 5 бальною системою	Характеристика відповіді
Задовільно (3)	Абітурієнт: відповів на питання неповно, допустив неточності в аргументуванні прийнятих рішень; виявив розуміння лише основних положень курсу; не зумів глибоко і переконливо обґрунтувати свої відповіді, навести відповідні приклади; допустив неточності у формулюваннях і недоліки в логічній послідовності викладення матеріалу; з несуттєвими помилками провів розрахунки, невміло проаналізував їх і недостатньо вірно оцінив отримані результати; виконав завдання з порушенням вимог стандартів та з граматичними і стилістичними помилками.
Незадовільно (2)	Абітурієнт: невірно відповів на поставлені теоретичні питання, а практичні завдання виконав лише частково (менше ніж на половину); виявив незнання більшої частини тем курсу; допустив значні помилки у формулюванні правил, методів та теоретичному описі процесів, схем, варіантів компонувань тощо; неправильно використав розрахункові формули та допустив помилки при проведенні розрахунків, не проаналізував їх результати.

Розробник гарант спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини д.е.н., проф. Посохов І.М.

Схвалено на засіданні кафедри «Організації виробництва та управління персоналом»

Протокол № 8 від «15» березня 2018 р.

Завідувач кафедри

Перерва П.Г